

I ṭhanghnak caah i timhtuahnak

Preparing for Revival

I ̣hanghnak caah i timhtuahnak

Preparing for Revival

Dr. Brian J. Bailey

CACHUAHTU LUNGLAWMHNAK BIA

Hi cauk chuah khawhnak caan tha a kan petu Pathian cu a min thangthat in um ko seh.

Chuahnak nawl a kan petu Pastor Norman Holmes le Zion rian tuannak nawl ngeitu hna dihlak cungah lunglawmhnak tampi ka ngei.

Ni hmanung bik caan ah Pathian mi hna nih i timhtuahnak le thlarau thlau tampi kan tlaih khawh nakhnga caah le a thluachuah tlamting tein kan hmuh khawh nakhnga caah i ralrinnak a kan petu cauk a si.

Careltu hna nan sinin Zion in chuahmi cauk le magazine hna nih nan rian tuannak cio ah thazang tampi nan hmuhmi thawng nan kan thanh caah lunglawmhnak tampi kan ngei i Pathian kan thangthat. Nan dihlak cungah Pathian thluachuah um ko seh.

*Anna Dar Hnem Lian
Zion Ministry, Ygn*

A CHUNG IA UMMI HNA

Biahmaithi	7
1. "Maw Bawipa, Na Rian Ah Hung Kan Thang Ko	9
2. "Ka Mi Hna Kha Thlah Hna"	22
3. Israel Thopuai Rawl Danghnak	35
4. Khrih Nih Timhtuahnak	55
5. Roco Hngami Ngeihnak	79
6. Biakinn Sak Thannak	101
7. Zion I Hmuhnak	113

Biahmaiṭhi

Hi cauk kan phawtzamh hna hlanah hin, hlan lio le tuchan i Thiang Thlarau a vun i phuannak kong kha tlawm tein a sining vun chim ka duh. Pathian a zum taktakmi hna sinah Bawipa nih lam tampi in a cawlcanghpi hna i hnahnawh buainak chung zongah a chiah tawn hna. Mi tlamtling lomi hna zong kha Pathian nih a mihman mi ah a ser tawn hna. Samson zong hi a mihmanmi pakhat cu a si. Amah hi Pathian thimmi a si i Pathian chiti thuhnak zong kha pekmi a si, asinain Samson nih cun Pathian sinah i peknak nun kha a thei loh, Cu a si caah ṭha lo tein sunghnak kha a tong. Solomon cu fimnak le hngalhnak caah Thiang Thlarau nih chiti a thuhmi a si ve, asinain amah zong nih pumpak in Pathian sinah i ap i peknak ah a chambau ve i a nupi le ruangah siasal hna a bia. Chiti thuhmi sinak lawng hin cun a za loh. Pathian nih kan ca hrang i timhnak a ngeihmi hi cu a puanlaumi thil a si loh, thil pipa tuah khawhnak le hi vawlei cu thil pipa thlahnak ding caah khan a si. I ṭhangnak ding caah cun i tim cio hna usih.

Atu kan chan ah hin Khrihfabu nih aa lomi zohchun awk kha an hmuh dih. I ṭhanghnak lei rian a ṭuanmi hna rianṭuannak kha Pathian nih fak piin chiti a thuh i thluachuahnak kha thong rel cawk lomi hna sinah a tlunter. Asinain a hnu ah cun mi tampi hna cu tlamtling tein i timhlahmnak kha an ngeih lo caah, Bawipa duhnak kha an tlamtlinh kho lo i an tlu tawn. Pathian ca i an rianṭuannak cu cohlang ko, asinain hawidawt hna, anmah sining kha cu cawng hna hlah u.

Hi cauk chuah kan duhnak cu Bawipa nih a mi hna sinah zaangfahnak kha a ngeih i tlamtling tein an i timhlahm nakhnga ding caah khan a si. Khrihfabu sinah i ṭhanghnak nganpi cu a tlung chawm ko lai, cucu Amah nih auhnak a tlam a tlinternak ding caah le hi Ni Hmanung bik ah thlarau tampi hna tlaih khawhnak ding caah khan a si. Pathian veIngeihnak thawngin, ṭhanghnak nganpi a chuah khawh nakhnga i tim hna usihlaw, cu i ṭhangnak nganpi a tlungmi thil ti khawh ṭhawnnak nih cun a sunpar i teitu Khrihfabu a simi kha chuahter seh.

Dal 1**"MAW BAWIPA, NA RIAN AH
HUNG KAN ƧHANG KO"**

Chan kip ah Pathian mi hna i an thlacamnak le aihramnak cu i Ƨhanghnak ca lawngte ah hin a si ko. Profet Habakkuk zong hi a thinlung dihlak in a rak aihram ve. Habakkuk 3:2 nak ah a thlacamnak kha a rak um, Maw Bawipa, na thil tuahmi kha ka rak theih hna: Maw Bawipa, Na riantuanmi kha ka vak hmuh. Hi kum vialte hna chungah hin nangmah cu na langhter i, na thinhunnak chung zongah zaangfahnak kha ka philh lo.

"Maw Bawipa na rian ah kan Ƨhang tuah" timi thlacamnak hi chan kip ah Pathian sin i aa pemi, mi thiangmi hna i thlacamnak cu a si. Pathian hmaiah lungthin tak tein rian a Ƨuan i a thlakmi aho kan thinlung cio zongah, khua tein i thawk sehlaw khuapi tiang, khuapi in ramkip ah Pathian nih i Ƨhanghnak kha tlunter seh ti kha kan duhmi a si. Profet a rak aihramnak zong kha chirhchan ah i tuah ahcun a Ƨha i a biapi ngaimi a si.

ZEICAAHDAH I ƧHANGHNAK CU A HERH

Zeicah i Ƨhanghnak hi hi vawlei ah hin tlun a herh kan ti tikah, Pathian biaceihnak caan hi hi vawlei ah a tlung ƧiamƧiam dingmi kha a si. Dal 1:4 nak ah Habakkuk nih amah chan lio i ram thil sining kha a vun langhter ve: "Cucaah nawlbia cu san a tlai ti lo i bia ding cu teitu a si kho ti lo; MiƧha lo nih khan mi dingmi cu an fim kanh hna i cucaah bia ding cu merh lengmang a si ko cang." Hi thil cu nihin ah ramkip ah biatak tein a cangmi kha a si ko. Habakkuk 2: 5-20 nak zongah sualnak nih a chuahpi mi "chiatnak phun nga" kha kan hmuh cang ruk nak ah firnak kong kha kan hmuh, cang 9 nak ah cun hakkauhnak kong kha kan hmuh, caang 12 nak ah cun mi tihramnak le sualnak kong kha kan hmuh i, caang 15 nak ah cun zu ritnak kong kha kan hmuh Ƨhan i,

caang 19 nak ah cun siasal biaknak kong kha kan hmuh. Pathian amah hrimhrim nih Israel mi hna cu hi sualnak ruangah hin bia ka ceih hna lai a ti.

Khual tampi a tlawngmi hna nih cun nihin ram tampi ah tihzahnak in a khatmi biaceihnak kha a ngei lai ti ah a phuan. Asinain, ram cheukhat sin hna le bangah cun fak piin biaceihnak a tlung chawm lai ti zongah a chim rih. Khrihfabu nih hin biaceihnak timi zong hi phundang piin a mer khawh i ram tampi hna zong kha a mer khawh ko hna, kan theih awkah a herhmi cu i thanghnak le biaceihnak zong hi hmunkhat ah an um ti ko lai. Baibal ca nih a fiantermi ah cun i thanghnak cu biaceihnak hlanah a chuak lengmang tawn i Pathian mi hna kha cu biaceihnak chungin chuahter an si tawn.

Bianabia in vun chim u sih law, Jerusalem khua voi thum an kulhnak ah khan kan zoh khawh. Profet hna nih Jerusalem a rawh lainak kong kha an rak chim zeicahtiah amah cu siasal biaknak le a hmaan lomi ziaza ah le zaangen sualnak ah khan a tlu. Hi thil hi a hmasa bik ah 586 BC ah hin a rak cangmi a si, asinain Pathian nih bia a ceih hna hlanah, Siangpahrang Josiah chan ah, i thanghnak kha a tlunter.

A voi hnihnak Jerusalem an kulh than hi 70 AD ah hin a rak si i, Jerusalem khua kha Rom mi hna nih an rak hrawh lioah hin a si. Hi a rawh hlanah hin, Israel mi hna nih an hngalh bal lomi i thanghnak kha a rak tlung i, cucu kan Bawipa Jesuh Khrih nih tuan deuh Khrihfah hna sin i a pum hrimhrim in a rak tum kha si. I thanghnak cu biaceihnak a chuah hlan deuh ah a rak tli chung tawn.

Pathian Bia in kan theihmi ah cun kan Bawipa Jesuh Khrih a voi hnihnak a rat hlanah, a voi thumnak Jerusalem khua kulhnak kha a um than lai. Profet Zekhariah zong nih Zekhariah 14: 1-4 nak ah hi kong hi a rak chim bal. Isaiah zong nih tihzah awk a simi biaceihnak kha a tlung lai i, cu caan ah cun muihnak nganpi nih vawlei hi a khuh te lai tiah a rak ti ve. Asinain Isaiah nih a phuan thanmi ah Bawipa lianngan sunparnak cu Khrihfabu cung zongah hmuh khawh a si lai tiah a ti fawn rih. (Isaiah 60: 1-3).

Habakkuk 3:16-17 nak nih hi tin a ti, "Hi thil vialte hi ka theihter

tikah a therh in a ka therh, cu thawng ka theih tikah ka hmu cu a ther, ka ruh cu ti bantu ah an i cang i ka kal ah ka ke cu an ther. Kannih a kan dohtu hna cung i a tlung ding harnak ni ka ruah tikah a ther in ka ther ko. Theipi kung cu par loin, Mitsur ruang zongah a thei um hmanh hlah seh, Oliv thing cu tlai loin, lo zongah tirawl zei hmanh chuak loin um hmanh seh, Kawm chung sañil run kha um loin, Sañil inn ah sañial kha um hmanh hna hlah seh law, Bawipa ah cun kaa lawm thiamthiam ko lai." Hika Baibal ca caang hna hi kan rel tikah Habakkuk chan ah Pathian nih Habakkuk mi hna sinah biaceihnak a tlun lainak kong kha a rak chimmi a si. Asinain a vun changtu caang hnih hna ah cun Pathian mi hna nih fiang tein teinak an hmuh lainak kong kha a um fawn: "A ka khamhtu Pathian cu ka lawmh thiamthiam ko lai. Bawipa Pathian cu ka thawnnak hram a si. Ka ke cu sazuk ke bantu kin a khul a ranter hna i tlang sang cungah khan a ka hruai. Mah hi muihnak nganpi a tlunnak kong le, Bawipa sunpar lianngannak Khrihfa cung i a langh lionak kong kha Isaiah 60:1-3 chungah kan hmuh lengmangmi a si.

Biaceihnak a um hlanah Khrihfabu ah i thanghnak a umnak ding kha a biapi tukmi a si. Cu ti a si caah i thanghnak nih khan kan thilung chungah Bawipa ah lunglawmhnak kha a thlah lai i, Bawipa ah lunglawmhnak cu kan thazang a si lai i harnak kan ton tik le biaceihnak can kan phak tik zongah kan i lawm peng lai. Khrihfabu cu khuaruahhar thil ti khawhnak le minung thluak nih a phak khawh lomi thil pe chantu ah an cang lai, Zeicatiah i thanghnak nih khan Khrihfabu kha a nunter peng lai.

1930 kum lioah khan, Wales ram ah khan Pathian biaceihnak a rak tlung i ei awk rawl kha a rak har tuk. Cozah zong nih rawl an rak pek khawh hna lo caah, Khrihfa mi hna nih khan Pathian sinah biatak tein thla an rak cam. An rawl hna kha "rawl khawnnak khaan" chungah an rak chiah. Rawl khawnnak an timi an khaan zong cu a rak lawng peng, cu a si caah thla an rak cam peng. Thla an vun cam i an rawl chiahnak khaan an hon tikah cun, an rawl chiahnak khaan cu cawhnuk, changreu, sa le a dang rawl hna in an rak khat. Pathian nih an thluak phak lomi a rak pekmi hna thil kha an rak si. I thanghnak timi cu Khrih

sinah khamh rih lomi hna vun khamhter colhnak kha cu a si loh, asinain i ðhanghnak cu biaceihnak caan paoh ah Khrihfabu caah a herh pengmi a si.

Ram pakhat chungah, Profet hna phuanmi biaceihnak kha a thawk tik ahcun, a cheu sipuazi a ruatmi Khrihfa mi hna nih cun an rawl kha *zikhe* tikik in hmailei a ra laimi harnak chung hman awkah tiin an chiah. An rawl kha an zuar tikah cun sangphawlawng in zuar ding a si hnga i kum khat chung minung pakhat ei dingmi cu dollar in 2020, a si hnga!

Hi ti a funmi tete Khrihfa mi nih an cawkmi cu a mak ko. Hi ti zongin an ruah rih, zeicahtiah rawl an khawnmi cu biaceihnak caan caah tiin an khawnmi kha a si, anmah nih rawl an ngeih i midang nih an ngeih lo zongah, midang zong nih an rawl kha an hman ve lai, cu a si caah, meithal cawk hram kha an thawk ðhan! Anmah le anmah khamh an i duh tikah cun, mi ruahnak zong kha merh an timh. Asiloah, kannih cu Pathian thil ti khawhnak in kan i rungvang lai – i ðhangh kha kan herh i biaceihnak caan chung zongah khuaruahhar thil tuah kan herh.

ZEITINDAH I ðHANGHNAK CU AN THAWK

Habakkuk ca uk chung i karhlaan pakhat an timi i ðhanghnak cu Pathian he i peh tlaih i amah hngah kha a si ko. Pathian nih Habakkuk sinah biaceihnak can a ra cang tiin a chim tikah cun Profet pa cu Habakkuk 3:2 nak bantu kin hitin a au, "Na rian ah hung kan ðhang na thin a hun caan zongah na vel in vun kan hlam." Mah hihi, kan hnulei kum tam nawn lioah khan, ram pakhat ah ruah a rak sur lo tikah, Bawipa nih a vun kan theihter zokzokmi a si. Cu ruah a sur lonak zong cu Pathian biaceih hremnak kha a si ko, asinain amah nih kan sinah hitin a vun chim ðhan, "Ruah sur loin a umturtu cu keimah hi ka si, asinain atu ah cun, ka velngeihnak thawngin ruahpi a sur ðhannak lai, nan ka auh a herh," tiah a ti. Pathian biaceihnak hi a phan cang ti kan hngalh ahcun a velngeihnak kha kan au lai i kan hal lai. Pathian fa kan si bantu kin, kanmah le kanmah kan i toidor hna lai i hitin kan au lai, "Maw Bawipa, na thin a hun lio caan zongah na vel in hung kan hlam ko." Biaceihnak nganpi cu a tlung ko lai, asinain Pathian vel kha kan

herh. Kan au pah in hitin kan ti lai, "Bawipa biaceih awkah a tlakmi kan si ko, asinain Bawipa, na rian ah hung kan ðhanghter ko," kan ti lai.

Profet nih Habakkuk 2:1 nak ah hitin a chim, "Ral vennak hmun ah khan ka va dir tuah lai, Ral vennak innsang ah khan ka va um tuah lai; ka sinah zeidah a chim lai ti kha ka va ngai lai." Habakkuk nih ral vennak innsang ah khan thlacam ah a vung kal, tawi tein thlacam ding kha cu a si lo, asinain ka hngak lai i Bawipa sinin a bia chimmi a um hlan lo tiang ka va hngak peng ko lai a ti.

Thlacamnak he Bawipa kan hngah tikah, a vun changtu karhlannak Pathian nih a kan chimh dingmi i ðhanghnaċ dawnkhantu kong kha a kan theihter lai. A pakhatnak dawn khantu Bawipa nih a kan chimh lengmangmi cu "i thianh hlimh" a herh timi hi a si. Habakkuk 2:1 nak bantukin Profet pa nih Pathian hmaiah a lungthin inn khar a hun tikah, Bawipa sinin cawnpiaknak kha a um ðtheo lai tiah a ruah i hitin a ti, "Ral vennak in sangah khan ka va um tuah lai. Ka sinah zeidah a chim lai ti kha ka va ngai lai." (Habakkuk 2:1) Siangpahrang David zong hi bantuk hi a si ve. David cu hitin a au, "Maw Pathian ka pur cikcek law ka lungthin hi hngal ko; ka hneksak law ka ruahnak hi hmu ko. Ka chungah hlenthawinak a um sual hnga maw a um sual ahcun ka hmuhpiak law zungzal hmunmi lam ah khan ka hruai ko." (Salm 139:23-24 KJV).

Kanmah sinah i ðhanghnaċ a um kha hngalh awkah a biapi ngaimi a si. Pathian nih midang zong hi ðhanghter hna seh tiah thla kan cam lai, i kan sinah a cawlcanghnaċ ding zongah kan thawk colh lai. Asinain, i ðhanghnaċ cu Pathian he naih cem in a ummi hna sinin aa thawk i anmah cu Bawipa nih a herhmi i ðhanghnaċ ca dingah heh tiah a hngirh hna. Cu a si caah "A thiangmi thinlung rak ka putter," tiah ti kha a kan herh ko i, "Maw Pathian, rak ka purdap cikcek tuah," kan ti awk zong a si. Mah hi i ðhanghnaċ hmunhma ding cu a si. Cun Bawipa nih kan nunnak ah thil kha a langhter khawh lai i, kan rak ruah bal lomi thil hna kha i ðhanghnaċ dawnkhantu le khamtu ah an cang kho ko.

Isaiah dal 6 nak kan zoh tikah, Isaiah nih amah chan lioah, i ðhanghnaċ a chuah hlanah, Pathian he a thiangmi i tonnak kha an rak ngei hmasa. Cucu kan herh ciomi kha a si. Khrihfabu nih Bawipa he i

tonnak an ngeih hlan lo tiang khamh rih lomi hna nih Pathian kha an ton khawh lai tiah kan ruat lo. Isaiah nih Pathian inn i a luh tikah, Bawipa kha Amah Bawi thutdan cung i thut kha a hmuh i "Seraphim" an timi vancung mi hna nih pakhat hnu pakhat in an au, "A thiang, A thiang, A thiang, zeizong vialte i Bawipa vawlei cu amah sunpar lianhnngannak in a khat." Caang 5 nak zongah, Pathian dinnak kha sang tukin a langh tikah Isaiah cu hitin a au, "E law, mah hi ka si ko cang! Ka lo ko cang. Ka ka in a chuakmi bia hi bia soal lawngte an si i ka umnak mi zong hi bia soal le bia thur a hmangmi lawngte an si, zeicahtiah ka mit hrimhrim in Siangpahrang kha ka hmuh cang amah cu zeizong vialte i Bawipa kha a si." Hi hlanah khan cun Isaiah nih a hmur hi ze i tluk thurhnawm a simi kha a hngal lo, zeicahtiah cu tluk a ding le a lianmi Bawipa cu hlan ah khan cun a rak hmu bal lo. Cu a si caah kan nun chungah hin Pathian cawlcanghna i, i thanghna thawnah ah thil kan hngalh lomi le i thanghna a khamtu kha a tampi. Cu a si caah mah bantuan kan hmuh rih lomi Pathian langhter le ceunak a khamtu thil hna kha an um cu a si caah kan sualna kha kan i theih i tuah lo awkah kan hrial peng kha a herh. I thanghna cu Khrihfabu chungtel hna sinin a thawk theo tawn i Pathian nih a vehvatmi le a thiantermi a si kha a herh.

Habakkuk nih a tuah bantuan kan hal i a kan lehnak bia kha hngak hna usih, bia a kan ruah te ko lai. Kan nun chung a tha a rem tiah Bawipa nih a timi hi thil hme tete hna i a tha bikmi ah um le ruah thiamnak ngeih hi a si ko lai. Mirang phungchim thiam pa pakhat Thiang Thlarau in khat a duh ngaimipa hi a rak um. Amah nih Pathian, "Na Thiang Thlarau in ka khah ter ko," tiah a rak au lengmang. Bawipa nih thil hmete pakhat in a rak leh: "Khaan dangah vung kal law, vate zuatnak bawm kha va hung law vate kha va thlah," tiah a ti. Cu pa nih cun va zuatnak bawm te kha a ngeih i, a phinglau ngaimi vate kha a zuat. Cu mipa nih cun vate cu thong ah a chiah i inn zuat saram ah a chiah. Bawipa nih "vate kha thlah," tiah a ti. Hitin khua a ruat. "Hika hin Thiang Thlarau "Baptism" hmuh awkah thla ka cam lengmang a sinain Pathian nih vate kong in a vun ka leh!" tiah a ti. Thla cu a cam than hoi i vate kong thiamthiam in leh a si hoi. Cucaah a vung kal i vate cu a

thlah cu hnu cun Pathian Thiang Thlarau in a khat cang! "Mah hi cu thil tetuai ngai a si tiah na ruah ko lai." Asinain hi thil tetuai nih hin Thlarau in khahnak le Thiang Thlarau in "Baptism" tipil innak kha a kham! Cu phungchimtupa nih cun zeitindah zalon luatnak kha a hal khawh lai thil pakhat thlah duh loin sal in, rak zuat rak chiah peng ko fawn tung ah. Vate pakhat a si ko zongah Jesuh nih pithlung vate pakhat hmanh kan Pa, Pathian loin hi vawlei ah hin thlah le thlak an si lo a ti.

Bawipa kha kan hngal bantukin amah nih kan sinah biachim hram a thawk lai. A chim dingmi bia hi ca ka relmi asiloah T.V kan zohmi asiloah thil pakhat a kan pial tlautertu a si lo tiin kan ruahmi a si nain Pathian nih cun hi thil hna hi dawnkhantu an si dih tiin a ti khawh. Pathian bia ah a fiang ngaimi ah cun ram ui fa tete hna nih misurruang kha an hrawh ti kha a si. (Soloman hla 2:15). Pathian nih thil hmete a si tung ne i thanghnak a dawnkhan khotu thil kha a kan chimh khawh.

Habakkuk nih dal hnihnak nih a chim bantukin Bawipa kha a hngah i cucu Bawipa nih a chim hnga dingmi hngah kha a si ko, Bawipa nih a leh ve ko. Cang linak kan zoh tikah Habakkuk caan lioah, Bawipa nih piahtana kha a chuahter: "Zoh hmanh aa ralring lomi cu amah le amah kha aa zum lo." Bawipa nih cun dawnkhantu a simi ruamkainak kha a langhter peng. Pathian kha kan naih tikah a kutdong in ruamkainak kha a sawh lai. Khrihfabu chungah hin a caancaan ah cun kan ruam a kai tawn. A caancaan ah cun Thlarau mi ngai ah kan hung cang i cu ti Thlarau mi ngai i kan canmi ah cun kan ruam a kai ngai tawn! Ruamkainak cu hlen a hmang i i thanghnak kha a kham khawh. Kanmah le kanmah kha toidor tein kan i umter a herh i cucu Pathian lawng kha kan i bochan ti hngalh le langhternak caah khan a si i cu hnu lawngah cun amah Thlarau in toih kan si lai i i thanghnak kha a chuak lai. Cucu a liannganmi Pathian vel lawng kha a si cu a si caah toidornak lungput cu a biapi tuk hringhran.

A dang hmunhma zongah dawnkhahnak kha a chuak kho, cu donkhantnak cu kan inn chungah hin a um. Kan innchung cio hi thlacamnak in khahter ding a si i, Bawipa sinah au lengmang ding kha a si ko, "Bawipa i thanghnak kha vun thlah tuah." kan ti awk a si.

Pathian he i tonnak kan kawl kan zuam tikah, Khrihfabu pumhnak chung i kan kawl bantukin a si lo, kan inn i kan um bu in kan kawl sawhsawh bantuk zong a si lo.

Peter kuat khatnak dal thumnak nih nu le va i pehtlaihna kong kha a chim. Caang sarihnak ah cun "va le a simi hna kha an nupi le hna he um tinak" kong kha a chim. "A duhnak cu, na thlacamnak kip ah dawnkhantu a um lonak ding caah khan a si ko." A vapa nih khan a nupi he i pehtlaih tikah ralring tein a pehtlaih lai, zeicahtiah an thlacamnak ah dawnkhantu a um kho! Kan inn le nu le pa i thitumnak nun nih i thanghna kha a kham khawh.

Malachi 4:5-6 nak nih hi kong hi fiang deuh in a kan chimh. Hi nih hin ni hmanung bik i thanghna kong kha a chim "A lian a ngan i tih a nungmi ni, Bawipa ni" kha a phak hlanah "amah nih cun pale hna cu an fale hna he a remter hna lai i an fale hna cu an pale hna he a remter hna lai, "Cuticun ram kha dan ka tat lai lo i chiat zong ka serh lai lo." Cu a si caah Baibal cahlan le cathar chungah kan rel cang bantukin i thanghna tlung seh ti kan duh ah cun kan innchung i dawnkhantu ding phun paoh kha kan thial kan hlawnh dih a herh lai.

I thanghna timi cu nu le pa hna le an fale karlak in a chuak khomi a si, asiloah nu le va karlak zongin a chuak khomi a si. Na nupi asiloah na fale he i pehtlaihna a that lo ah cun Khrihfabu sin zongah na ra kho lai lo i Pathian zong a cawlcang lai tiah ruat hlah. Khrihfa na si bu in na vapa asiloah na nupi he hmanh tha tein nan kal ti khawh lo ahcun Jesuh he cun kan kal kho ti lai tiah ruat in chim hlah. Zeitindah na ruah? A hmasa bik ah innchungkhar damter hma sat a herh. Na innchung ah i thanghna a tlun lo ahcun na Khrihfabu zongah a tlung kho hlei lai lo. Khrihfabu kan timi cu inn tampi kawmh in tuahmi kha a si.

Voi tampi khual ka tlawwnak ah Khrihfabu tampi sin kal khawhna caan tha kha ka ngei. Khrihfabu ah Thiang Thlarau nih a cawlcangh lo tikah cun innkip kan lennak le thil sining kha cu a fiang ko. Inn ah cun pei Khrihfa sinak cu cawlcanghna caah a thawknak a si cu. Inn ah thil sining a hmaan lo tik ahcun, Khrihfabu chung i hmaipanh ngai i va um le va nih le va ai i "Hallelujah!" va ti len zong kha a leng lawnglawng

a si. Pathian cu na thangthat khawh ko, thla na cam kho fawn ko i thlipi hnan bantuk lo zongin na cawlcang kho ko, asinain i thanghnak cu na hmu lai lo. Asinain an pale hna cu an fale hna he an i rem i i thitumh hnu i pehtlaihnak zong kha a tlam a tlin i a kalning a that ahcun, cu nih cun Khrihfabu ah i thanghnak kha a chuahter lai. Na inn ah i thanghnak na tlunter lai maw.? Bawipa lam kha kan sial awk a si!

Bawipa nih Babakkuk sinah dawnkhantu thil pakhat kong a chim hnuah lam hla deuh kalnak ding kha a chimh. Habakkuk 2:4 ah Bawipa nih hitin a chim. "Asinain miding mifelmi cu zumhnak thawngin a nung lai." Toidornak thinlung put he Khrihfabu nih a thiangmi hngatchannak kha Pathian cungah a ngeih i hitin a au awk a si. "Bawipa, zumhnak kha ka thinlung ah chia law cu cun ka thinlung chungah na cawlcang kho lai. "Pathian kan sinah a cawlcang ahcun i thanghnak kha kan hmuh lai. I thanghnak cu kanmah zuamnak in cun a ra lai lo, Pathian sin lawng in a rami a si. Cu a si caah, a thukmi toidornak he Pathian kha kan naih lai i amah nih kan chungah zumhnak a chia tik lawngah i thanghnak a tung ti kha kan hngalh lai. Thlacamnak he Pathian sinah kan au tikah vancung in zumhnak kha thlah a si i, cu tikah Pathian nih amah Thiang Thlarau kha i thangh thawnnak caah a vun hman ve. A Thiang Thlarau khan a vun i toih ve.

Khuate, khuapi hna le ram kip zongah, mi a temtawntu muih thawnnak kha a um. Cucu a ra liomi thawngtha bia a khamtu khawdawn nakpi bantuk a si. Cu dawnkhantu thil hna hrawh hlan lo tiang paoh kha cu i thanghnak a um kho lai lo. Asinain thlacamnak le zumhnak kawmh in riantuannak nih cun a phi tha a chuahter khawh.

Voi khat cu salsinak in fakpi temtawnnak hmun ah ka rak um bal. Cun hi ka hmun in meng 2,000 a hlatnak hmun ah kan rak kal i chun ling pi ah khan fak pin ka vun i thang, cu lioah cun van thlakmi vancungmi pahnih an ra i ka hmaika ah an hung dir. Bawipa nih hitihin a ka ti, "Mah vancungmi hna nih hin hmun dangah temtawnnak an tuah," tiah a ti. Thir cikcin chuak law mah vancung mi hna hi tem tuah tiah a vun ka ti." Cu a si caah hitin cun ka vun ti ve, "Bawipa nih nanmah kha thircincik in tem hna," tiah a ka ti ka vun ti hna. Mah vanmi hna nih zaidah an tuah

ti kha na thei maw? Vanmi hna nih cun an lu kha an khun i an i ap zeicahtiah an caan a simi chung i a cang dingmi kha an i theih. Zeihmanh per, choinak le aukhuannak zong a um lo. Biatak te keimah cu thutdan cungah ka thu i vanmi pahnih hna cu ka hmai ah an um ve ko. Pathian nih a ka fialmi cu, thir cincik kha chuahter law, tem hna law "hell" ah thla hna ti hi a si. Cu vial ah cun thir cincik cu amah tein a hung chuak i vanmi pahnih hna kha a tem hna i "hell" tla dingah nawl ka vun pek hna i an lo colh. Zarh tlawmpal hnuah cu hmun ah cun i thlennak nganpi a rak tlung i cu ka hmun i temtawnnak hri kha a cat, cu lioah cun an hruaitupa van thlak vanmi hna he rian a rak tuantupa cu a nawlIngeihnak rian in thumh a rak si. Hi kong hi Salm 149:8-9 nak ah a um i hitin a sullam a si. "An Siangpahrang hna cu thir cincik in khiih i biaceihnak ding ca an fialmi ningin an bia ceih ding," ti kha a si.

Bawipa cu tuante ah kan sinah a ra lai i amah chungah a kan luhter lai i hmunhma a kan pek lai cu ka ah cun ral hna i thil ti khawhnak kha kan hmuh lai cu tikah Bawipa daihnak bia nem tein temtawnnak kha chat cang uh timi zong kha kan theih lai. Zuam len zong a hau ti lai lo zeicahtiah Pathian nawl pek cangmi bia in an lu an i khun lai bia kan chim lai. Ral hna thawnnak in temtawnnak le khuhnenhnak vialte zong kha an i hlitphuak dih lai. Cun Pathian um pinak ni ceu dawh kha a hung tlang lai i i thanghnak kha a hung chuak lai i Thlarau tampi tlaihnak kha a um lai. Hawidawt hna mah hi cu Pathian nih a kan pekmi kha a si i kan hmuhnak tu kha cawisan i sang piah hlawh a herh!

Hi cikbak hna hi kan zulh khawh ahcun i thanghnak caah tha tein kan i tim kho lai. Habakkuk i lung tak tein a aupimi cu "Maw Bawipa, Na rian ah hung kan thang" ti hi a si ko i mah hi pumpak in Bawipa sinin zeidah a ra lai i Bawipa nih ze i bia dah a rak chim te lai tiah Bawipa hmaiah hngahnak a ngeimi pa Profet pakhat i thlacamnak kha a si. Cu ti bantu kin kan tuah ve kha a herh ve ko lai. Bawipa kha nai h law amah zong nih an nai h ve ko lai. Na thinlung ruahnak a thuhnak bik ah khan Bawipa nih bia chim a duh. Bawipa nih chim a duhmi cu thil hmete zong kha a si kho ko. Vate pakhat thlah fialnak bantu zong kha a si kho, asinain cu thil tetuai te nih cun na nunnak ah Pathian thil ti

khawhnak kha a thlah khawh. Fak piin na ruahmi chungah a um i a thlah na sian lomi asiloah ruamkainak asiloah na chungkhar i piahtana a ummi ruang zongah i thanghnak a um khawh lonak a si khomi a si. Pungsan ti bantukin "hitihin um law, i thanghnak na hmuh lai" ti khawh a si lo. A si kho lo Pathian hmaiah na ra lai i Bawipa kha na sinah bia na chimter lai zeicahtiah amah nih na nunnak kha thlen i remh siam kha a duh. Pathian he caan hman ti i amah sinin a bia chimmi theih cu a biapi tuk, zeicahtiah i thanghnak cu Khrihfabu chung pumpak sinin a thawk lai.

Minung tampi hna au thawng cu hi ram le hi vawlei ah hin a khat ko. A cheu nih i thanghnak kong kha an aupi i a cheu nih biaceihnak kong kha an aupi. Asinain biatak hi zeidah a si hnga? "Hmuhmi na ngeihmi hna kha an kong tial law fianter tuah" (Habakkuk 2:2 KJV) a duhnak cu mi hna nih i thanghnak le biaceihnak kong kha an theih khawh nakhnga ding caah a si. Sunpar lianngannak le thanghnak lawng kha a tlung lai kan ti ahcun ruah thiamnak kha a um kho ko. Kap khatlei lawng in muhnhak hmanthlak a cuangmi biaceihnak a ra dingmi lawng kha kan hmuh ahcun mi hna an lung a rawk lai. A hmaanmi hmuhnak a simi i thanghnak le biaceihnak kong kha kan chimh hna a herh.

I thianhlimhnak ca dingah biaceihnak cu a um ko lai, zeicahtiah Pathian nih hi vawlei cung sualnak kha sautuk zoh a zuam lo. Bawipa nih amah Khrihfabu hna sin a rak kir tikah ram vialte an bia kha a ceih lai. A orhlei ah tuu a simi ram hna kha a chiah hna lai i a kehlei ah meheh a simi ram hna kha a chiah lai. (Matthai 25:31-34). Cuasicaah ramkip nih tuu a simi ram ah an can khawh nakhnga i thianhlimh le i thianter kha a herh. Cu a si caah, ni hmanung bik ni ah hin, ram kip he a pehtlaih lai caah, zumh tlak tein Pathian bia kha kan phuan lai i a caan kha a nai cang caah mi hna kha kan timhlahmhter hna lai. Hi thil cu kan vawlei cungah a tlung hnga dingmi kha a si. Muko thawng nih zeitindah a ti timi bi kha a ngai hna u sih, "I thanghnak ca le bia ceihnak caah i tim cang tuah."

Khrihfabu kha kan zoh bantukin cu bantuk biaceihnak ah cun a

menmen a si lomi i thanghnak kha a tlung ve lai. Pathian nih a caan a suaimi ah hin thil sining kha a thlen lengmang cu a si caah atu hi Khrihfabu i thanghnak caan a cu cang. Cu a si caah Bawipa nih a Khrihfabu hna sinah hitin a ti, "Cawisan kan duh hna, kan sunpar lianhnngannak le thil ti khawhnak kha rak put ka duh," a ti. Pathian veIngeihnak thawngin zeitik ah dah hi thanghnak cu a caan a phak te lai ti ah zoh hram kan thawk cang.

Dal 2

"KA MI HNA KHA THLAH HNA"

Bawipa nih kan za tein i thanghnak ca i timhlahmnak ngeih kha a kan duh. Pathian nih i thanghnak ca i kan chung i dawnkhantu thil kha a sersiam tikah Bawipa nih a lenglei in temtawnnak le dawnkhantu kan ngeih kan tonmi kha sersiam that a thawk than. A vun changtu i kan tlangtarmi a lenglei temtawntu thil hna Pathian nih Moses hmangin Faro sinah a chimmi cu, "Ka mi hna kha chuahter hna law ka rian kha tuan hna seh," ti hi a si. (Exodus 7:16). Hi cang thimmi hi cu khamhnak le Thlarau ral dohnak kha a si.

KOKEK SINING LE THLARAU SINING

Minung tuanbia ah a hramthawk caan tlawmte lawng a si rihmi ah kan um. Pathian nih ram kip kha a hninh hna i hi vawlei phung zong kha a hninh. Kan nun chung hrimhrim ah "Europe le Russia" ram hna i "Komunist" phung a kuai dih cikcek kha kan hmuh. Middle East (A laifang ram) Asia le ramdang hna zongah thil aa thlengnawngmi kha hmanthlak bantu kin kan hmuh khawh "Zeicah ti hin thil a um."

Paul nih 1 Korin 15:46 nak ah a kan chimh bantu kin, Pathian nih a hmasa bik ah kokek sining ah rian a tuan i cu hnuah thinlung Thlarau leiah rian a tuan. Kokek sining ah titsa in zalon luatnak cu ram kip ah a hlau. Naingnganzi ruang i thong a tlami hna zong kha an thlah hna a

cheu nih cun ram hmanh kha an uk than khawh. Vampang hna nih an cim, Berlin vam pang le "Iron curtain" an timi thir kutka hna zong kha an cim dih. Asinain Pathian nih cun Thlarau lei thinlung in Khrihfabu zalon luatnak kong kha a chim ram kip luatnak kong zong kha a chim.

Hi Thlarau le thinlung in luatnak kong cu Bawipa nih amah mi hna Izipt sal sinak chung i an luatnak kong kha kan cawn tikah kan hngalh khawh.

KHAMHNAK CAAH KARHLAN

Izipt ram i Israel mi hna bantukin a hmasa bik ah kan herhmi cu an kan temtawnnak kong he a pehtlai in biathlam bia phuanmi kha theih kan herh. Mah hi cu kan nun chungah a cang khomi a si. Kan chungkhar ah piahtana a um kho Khrihfabu chungah temtawnnak zong a um kho. "Hi vawlei cungah hin ze i bantuk khamhnak hmanh tlamtling in kan tuah kho lo" ti kha kan theih a herh. Isaiah 26:18 nak nih a chim bantukin kanmah hrimhrim zong hi sal sinak chungah a ummi temtawnmi kha kan si.

A pahnihnak karhlannak ah Pathian kha kan auh i kan i rawih a herh, zeicahtiah kanmah cu sal sinak chungah a ummi kan si. Exo. 3:7 ah Bawipa nih Moses sinah hitin a chim "Izipt ram chung i a ummi ka mi hna temtuarnak kha ka hmuh cang i an aihramnak thawng zong kha ka theih. "Bawipa sinah kan aihram tik i zeihmanh a cangmi a um lo zongah Bawipa cu kan auh than thiamthiam lai. Khamhnak caan a si kha kan hngalh caah Bawipa cu kan auh hrimhrim lai a hmasa bik ah kokek in a chuakmi ram hna caah a si lai i a pahnihnak ah Khrihfabu cu i Thlarau le thinlung a caah a si lai.

Ezekiel 9:1-4 nak ah Bawipa nih Pathian mi hna lak pi i fihnung a ummi thil ruangah a hram aimi hna le a tap aimi hna i an cal ah hmelchunhnak kenh a si lai a ti. Matthai 5:4 nak ah Bawipa hrimhrim nih hitin a ti. "A tap a hrammi cu lunglawmmi nan va si dah" Khrihfabu chung i a cangmi that lonak le chiatkhatnak ruangah thiannak in a tap hrammi kan si maw? A Khrihfabu sining that lo ruangah kan that kan aihram tikah Pathian nih teh kan cal ah hmelchunhnak a chia lai maw?

Hi ti that aihramnak tuah hnuah hin a pathumnak kar hlannak ding khamhnak ca i biakamnak ah khan kan kal lai. "Rhema" i a sullam ah hin vun kal ta hna usih. "Rhema" timi cu (Pathian chimmi bia) tinak khi a si i, raldoh i kalnak kha a si. Israel mi hna caah cun bia a rak chimmi

cu "Nanmah khamh awk caah ka ra cang," ti hi a si. (Exodus 3:8). A caancaan ah cun cu bia cu kan hngah ve dingmi a si. Asiloah khamh biakamnak zong kha kan hngah dingmi a si. Salm 40:1 nak ah David nih hitin a ti. "Hngahhlang ngaiin ka hngah," a ti. Cu hnuah cun biakamhmi bia kha a ra lai. Salm 102:13 nak ah "Na tho lai i Zion cungah zaangfahnak na ngei lai," ti a si. Pathian nih atu i kan sin zongah a chim lengmangmi bia cu mah hi a si tiah ka zumh. Atu hi Pathian nih a Khrihfabu hna kha sal sinak le temtawnnak chungin a chanhnak hna caan kha a si. A hmasa bik ah kan hmuhmi cu kokek sining kha a si i ram kip ca i khamhnak kong kha a si. Asinain "thinlung thlarau he aa peh tlai in" Khrihfabu khamhnak kong zong kha theih le hmuh kan herh (1Kor. 15:46).

A vun changtu karhlan dingmi ah cun Pathian rian fialmi si a herhnak kha a um. Exodus 3:10 nak ah Pathian nih Moses kha a chawnh i hitin a ti. "Kan thlah lai." Pathian nih a kan thlah lo ahcun kan kal kho lai lo. Amah umpinak taktak kha kan herh kanmah lawng nih ral kan do lai ti zong kha kan hngalh. Caang 14 nak ah Pathian nih Moses kha a nawlungeihnak a pek i hitin tuah a ti. "Keimah nih kan thlah" cu a si caah Pathian nawlungeihnak kha a thiangmi amah min langhternak in kan hmuh lengmang. Nangmah sining ding caah hin Jehovah Nissi hmuh na herh lai (Bawipa cu kan teinak aalan) a si, asiloah Jehovah Jireh (Bawipa zeizong a kan petu) asiloah Pathian minin minung in a langmi a si. Mark 16:17 nak ah Bawipa nih hitin a ti. "Ka min in khuavang kha an chuah hna lai." Amah in kan sinah kapkip in a langh a herh cu hnu lawngah a nawlungeihnak a min he kan kal kho lai. Zultu 19:13-16 Sceva i a fapa le pasarih hna nih mipa pakhat chungin khuavang chuah an i timh tikah Bawipa Jesuh min tel lo khan a rak si i khuachia nih cun hitin an leh. "Ahodah nan si?" an ti hna i an rak doh hna! Pathian nih a kan thlah awk a si ti kha kan hngalh cang i a min a thawnnak kong zong kha kan theih lai.

Biacahmi zong kha kan ngeih awk a si. Moses sinah Pathian nih biacahmi cu, "Ka mi kha thlah hna law ka riantuan hna seh," ti hi a si. Hi biacahmi cu a fiang taktakmi, nihin kan ca zongah biacahmi kha a si

ve.

RAL HE I TONNAK

Mah hnuah hin Moses le Faro kha an i tong. A ngaite i atu lio kum hra renglo lengmang ah hin ram tampi ah mipi hna nih nawlIngeitu bawi le hna he i ton tik i thil ti khawhmi hipnak kha an ngeih caah, an bawi le kha an duhmi an hmuh hlan lo tiang an helh hna. Cu bantuk thiamthiam in kan ral hna he kan i ton tik zongah hin, Pathian thawnnak in khamhnak le i thanghnak kha kan chuahpi lai.

Mah hi thlanglei Afrika i a rak cangmi (minak le miraang thleidannak kha a rak si.) Voi khat "Cape town" i ka rak hmuhmi hmuhnak kha tlin hram a thawk. Thil sining a thleng khotu thli fak ngaimi phun hnih kha ka rak hmuh i cu nih cun ram kha a tawl thlu ding a si. A hmasa bik ah cun nainganzi kha a si i, cucu a thleng ko cang a vun changtu ah Thlarau cawlcanghnak kha a si i, a ra dingmi a si.

Dal nganak i Moses le Faro a hmasa bik an i tonnak a phichuak ah hin ral nih khan a thawnnak langhter caah thil kha a rit chin lengmang. Hi bantukin kan Thlarau ral he kan i ton ve tik zongah hin hitin kan um ve. A karlak ah a vun kan doh tawn lai i ze i nih dah a kan khen tiah kan khua ruah a har lai. Satan thil ti khawh thawnnak he an kan doh ahcun an kan khen ve ko lai i pumsa in tuarternak zong kha kan ngei lai. Hi Thlarau ral dohnak nganpi he na ton cu a herh ko. Pathian nih thazang an pek lai i an khamh ko lai. A donghnak kong na hngalh hlan lo tiang paoh kha cu lung rethei in um hlah! Moses nih Exodus 6:6 nak ah bia dawh cah ngaimi kha a hmuh i cuka ah cun Bawipa nih hitin a ti, "Kan chuahtter hna lai," asinain a mi hna nih khan Moses bia kha an ngai lo zeicahtiah lungdonghnak le salsinak chungah khan an um. (Exo. 6:9). A caancaan ah cun mibu hna zong kha rianrang tein an lung a dong i raldohnak ah khan hruaitu pakhat asiloah hruaitu hna lawng kha a dir cang.

Pathian tinhmi a si caah a ral hna nih khan an doh than ve. Pathian nih Faro cu a cawisan i a thinlung kha atu le atu in a hahter than. Pathian Faro kong kha Rom 9:17 nak ah hitin a chim, "Hi ruangah hin

ka thil ti khawh thawnnak langhter duh ah kan cawisan." Pathian nih hin nangmah thatnak ding caah na ral kha a cawisan hna. Pathian nih raldohnak kha a chuahter, cucu amah thil ti khawhnak langhter awk ca le a tinhmi a tlinter khawhnak ding caah khan a si. Moses cu Faro he i tonnak voi khat hnu voi khat in a ngei lengmang kho asinain Izipt sal sinak in a mi hna kha a luatter khawh hna lo caah a lung a rawk ngaite, asinain hruaitu a simi hna ca i bia a rak um cangmi ah, "A dongh tiang a hmunmi cu khamhnak kha a hmuh lai" ti kha a si, asilole Pathian kawhnak kha a hmuh te lai," (Mat. 10:22). A dongh hlan lo tiang kan in khawh ahcun kan ralpa i a thawnnak kha hrawhpiak a si lai. Pathian nih khamhnak a kan pek hlan lo tiang a thiangmi tuarinnak kha kan ngei lai i kan lung a dong lai lo.

Voi tampi Moses le Faro cu an i tong i hitin bia a cah, "Ka mi hna kha chuahter hna" tiah a ti." Pathian sinah biacahmi kha na ngeih a si ahcun na chim ko lai kapli a ngeimi na Khrihfabu sinah siseh asiloah na inn zongah na chim lai. Khuachia hna zong nih an theih khawh ve. Zumhnak he Pathian bia kha chim law a theipar na hmuh ko lai Marka 11:23 nak nih a kan chimhmi bantuk kha a si ko lai.

Ezekiel 37:4 nak zongah kan hmuh. Ezekiel kha bia ruah an fial. "Maw ruh hna Bawipa bia kha ngai tuah u," Bawipa bia kha a chim hnuah ruh hna nih cawlcangh kha an thawk i hmun khatte ah an i fawn hna. A caancaan ah cun Pathian nih bia a kan ruah i bia a kan cahmi kha Pathian thawnnak he amah nih aa tinhmi tlamtlinnak caah chim ding a si.

PHAISA LEI IN KHAMHNAK

A donghnak bik Israel mi hna nih an phak hlan deuh ah Israel mi hna caah rumnak a petu hna thil kha a rak phan. Israel mi hna cu an si a fak ngaingai. Asinain thlah an si tikah khan cun chawva lei in rum i Pathian tumtahmi le duhnak kha tlinter an herh. Ramcar chungah khan puan biakinn an sak lai cucu a donghnak harnak a chuah hlan deuh Pathian nih Moses sinah Exodus 11:2 in bia a rak ruahmi kha a si Pathian nih a chimmi ah cun Izipt mi hna sinah kal hna seh law sui le

ngun kha hal hna seh ti hi a si. A hramthawk ah cun chamhbaunak kha a um. An khamhnak caan kha a um. An khamhnak caan kha a nai cang caah tangka kha an hmuh ngeih a herh i Pathian nih tangka a hman ningcang kha cu a chimh hna lai.

Cu a si caah Bawipa nih phaisa kawlhawlnak caah zalonnak a pek hna i phaisa kha tam tuk an ngeih. Moses zong nih khan thawhlawm rak pek hmanh kha a thlah hna. Zeicadahtiah tangka kha tam tuk a chuak. (Exodus 36:5-7)! A ngaite kan chim ahcun phaisa cu puan biakinn saknak caah a herh dingmi a si. Pathian nih zalong ngaiin a thlah hnanak cu amah Pathian rianṭuannak caah phaisa kha chambau hlah seh tinak a si. Kanmah zong nih phaisa kawlhawlnak caah Pathian cu pe khotu a si tiin kan zumh lai i cu phaisa Pathian i a kan pekmi cu kanmah nawmhnak le rumnak caah kan hmang lai lo. Bawipa rianṭuannak tu ah khan kan hman lai. Amah nih amah cu Jehovah Jirh (zeizong) pek khotu) a sinak kha a kan theihter lai.

Khamh kan herhnak zawn ah cun hitin thil a cang khomi a si. Kan ral hna thil ti khawh ṭhawnnak kha kan thei kho tawn lo. Misifak ngaimipa ka rak hngalhmi pakhat a rak um i amah nih cun cu a sifahnak cu Pathian lungtonnak a si tiah a rak ruah. Chikkhatte ah a mit a phentu thil kha a vun lakpiak i phaisa a ngeih khawh lonak cu sifahnak phurtu Thlarau nih a rak ṭemṭawn caah khan a si. Cu kong kha a hmuh tikah cu a zumhnak hrawh kha aa tim, cu hnu lawngah Pathian nih phaisa kha a thlahhnawh. Atu ah ka chim duhmi cu Jesuh caah mirum lianngan taktak (Billionaire) si hna u sih tinak cu a si lo. Hihi keimah ruahnak lawng a si naisai lo. Pathian nih kan sinah phaisa hman awk zalong tein a kan pek lengmang kha a herh ko, cucu kan nun chung i amah Pathian tinhmi le duhnak kan tlamtlinh khawhnak ding caah khan a si.

A THI CHUNGAH ṬHAWNNAK

Cun a hnu bik harnak kha a hung tlung. Pathian nih hitin a ti. "Faro nih nan bia a ngai lai lo, zeicahtiah khuaruahharnak ka tuahmi kha ram chungah karh chin seh tinak caah," tiah a ti. (Exodus 11:9). Pathian nih Faro thinlung kha a hahter i fater vialte kha thah ding an si. Asinain

Israel mi hna cu thi nih khan a khamh hna. Jesuh Khrih thisen hi tampi in ser kan herh. Zeicahtiah ral he kan i ton lengmang caah Khrih thisen tengah kan um peng a herh. Thisen ah hin thil tik khawhnak nganpi a um. Izipt ram i thisen thawnnak ruangah Israel ram pumpi cu khamh a si.

Voi khat ah Pastor pakhat cu a Khrihfabu ah i rem lonak a rak um i amah zong kha a mibu hna nih an doh peng. Cu a si caah thlacam ah mibu bu khat kha a pumh hna. Hitin thla an cam. "Bawipa Jesuh min in le amah thisen nawlgeihnak thawngin i ralnak a chuahtertu mi thawngpa Pathian rian a dohtupa cu kan tem ti hi an thlacammi cu a si. Cu hnuah cun zeibantuk lung retheihnak zong a um ti lo. Khrihfabu anmah le anmah i ralnak le i siknak hri cu an cat cang! Jesuh thisen thawnnak thawngin ral doh a za cang timi kha hngal cio hna u sih.

MI KIP NIH AN I THIM HRIMHRIM LAI

Harnak a voi hra tlinnak ah cun Faro nih Israel mi hna kha Izipt ram in chuahnak nawl a pek hna. Cucu fater paoh thihnak khan a rak si. A hnu deuh ah cun Faro lungthin cu hahter than a si i a ralkap nih khan Israel mi cu an dawi hna.

Israel mi hna nih cun an thih tuk i Moses sinah hitin an ti. "Kanmah lawng kan kaltak law Izipt ram ah rian kan tuan than lai," tiah an ti. (Exodus 14:12) An lung a rawh lioah cun Moses nih Izipt ram in a chuahpi hna ruangah a cungah an thin a hung i Izipt ram in zeicah dek kan rak chuah an ti cio.

Lung retheihnak kan ton tik paoh ah Khrihfa tampi hna nih cun Israel fale lungput kha kan ngei cio tawn. Vawlei ah kir than an duh i hitin an ti. "Vawlei duhnak ah hin kan um peng ko lai. Pathian rian tuan nakin cun cuka i kan um ah kan awlzaang deuh timi hi an dirpimi cu a si. "Tuan tuk ah minung hi philh a hmangmi kan si! Israel mi hna cu Izipt ram ah sal ah an tang i cuka ah cun tha lo tukin an tuahtau an serhsat hna, asinain hnu deuh ah cun sal i an rak tannak hmun ah khan kir than an duh.

Paul zong nih hin Korin khua i zumtu a simi hna sinah hi piahtana hi

a rak chimh hna hitin a ti hna. "A uk in an uk hna tikah an in hlen hna tikah an in foih hna tikah an in zohchuk hna tikah nan hmai i an in bengah hna tikah nan in ko hna. (2 Korin 11:20 NIV). Hi kong kan ruat tikah mi tampi hna caah cun ngaihchia a si ko. Khrihfa a simi hna hmanh nih sal sinak chung i um le temtawnak chung i um cu an duh rih i cuka cun khamh kha an duh lo.

Kan hnu kum tampi a luan cangmi ah Pathian rian a tuanmi mitampih hna nih khuachia sawmruk he a ummi minu caah thla an rak cam. Khuachia tam deuh kha cu an thawlpiak khawh ko. Asinain khua a cheu flawmte a tang rihmi hna cu an cak an thawng tuk i a nunnak kha anmah nih an tlaih i khur chung erh bantukin an erh. Keimah le ka nupi zong kha cu a tangmi khuachia thawlnak thlacamnak ah an hung ka sawm ve. Pathian zaangfahnak thawngin khuachia vialte cu kan chuah kan thawlpiak dih kan ti nain pakhat te a tang rih.

Pathian nih hi nu hi khamh a duh ti cu kan hngalh ko. A khamh zong a khamh khawh fawn ko. Hitin kan hei chimh. "Khamh na duh ahcun khamh khawh na si ko kan ti." Asinain a hnu bik a tangmi khuachia chuahpiak kha cu a duh lo. Pathian thawnnak kha cu khuachia nih cun a chei lo i a tuar khawh lo zongah cu nu nih cun thawlpiak kha a siang lo. Sual tuah duhnak in kha khuachia kha a tlaih peng. Cu a si caah zei hmanh kan tuahpiak kho ti lo. Hnu deuh ca zan thiamthiam ah minu nih cun a hawile sinah a hitin a ti. "Tuzan ah hin a luat kho dingmi ka si cang. Asinain temtawn sal sinak chung um hi ka duh peng," tiah a ti hna.

Pumpak lawng si loin ram kip zong nih hin luatnak nakin temtawn sal sinak an duh deuh. Israel mi hna bantukin a cheu ram hna nih cun temtawn sal sinak chung um kha an duh deuh i midang hna zong kha kha ti bantukin um ve hna seh ti khi an duhpiakmi hna a si. Pathian bia cu a fiang ko hmanung bik ni ah cun mi vialte nih an duhmi thil paoh tuah awkah an i thim te lai nak kong kha (Joel 3:14) nak ah kan hmuh.

Amos 5:19 nak zong nih Bawipa biaceihnak cu Bawipa i a khiahmi ni hlan ah a rak hmasa lai a ti. "Minung nih chiandeih a zamtak i vom he an i ton ni bantuk innchung ah a luh i vampang a vun dah i rul nih a rak

cuk ni bantuk a si lai," tiah a ti. Hi saram phun thum hna chiandeih, vom le rul - an vun langhter i an tarmi hna cu ni hmanung bik ni i ram kip i harnak a tlung hnga dingmi langhternak kha a si. Chiandeih cu England ram hmelchunhnak a si England ram cu vawlei cungah (colony) ram tam a ngeitu a rak si. Zeicahtiah "colony" ram tampi uknak dingah hruaitu hmasa a rak si. Vom timi cu Russia ram caah an dirtermi a si i communist thawnnak dingah hruaitu hmasa a rak si. Ram tampi hna nih cun chiandeih kha an chuahtak i (colony phung), vom leiah khan an i mer (Communist phung) atu ah cun hi phung zong hi a tha than lo an ti hoi i ram kip le mikip hna nih rul ah khan an i mer hoi lai (hlen thiam profet). Rul cu hlen thiam profet ah chiaah a si.

Kan hnu kum (55) lio i Africa ram chungah a hmasa bik "independence" an rak hmuh lioah hin Pathian rianrang tein hitin a rak ka hal. Zeicaah?" Bawipa nih a ka lehnak ah cun, "Ram kip nih Khrih le hlen thiam profet hna kha thim ding a si cang caah," ti hi a si. Pathian nih a tuah ram vialte hi a hninh in a hninh liopi hna a si. Zeicahtiah ram kip nih hlen thiam profet kha an i thim i Khrih kha an i thim lo tikah ram kip ah Pathian ngaihthiamnak a um ti lai lo tinak a si. Ram kip nih khan an duhmi thimmi nganpi kha an ngei cio lai i temtawnnak zeihmanh a um lai lo kha ti bantukin ramdang he zong an i pehtlai dih lai. Caan tawite lawng kan nung ko rih. Ram tampi ah cozah cu an tlu i an pursawn. Upadi le nawl ngeihnak zong kha an tlu ve. Khakha ze ruangah dah a si kan ti ahcun Paul nih (2The. 2:3) i a rak chimmi bia kha a tlinnak ding caah a si. Hika ah hin "hlen thiam profet a chuah hlan ah tlukrillhnak tampi a um te lai," ti hi a si.

RAL HRAWHNAK

Israel mi hna nih tihnak an ngeih deuh tikah Moses nih lungfim tein a tlaih khawh hna i hitin a ti hna. "Tih hlah uh! Fek tein dir u law Bawipa khamhnak kha zoh u," ti hi a si. (Exo. 14:13) Pathian tinhmi cu an ral hna hrawh cikcek kha a si i kan ral hna hrawh cikcek an si hlan lo tiang kan ngawl lai lo i thep loin kan zoh peng hna lai. Bawipa nih hitin a ti than rih, "Israel fapa hna kha hmailei ah kalter hna a ti. (Exo.

14:15). Kan bu a simi hna zong kha hmailei kal kan fial hna lai. Exodus (14) nak kan zoh tikah Bawipa nih Israel mi hna kha a si kho lomi chungin a si khomi ah a hruai hna. Pathian nih Rilisen a on, Israel mi hna hmaiah an lau, i Faro cu Rili ah hrawh in a um. Zumhnak in hmailei ah kan kal tikah Pathian nih kan ral hna kha a kan hrawhpiak lai. Cun Israel mi hna bantukin hla kan sa lai. "Bawipa sinah hla ka sa lai zeicahtiah amah nih fak piin kan ral hna kha a kan teipiak." (Exo. 15:1 ESV).

Pathian rian kan him i, i thanghnak chungah kan luh khawh nakhnga salsi temtawnnak chung i thlah kan si a herh. Israel mi hna nih Izipt sal si temtawnnak chungin an luat hlan lo tiang an co hnga dingmi kha an co kho lo. Ram vialte hna lakpi zongah hin co hnga dingmi kan ngei. Asinain cu thil cu ngeih awkah sal si temtawnnak kha kan hlawnh dih lai. Bawipa nih nihin ah a mi hna sinah hitin a ti. "Tho law, ceu tuah; zeicahtiah na ceunak kha a phan cang (Isa. 60:1). A kan temtawntu thil vialte kha kan hlawnh dih lai i ral kan doh lai. Na pumpak ca a si zongah na chungkhar ca a si zongah na Khrihfabu caah a si zongah nanmah bu ca le uktu Thlarau hna an si zongah ral kan doh lai. Temtawntu vialte hna le dawnkhantu vialte kan chah thlu hna hlan lo tiang kan i din lai lo. Atu zongah na lungthin in khamhnak lam cu sial na thawk cang tiah ka zumh.

Pathian nih hi cikbak hin zull le kal kha a kan duh. A hmasa bik ah a kan temtawntu thil kha kan theih lai. Midang caah khamhnak kan chuahpi kho lo ti kha kan hngalh lai, zeicahtiah kanmah zong temtawnnak chungah khan kan tang rih. Pathian sinah auh hram thawk kha a cu cang. Kan tuah hnga dingmi caah khan Pathian biacah kha kan hngah lai. Pathian nih amah nawl ngeihnak a thar in a vun phuan tikah le khamhnak thawngtha an in chimh tikah chim phuang ko. Cun Thiang Thlarau he i ton lengmang nakin teinak kha na hmuh lai. Dawnkhantu thil hna le temtawntu thil hna an cah dih kha na hmuh lai. Mi zapi kha na ratter hna lai i bia na chim lai i na zumhter hna lai. Nangmah cu amah thisen sung khan na khuh lai. Bawipa bia lehnak cu khamhnak kha a si ko lai. "Ka mi kha chuahter hna law ka rianuan

hna seh.

A KAN TEMTAWNTU THIL HNA HE I PEHTLAIHNAK

Pathian nih chungkhar tampi hna kong kha ka thinlung ah a chim lengmang. Na chungkhar ah piahtana a um ahcun Pathian nih cu miṭhawngpa cu tem i na chungkhar ah lungretheihnak chuak hlah seh law lungruai tein um hna seh ti kha a duh. A liannganmi Jesuh Khrih min in cu miṭhawngpa dohnak caah nawl kha la law, cu teinak thawnnak le thil ti khawhnak he kal tuah.

Mi cheukhat hi ca a rel liomi hna zong temtawnnak cikcin hri kha nan sinah a um ti kha ka zumh. Cu cikcin hri in i temtawn ding a si lo. Pathian nih chahpiak i luatter kha an duh. Nangmah pumpak nunnak ca hrimhrim ah an temtawntu hri kha na phawih herh. Nangmah nih na chungkhar ca le na Khrihfabu caah Pathian nawlpekmi kha i lak. Pathian cu khamtu Pathian a si. Asinain nangmah na khamh hmasa lo ahcun midang zong na khamh kho hna lai lo. Pathian nih chiatseh ti na duhmi temtawnnak vialte kha chim cun i temnak hri an cah khawh nakhnga teinak bia kha chim.

Pastor vialte le upa vialte hna na Khrihfabu an luat lo ti kha thei. Na Khrihfabu ah piahtana a ummi kha na hngalh lai. Temtawnnak ah khan aa dawhcah lomi zia, huatnak le hnahchuahnak hna kha an um lai. Pathian nih Moses le upa vialte hna kha Izipt ram in temtawnnak hri vialte chahnak nawl a pek hna, nangmah zong temtawnnak hri na ngeihmi kha chah i tei na zuam lai. Na Khrihfabu an luat khawhnak dingah hi temtawnnak hri vialte chah awakah Pathian kha zumh na herh.

Hi biacahmi hi na Khrihfabu kha na chimh hna lai i na mibu hna kha Thlarau raldohnak leiah na mer hna lai. Kokek khamtu vampang hna kha ram kip ah a phan cang. Atu ah cun that lonak a khamtu Thlarau vampang zong kha a chuah caan a cu cang. Atu ah cun minung taksa thilti khawh thawnnak nih ram tampi ah khan sal si temtawn thawnnak kha a chuahter. Hi thil cu kokek thil ti khawh thawnnak in si loin mah thawnnak zong si loin Pathian chiti thuhnak thawnnak in hi tlang sang hna le temtawntu hna le mi thawngmipa hna cu an tlu dih lai.

Ram kip ah kan hmuh cang bantukin kokek temtawnnak in thong hna i thlak i ram hna kha uk an si cang, atu ah cun cu Khrihfabu hna zong cu Thlarau a temtawntu sinak khan an i hlitphuak lai i an mibu hna le an ram kha an hruai hna lai.

THLUACHUAHNAK LE KARHSONAK

"Karhsonak" timi bia hi kan thinlung chungah a hung chuak lengmangmi bia a si. Cu a si caah mi hna nih Baibal an hman lengmangmi bia cu "Tih hlah ka turun hmete hna" ti hi a si. Cu bia cu a caancaan ah cun hman awkah a tlakmi bia kha a si ko. Kapkhat leiin kan chim ahcun Pathian cu rawl tuantu Bawi a si i rawl tuantu Bawipa cu tlawmte rawl riantuannak ah khan cun aa lawm lo. Amah cu a lianngan tukmi Pathian a si i amah nih cun rawl tuan ding tampi kha a herh i a duh. Na Khrihfabu cu hitin khat seh ti kha a duh.

New Zealand ah a thangh lio i kan rak um ve lioah hin Khrihfabu chungah minung zeizat set an si kha kan thei hna lo. Asinain ngunkhuai (Income tax) an khuai lio caan a si caah minung cu zat an si ti hi theih khawh a si. Cu lioah cun minung 3,000 hna nih ngunkhuai peknak (tax form) kha an lak, cucaah Khrihfabu ah minung zeizat an i tel kho ti kha kan hngalh khawh.

Thluachuahnak hi hmuhnak a caan kha a um. Thluachuahnak a ra hmasa i cu hnuah karhsonak kha a chuak. A hmasa bik ah na Khrihfabu chungah Pathian thluachuahnak kha la law temtawnnak hri hna kha chat tuah, cu hnuah cun Pathian nih na Khrihfabu a thanchoter lai ti kha zum ko. Kannih cu Abraham fapa le kha kan si hna Pathian nih Abraham sinah hitin a ti. "Ngan piin thluachuahnak kan pek lai i vancung arfi hna zat ah na ci kha ka karhsoter lai tiah a ti. (Genesis 22:17). A kan temtawntu thil kha kan chah hnuah cun Pathian nih thluachuahnak a kan pek lai i a kan karhsoter lai, cu tin rawl tuan uktu Bawipa cu Khrihfabu kip sinah a lung a tling lai i liam thluachuah in thluachuahnak a tlung lai.

KHAMHNAK LE I ðHANGHNAK

Zeicaahdah miðhawngpa cu a tluk timi kha kan hmuh lai zeicahtiah atu hi Pathian khamhnaq ni caan le Khrihfabu i ðhanghnaq caan kha a si. Hi ni hmanung bik ni ah hin muihnaq nih hin vawlei hi a kuh i Pathian lianngan sunparnaq zong kha Khrihfabu cungah a ðhang ve lai. Bawipa i a bia cu, "Ka mi hna kha thlah hna law ka rian hi ðuan han seh," ti hi a si ko. "Pathian nih na ke cu teinak lam ah an lamhter cang ti ah ka zumh." Pathian nih na kalnaq ding lam le kar hlannaq kha an chimh lai i amah nih khamhnaq le i ðhanghnaq leiah an hruai lai kha thei ko.

DAL 3**ISRAEL THO PUAI RAWLDANGNAK**

Baibal ca kan zoh tikaq i ðhanghnaq an ngeih ciomi ah hin a thar in ziaza a langmi kha hmuh cio an si, asiloah theihtlei ngaiin thimmi asiloah biatak kha a um. Israel rawldanghnaq tho puai kong kha kan cawn tikaq i ðhanghnaq ca i phung le lam an chiaqmi kha fiang deuh in kan hngalh kan theih khawh. Mah tho puai in a liam ciami caan chungah Pathian nih i ðhanghnaq kha zeitindah a rak tuah timi kha kan hngalh. Cu lengah amah hrimhrim nih hi ni hmanung bik ni zongah hin zaidah a rak tlunh lai timi zong a kan hngalhter.

Exodus 34:23 naq ah Bawipa nih a mi hna kha hitin nawl a pek hna. "Kum khat ah voi thum lengmang na mi hna kha Bawipa hmaiah na chuahpi hna lai," tiah a ti. Mah hi cu a voi khat naq a voi thumnaq le an biaknaq i calendar ah thla sarihnaq thla kha an si. Hi caan hna ah hin rawldanghnaq phunthum kha an tuah i a min an sakmi hna ah cun Lanhtak Puai, Pentecost ni puai le puan biakinn puai hna kha an si.

**RAWLDANGHNAK THO PUAI I A SULLAM
FIANTERNAK**

Tho puai rawldanghnak Israel mi hna nih kum khat ah voi thum lengmang an tuahmi ah cun tlamtlinnak tampi kha an ngei i cu tlamtlinnak cu kan ca zongah a biapi tukmi kha a si. A hmasa bik ah biaknak lei in profet hna bia chimmi a tlam a tlingmi kha (World History) (Vawlei minung tuanbia) ah kan hmuh. A pahnihnak ah Israel pawl i rawl danghnak tho puai an tuahmi ah Thlarau lei in tlamtlinnak tampi zong kha Khrihfa hmailei i upa tling sinak ah a kal liomi caah kan hmuh. A pathumnak ah hi rawl danghnak hna nih hin Khrihfabu ah Thlarau lei tlamtlinhnak kha a ngeiher. Hi a sullam fiantermi hi tha tein zoh hmanh usih.

Biaknak lei in tha tein kan zoh tikah hi phunthum rawl danghnak nih hin a aiawhmi cu (Vawlei tuanbia) i chan Pathian hna kong kha an si. A hmasa bik rawl danghnak Lanhtak Puai an timi rawl danghnak nih Judah mi hna kha Izipt ram in a luatter hna i (Upadi) chan kha an chuahter. Cu upa hna cu Moses chan in Khrih chan tiang a nguhmi kha a si. A voi hnihnak rawl danghnak Pentecost rawl danghnak tho puai cu Lamkaltu dal hnihnak ah a um bantu kin Khrihfabu chan cu Thiang Thlarau pentecost ni i a hung tlak khan a thawk. Hi Thlarau tlaknak hi Jesuh Khrih a voi hnihnak a rat tiang a peh tlai ko lai. Cun a voi thumnak puan biakinn rawl danghnak puai nih kum thongkhat pennak kha a uk lai, cucu Jesuh Khrih nih hi vawlei cung kum 1000 pennak i uktu dingah a rat he khan aa tong lai. Hi kong hi Zekhariah dal 14 nak ah Jesuh Khrih a ratnak ding chimchungmi bia ah khan kan hmuh Khrih nih kum thongkhat pennak i uktu a si tikah ramkip nih kum fa tein puan biakinn tho puai cu an tuah lai. (Zek. 14:16-19).

Israel rawldanghnak tho puai nih Khrihfa mi kip caah Thlarau thanchonak a hmanna kong kha a ngeih. Lanhtak rawl danghnak nih cun khamhnak kha a sawh duhmi a si. Zeicahtiah Israel mi hna cu

Lanhtak Puai ca i tuufa an thahmi thi nih khan a khamh hna. Pentecost timi nih cun Thiang Thlarau "Baptism" tipilnak kha a sawh cu kong cu Lamkaltu dal hnihnak ah khan a um. Puan biakinn rawldanghnak nih cun i thanghnak le Thlarau lei i upa tling sinak kha a sawh, hnu deuh ah kan ruah than te lai.

Khrihfabu thanchonak ca dingah hi rawldanghnak puai phunthum a tlamlinnak kong kha kan theih a herh. Tuan deuh ah kan chim cangmi upadi chan cu Lanhtak Puai rawl danghnak nih khan a uk, mah hi zong hi a hrampi a cungah Khrihfabu an rak dirhmi kha a si. Atu lio Khrihfabu kum kan timi cu pentecost rawldanghnak nih khan a uk. A hung chuak chawm dingmi kum thong khat pennak caah hmunhama lak le i timhnak caah a hram thawkin a thleng kho dingmi kha a si. Ni hmanung bik ni ah cun Thiang Thlarau in tawihnak kha a um lai cu nih cun Khrihfabu kha Jesuh Khrih a voi hnihnak a ratnak caah le kum thong khat pennak chan caah timhlanhnak kha a kan pek lai. Hi a tlungehom dingmi thanghnak cu Puan biakinn rawldanghnak nih a fianter.

LANHTAK PUA I RAWL DANHGNAK

A hmasa bik Alan rawldanghnak cu Exodus dal 12 chungah a um i cucu (Israel mi hna Izipt sal sinak le thihnak in tuufa thi an chuahtermi in an luatnak kong kha a si. Hi nih Thlarau in Khrih he kan i tonnak ding kong kha a chim. Pathian tuufa sualnak sal sinak in a kan khamhtu pumpak cio kan khamhtu Bawi kha a si. Paul zong nih hitin a tial i a chim. "Khrih cu kan Lanhtak rawl danghnak Puai a si. Kan caah rai a kan thawipiak," (1Kor. 5:7 KJV).

Hi a hmasa bik Lanhtak Puai an tuah tikah Bawipa nih an calendar a thlenpiak hna hi rawldanghnak cu a thar tein Israel mi hna caah a hramthawknak a hmasa bik tiin an tuahmi kha a si. (Exo. 12:2) ah kan rel. "Hi thla cu thla hna i a hramthawknak thla a si lai." Nanmah caah kum khat chung i a hmasa bik thla a si lai." Cu bantukin a thar in hrin kan si tikah khamhnak ah khan a thar in kan thawk ve.

"Cu a si caah Khrih chungah cun um ahcun ser tharmi ah khan an i cang; thil hlun hna nih an liam dih cang: Zoh hmanh thil thar hna nih an

chuak cang." (2Kor. 5:17 NAB).

Exodus 12:3-5 nak nih a kan chimh thanmi ah Israel mi hna nih do a tlami tuufa kha a ni hranak thla ah khan inn kip ah an lakter hna. Mah hi a tlam a tlin khawhna dngah kan tuufa Khrih cu sualna zehmanh aa neh lomi kha a si. Cang ruknak nih hitin a ti" i cu thla chung thiamthiam ni hlei linak a phak hlan lo tiang nan chiah hna lai." Tuufa ni li chung chiah a herhna cu tha tein chek i do a tlak le tlak lo kha zoh ding a si. Khrih kan tuufa Lanhtak rawl danghna cu a thih hlanah minung pali nih tha tein an chek. Cu hna Ananias, Kaiafas, Herod le Pilate hna kha an si. Ahohmanh nih a sualna an hmu lo. Cu nak fak deuh cun kannih kha buu pali hna nih an kan chek lai. Vawlei Khrihfabu, Satan le Khrih an si lai.

Israel mi hna cu tuufa kha thah i ei awkah nawl an pek hna. Baibal cathar chungah cun kannih zong kha Khrih ei awkah an kan fial. Johan 6:53 nak ah Bawipa nih hitin a thanh. "Mifa a thi le a sa kha nan ei lo a si ahcun nunnak nan ngei lo," tiah a ti. Mah hi cu ca in tialmi si loin tinter awkah a herhmi Thlarau fialmi kha a si. Johan caang 63 nak zongah hitin a um, "Titsa sinak nih zehmanh a miak lo: nan sinah bia kan chimhmi hna hi Thlarau le nunnak kha an si." Bawipa zanriah kan ei tik zongah Khrih thi le sa taktak kha cu kan ding kan ei lo. Changreu le hrai hna cu hmelchunhna a takpum le a thi a aiawhtu kha an si. A bia khan kan i cawm tikah Thlarau in a sa kha kan ei, zeicahtiah Khrih cu Bia kha titsa ah a cangmi a si (Johan 1:14). Nunnak le Thlarau cu thi chungah an um (Leviticus 17:14). Cu a si caah Thlarau in A thi kha kan din, cucu Amah nunnak le Amah Thlarau kha kan ei caah a si.

Exodus 12:8 nak ah hitin kan rel "thil nu phulh lo changreu he an ei lai." Thilnu timi cu sualna chungthu lengnal sinak le a hmaan lomi ruahna (doctrine) hna kha an si. (1 Korin 5:6-8) le Matthai 16:11-12) hna chungah cawn zoh ding a si. Exodus 12:15 nak zong nih hitin a ti ve. "Nan innleng cio ah khan thilnu cu nan chiah lai." Kan caah cun vawlei cung thil in a khatmi magazine cauk, hmanthlak, milem le kan innchung i T.V program hna hi an si. David nih hitin a chim, "A tlingmi thinlung hika inn chungah ka tlawng lai a ti. Ka mithmai ka ah thiltha

lomi zehmanh ka chia lai lo," a ti. (Salm. 101:2-3 MKJV). Na innchung i um awk na hna a tlakmi ah khan i ralring, zeicahtiah hi thil hna nih hin thil umtuning le thil sining kha an hrawh an thumh dih i Thlarau dang hna kha an rak chuahpi.

Exodus 12:11 nak nih hitin a kan chimh i Israelmi hna cu Tuufa a sa kha ei an fial hna, "Nan biar tung kha i rengh u law, nan kedan kha i hruk tuah u; Nan kut in thiangthunh kha i put uh: cun rianrang in tuufa sa cu ei uh." Hi nih a langhtermi ah cun Lanhtak rawl danghnak Puai cu leiah khualtlawn an i thawknak kha a si. Cu a si caah kanmah zong nih kan theih ve awkah Khrih kha a kan khamhtu i kan cohlan tikah Thlarau in khualtlawnnak kha kan thawk ve i dinhnak hmun leiah khan hmaiah fawng in kan kal. Kan lung a thlen cun Pathian he dinhnak hmun leiah kan kal ti lai, "Mi tlingpa sinah cun Khrih a tlinak le a sining a tahtu pa sinah kan kal lai. (Efe. 4:13 KJV).

Nan umnak inncung i sathi aa nehmi hmelchunhnak a umnak paohah nan um lai, cun kei nih cu sathi aa nehmi cu ka hmuh lai i kan lanhtak hna lai," (Exo. 12:13) Israel a khamhtu hna cu Lanhtak rawl danghnak i tuufa thi kha a si. Kan theih zungzal dingmi ah cun Khrih thisen nih a kan khamh i a kan luatter. Cu a si caah thisen kong hi tam piin chim hna usih.

LANHTAK PUI DANGHNAK LE BAIBAL CAHLUN CHAN LIO I, I THANGHNAK A RAK TLUNGMI

Exodus dal 12 nak cu Israel mi hna Izipt ram in an luatnak kong kha a si i Alan Rawl danghnak a hmasa bik puai he khan hi i thanghnak cu an chuak ti. Hi i thanghnak i thawnnak cu Israel ram a rak dirhtu kha a si. A sawhsawh in vun chim usihlaw, i thanghnak vialte cu Baibal cahlan caan le upadi chan ah a rak tlungmi kha a si i, mah hi cu Lanhtak rawldanghnak an rak tuahnak he a pehtlaimi a si. Moses a thih hnuah Joshua nih Jordan tiva kha a tan i Biakamh Ram ah Khan Lanhtak Rawl danghnak puai ah an phan. (Joshua 5:10). Hezekiah le Josiah hna nih cun hi Lanhtak Rawl danghnak Puai ah hin i thanghnak nganpi kha an hmuh. (2Chan. 30:1-2; 2Sia. 23:21-22). Hlan a sining vun

hlan vun phanh thannak caan chungah Ezra nih a rak tuahmi rawl danghnak puai cu Lanhtak Rawl danghnak puai kha a si. (Ezra 6:19). Baibal cahlan chan ah khan hei kal thluahmah u sih law, Bawipa nih i thanghnak a thlahmi ah Lanhtak Rawldanghnak Puai kha chirhchan ah a hman. Cu chan a donghnak kha Khrih nih tlamtlinnak a pek i Pathian tuufa vailam ah an tah i a rak thihnak caan zong kha Lanhtak Rawldanghnak Tho Puai he khan a rak i tong. (Johan 19:13-16).

PENTECOST RAWL DANGHNAK PUI

Lanhtak Rawl danghnak puai hnuah pentecost Rawl danghnak puai cu Judah mi hna nih biaknak calendar an tuahmi i a thla thumnak thla ah an tuah. Israel mi hna nih Izipt ram in an chuah i Sinai tlang an phak hnuah hi puai cu a voi khat kha an tuah. (Exodus 19:1-2). Sinai tlang ah cun Pathian nih mei-alh in a hung lang Pathian aw cu an theih ko, a thil ti khawh thawnnak in tirawl a pek hna, khuaruahhar thil a ser, damnak a pek hna. A dang thluachuahnak tampi zong kha a pek hna. Hi rawl danghnak nih Thiang Thlarau "Baptism" tipilnak kha a langther i a sawh duhmi a si. Lamkaltu dal hnihnak pentecost ni ah hin hlan deuh Khrihfami nih hi thil cu an rak cawlcanghpimi a si. Cu bantu cawlcanghnak thiamthiam kha Israel mi nih Sinai tlang cungah an rak ngei ve i kha cawlcanghnak cu Thiang Thlarau tipilnak (baptism) tiin nihin ni tiang cawlcanghpi pengmi a si.

England ram thlanglei tlang hna lakpi ah khan Thiang Thlarau in a hmasa bik tipilnak ka rak hmuh ve. Holh theih loin bia ka chim lengah cu zan ah cun ka kut a rak kangh caah ka pum kha ka tawng kho lo. Ka kut cu Pathian mei nih a rak kangh. Hlan deuh Khrihfa hna nih hi kong cu an rak theih, zeicahtiah tipilnetu Johan nih Thiang Thlarau le mei in tipilnak kong kha a rak chim cang.

Pentecost rawl danghnak le Thiang Thlarau tipilpeknak cu a biapi ngaimi a si i a min sullam ah cun "Pentecost" ti hi a si ko. Hi min cu Krik holh in a rami a si i "fifty" ti ah an ti. Zeicah hi tin min an sak kan ti ahcun Lanhtak Puai Rawl danghnak hnu ni sawmnga ah an rak tuah caah khan a si. (Leviticus' dal 25 nak nih a kan chimh bantu kin sawmnga

timi cu "Jubilee" i nambar zong kha a si ve hoi i luatnak khamhnak le hlan sining hlan thannak zong kha a sawh duhmi le a chim duhmi kha a si. Hi vial hi Thiang Thlarau tipilnak nih a chuahtermi a phichuak kha an si.

Leviticus 23:16-17 nak nih a chimmi ah cun Israel mi hna nih Pentecost ni ah Bawipa sinah pek awkah changreu kha an ser i cu changreu cu thilnu phulh loin an reumi a si. Thilnu nih sualnak le a hmaan lomi ruahnak kha a sawh ti kha philh hlah. Thiang Thlarau in tipilnak timi cu a fim le a thiangmi hna caah tiin chiah sawhsawhmi a si lo. "Reserve" a si lo tinak kha a si. Korin Khrihfabu hna cu hi zawn ah zohchun awktlakmi an si, zeicahtiah annih a cawlcangh tukmi Khrihfa an rak si. Asinain din thiannak he cun an i hlat tuk. Thiang Thlarau tipil innak cu a dang tein a thianghlimmi caah chiah a si lo. Asinain Thiang Thlarau tipilnak cu zumtu a si i Thiang Thlarau kha a kawli dinnak a fuhpanhmi paoh hna caah khan a si.

Zei ruangah dah "Pentecost" Khrihfabu le Charismatic Khrihfabu hna ah aa cawhmi a um hnga, khakha kan theih awkah a herh lai. "Charismatic" timi cu a cawlcangh tuk deuhmi tinak a si. An sinah Pathian thil ti khawhnak zong a um ve kho ko. Asinain sualnak a pingin kalnak a pingin Pathian biaknak le a dang hna zong tampi a um kho rih. Moses le Pathian Sinai tlang cung i an i ton tikah Bawipa nih a thawwnak kha Sinai tlang cungah a langhter; cu lioah cun Sinai tlang hram i a ummi Israel mi hna nih cun sui cawfa kha an biak i sualnak kha an tuah. Cu bantuk thiamthiam in ningcang loin Pathian biaknak le aa cawhmi thlarau in nihin pentecostal Khrihfabu hna nih Pathian kha an biak.

Kum tampi a luan cangmi ah Switzerland ram ah ka rak um bal. Kan rak i pumh lioah Pathian nih ka mit a vun ka auter i khattelei cungcawi (platform) ah Bawipa vancung mi pakhat kha ka hmuh i khattelei kap cungcawi (platform) ah cun van thlak vancungmi pakhat kha ka hmuh. A caan chungah a thiangmi vancungmi pakhat nih pulpiti ah a kai i pumhnak a hruaitu pa kha a bawmh. Asinain caan dang voi khat ah cun a thiangmi vancungmi cu pulpiti in a tum i, van thlak vancungmi pakhat nih pumh hruaitu pa kha pulpiti cungin a dirpi i

pumhnak an hruai. Zei ruangah? Zeicah kan ti ahcun mi hna nih Pathian kha thinlung takin an bia lo i an zul lo, Khrihfabu chungah sualnak a um caah a si. Khrihfabu kip sin zongah Pathian biak lio caan ah hi thil hi a cang tawn, phungchim lio zongah hi thiamthiam hi a si ko. Hruaitu a simi vialte nih hi thil hi zeicah a can hnga tiah theih kan herh.

BAIBAL CATHAR CHAN I, I THANGHNAK

Baibal cathar khan kha kan vun phak tik ahcun, i thanghnak cu pentecost rawl danghnak hrawnghrang ah a laifang ah an chiahmi a si. Pentecost ni in Khrihfabu a rak i thawknak in, Thiang Thlarau tipilnak kha a rak um i Pathian thil ti khawh thawnnak nih khan Pathian rian kha a thanchoter. (Lamkaltu 2-4) nak i Jerusalem khua i, i thanghnak, (Lamkaltu dal 8) nak i Samaria i, i thanghnak, Lamkaltu a ngan 10 i Kornelius te innchung, cun Lamkaltu cauk chung i, i thanghnak vialte hna cu Thlarau tipil innak le Thiang Thlarau khuaruahhar riantuan thil ti khawhnak kha chirhchan ah lakmi a si.

Vawlei cung Khrihfabu tuanbia chungah, Hlan deuh Khrihfabu hna cu "Pentecostal" thil ti khawh thawnnak Thiang Thlarau nih chan tampi chung kha a khumzual hna. A sinin "Constantine" Siangpahrang nih Khrihfa biaknak cu Rom pennak chungah ram pumpi biaknak ah a rak ser asinain Khrihfabu i Thlarau thil ti khawh thawnnak cu (Siang Bawi te thil ti khawhnak le a hman lomi phung le ruahnak nih a vun rawlh i a vun thlun. A hnu ah cun hi thil cu thiltha lomi ah a hung i cang i, Rom khua i Pope hna cu Siangpahrang hna le ram hna uk hmanh kha an i tim i a lam kha an kawl. Biaknak lei zong an si ah vawlei lei thil kong a theimi zong an siah hi chan cu "Muihnak Chan" tiah an ti i AD 500 in 1500 tiang a phan. Asinain Pathian nih amah vel in bu phun kip sin le ram kip ah i thanghnak kha a tlunter i dong ti loin chan kip tiang a phan. Kanmah ni le caan zongah hin amah nih Khrihfabu phun kip ah khan "Pentecostal" Pentecost thil ti khawhnak thawnnak in a thar "Charismatic Reneival" in fakpi cawlcanghnak kha a hung chuak i thil a hmaanmi sining ah khan an tla.

A cawlcang deuhmi hna cawlcangh an rak thawk kate ah Bawipa

nih hmuhnak a rak ka pek. Rawl tuan lio caan ah khan Jordan tiva ka rak hmuh i a kam tiang ti an liam thluahmah. Kaupi in tiva kawr cu a khat ti a luan i a phaknak these rawn hmunhma hna hmanh ah nunnak kha a um. Hi hmuhnak ka ngeihmi ah cun Bawipa nih hitin a ka ti, a chimmi ah cun "Charismatic Monement" an timi a cawlcangh tukmi hna hi cu Jordan tiva bantukin an lian lai. A cawlcang deuhmi hna thluachuahnak cu pentecostal Khrihfabu hna sinin bi tein a hung luangmi a si i mah nih hin nun thar in nunnak le i thanghnak kha bu kip sinah a liamter lai. Asinain hi hmuhnak ah hin hi Jordan tiva pi i ti hna cu an zor than hna i an sining teah khan an phan i an luan tawanning te khan an luang than. Ti hna cu tili in hi ka khi ka ti bantuk ah khin ka hmuh hna i khuacaan pakhat ca lawng a hmun dingmi khi an si; Asinain an nawi lai, an thiang lai lo, i a hnu ah cun an car dih lai. "Bawipa nih a ka hmuhsakmi ah cun Khrihfabu hna le minung ka thar tuk tiin a cawlcang deuhmi hna hi, cu hlan i an rak sining thingah khan cun an kir kho ti lai lo," tiah a ti. Caan khatte lawng thluachuahnak a luangmi kha cu sau a hmun lai lo, hi bu chungin mi tampi hna cu anmah dang tein peu an duh lai, an i samh kho lai lo i do an tla lai lo, an rocar fawn lai. Tiva pi a ti a rak liammi cu, mi hna kha lam hlatpi an umnak hmun in rak ratpi i tiva pi chungah luhpi dingmi kha an si, mah hi Pathian nih ni hmanung bik ni i a tuh dingmi kha a si.

Lanhtak Rawl danghnak puai nih cun khamhnak kong cawlcanghpimi kha a sawh duhmi a si. Khamhnak hmuh hnuah khan cun kan thlarau thannak leiah khan kal kan herh i Pentecost ni in Thiang Thlarau "baptism" tipil nak kha hmuh kan herh. Asinain mi tampi hna nih cun Thiang Thlarau kha an hmuh cang ahcun Thlarau ah upatling sinak kha an phan cang tiah an ruah. A ngaite kan ti ahcun Pentecostal cawlcanghnak cu rocket thlahmi bantuk a si i a chungah Pathian nih kan ca hrangah a kan chiahpiakmi a um. Hebru 6:1 nak nih hi tin a kan chimh, "Khrihfa cawnpiaknak a hram kan i domhnak kha hnulei ah kaltak usih law a tlam a tlingmi cawnpiaknak kha fuh u sih. Tipilnak kong tehna, kut chuannak kong tehna mithi thawhthannak kong tehna le zungzal biaceihnak kong tehna i an hram ah i hel lengmang ti hlah

usih." (KJV) Thiang Thlarau in tipil innak cu kan Thlarau nunnak caah a hrampi a si. Hi a hrampi a simi cungah hin inn kan sak lai i upa tling sinak leiah khan kan kal lai. Kal cang hna u sih!

**PUAN BIAKNAK INN LE THLA SARIHNAK
RAWL DANGHNAK**

Buthumnak i rawl danghnak nih Israel biaknak lei calendar i a thla sa rihnak hmun kha a lak. A linsa i a rocarmi khualum thla kha a hung dih tikah Israel mi hna caah a thar in tuahmi rawl danghnak puai kha a um ti lo, cinthlakmi cat loin a theipar zunnak kha a um cang. Hi nih a sullam a kan chimh duhmi cu Khrihfabu chan lio i a laifang chan hna can a sau i a rocarnak kong kha a si. Hi chan hna ah hin Khrihfabu nih a thar in Thlarau lei cawlcanghnak ah khan an lut kho rih lo an cinthlakmi kha an zuun hna i an thanchonak zong kha zoh hmanh.

Hi caan rocarmi hnuah a thlasa rihnak thla ah a buu in tuahmi rawl danghnak kha a hung chuak than (Leviticus 23:23-43). Hika ah hin Rawl danghnak puai puai thum kha an phuah cop an ser i an min ah Muko Rawl danghnak, Ngaihthiamnak ni, le a hnuvik a chuahmi ah Puan biakinn i Rawl danghnak hna kha an si. Hi a buuin a ummi hna puai cu a sau bikmi puai le a hnu bik rawl danghnak puai kha an si hna i, Puan biakinn i Rawl danghnak puai kha an si hna.

MUKO RAWL DANGHNAK PUI

Leviticus 23:24 nak nih a chimnak ah thlasarihnak thla i a hmasa bik ni ah hin Israel mi hna nih "muko tum philh lonak rawl danghnak kha an tuah" (KJV). Hi muko hna an tumnak a sullam theih awakah Nambar cauk i dal hranak kha rel a herh. Moses nih ngun muko a sermi hi kap tampi zoh in a sermi a si. An i tinhmi pakhatnak cu canghnihnak ah a um i cu ka ah cun Bawipa nih hi tin a chim, "Mibu ahnak ah nan hman lai." Muko hna kha an tum tikah Israel a simi vialte hna cu puan biakinn ah khan hmunkhatte ah an i pum i Bawipa sinin a dang chimh dingmi bia a ra dingmi kha an hngak. Mah Muko Rawl danghnak nih hin, atu kan chan ah vawlei tuanbia ah tlamtlinnak kha

biaknak lei hoih in a vun chuahpi. Hi thil hi Israel mi hna hmunkhatte i an rak i pumh thannak vawlei kap kip in an rat i 1948 i an ram an dir thannak ca zongah a rak cangmi a si.

A voi hnihnak muko an tumnak kong cu Leviticus 10:2 nak ah an langhter. "Camp" hmun lei i khual an tlawnnak caah khan a si." Vawlei tuanbia ah hin, Bawipa cu amah nih a suaime simanking ningin a cawlcang ko, i an rian an lim khawh naknga amah nih Judah mi cu "Holy Land" "A Thiang Mi Ram" ah a hruai hna. Hi an rak umnak hmun i Bawipa nih a kir thanter hnanak cu a rak chuak chawm dingmi kum thongkhat pennak caah a si, Khrih nih Jerusalem in hi vawlei pi cu kum thongkhat a uk lai.

Leviticus 10:9 nih a kan chimhmi ah cun a pathumnak i muko an tumnak a chan cu ral thawhnak ca i hmelchunhnak caah an tummi a si. 1948 i an ram an hlam than thawk in Israel mi hna nih mah hi cu an cawlcanghpi lengmangmi a si. An innpa a simi Arab mi hna le Palestine mi hna he hnahnawhnak le i kalh i dohnak an ngei peng, cu hna pawl cu Baibal ni hna i "Filistin" an rak timi hna kha an si.

Mah nih hin Muko Rawl danghnak biaknak leiin atu kan chan zongah a vun tlintermi kha a si, kokek thawhnak in Israel mi hna cu Pathian nih an caah hmelchunhnak kha a serpiak hna i Thlarau in a bawmh hna, Khrihfabu ah a chiah hna. (1 Korin 15:46). 1948 kum ah Israel cu ram pakhat i a hung can tikah Bawipa nih khan an caah a thar in i thangh khawh thawnnak he a cawlcanghpi hna i Evengelist thawngtha a chimtu hna le Pathian biaphuan riantuannak caah a cawisan hna. Muko Rawl danghnak cu atu ah Thlarau leiin a tlam a tlin thluahmah ko caah Pathian nih a mi hmanmi hna kha vawlei khuazakip Khrihfabu sinah a thlah hna, muko kha an tum pah i hlan i Bawipa chim chungmi bia kha an phuan. Pathian bia theih awkah minung kha pumh khawmh i an cawlcanghnak dingah lam hruai ding kha a si ko. Hi kong hi Pathian nih hitin vawlei cung kipah a chimmi cu a si. A Khrihfabu kha cawlcang hna seh ti a duh. Hebru 6:1-2 nak chung i phung hram an chiahmi kha Bawipa nih chuahtak a duh i "a tlingmi lamah kal a duh." Cu lawng si loin, muko in Khrihfabu an auhnak cu vawlei cung i kokek sining in ral

a rak thawh lainak kong thanhnak kha a si, Thlarau ral dohnak zongah khan kal i, Pathian ralkap sinak in tei i ram kip ah i thanghnak kha chuahpi ding a si.

NGAIHTHIAMNAK NI

A vun changtu rawl danghnak cu ngaihthiamnak ni tiin auh a si i Judah mi h na nih kum khat chung i a thiang bik ni ah an ruahmi ni a si. Leviticus 23:27 nih hitin a ti, "Hi thlasarihnak thla i a ni hranak ni taktak kha cu ngaihthiamnak ni a si nanmah caah thiang tein i apnak ni a si caah nan thinlung kha toidornak a ngeimi a si lai." Ngaihthiamnak ni cu nambar pahra nih a uk i harnak in hneksak delnak kha a si. Mah hi cu ramcar chung i Israel mi hna nih har hneksaknak pahra an rak tonmi kha a si. Daniel 1:12 nak zongah kan hmuh khawh cuka ah cun hitin kan rel, "nan sal hna kha nihra in hneksak hna u," Biathlam 7:10 nak zongah a um fawn" ni hra chung lung retheinak le harnak chungah nan um lai." Hi ngaihthiamnak ni ah hin cun, Judah mi hna cu an pum kha an i hrem, rawl an ul i thla an cam. Hi ni kong a bia pitnak hi Leviticus dal 16 nak chung zongah tam chin in kan hmuh. A sangmi Tlangbawi nih khan raithawinak kha a tuah i ram pumpi i sualnak ngaihthiamnak kha a halpiak hna. Khrihfa mi hna caah cun sualnak in i thianhhlilmhnak ni kha a si i, cucu ngaihthiamnak ni i rawl danghnak nih a sawh duhmi cu a si. Cuka ah cun Rom 6:6 nak nih a chim bangin vailamtahnak nun chungah kan lut lai. Khrihfabu caah cun, thianhhlilmhnak kha a aiawh i a can cu tuchan a dih hlan ah hin a chuak lai zeicahtiah Khrihfabu cu (Efesa 5:27 le Biathlam 19:7-8) nak nih a chim bantukin a thiangmi monu ah a cang lai.

Biaknak lei kalning hawih in kan chim ahcun, kanmah zong hi atu ah hin Ngaihthiamnak Ni chungah kan um tiah ka zumh. 1973 khawh khan a rak i thawk cang. Mah kum ah hin Nichuah Ram laifang (Middle East) ah khual kan rak tlawng i mejing kan tuah. Israel ram kan vun pal tikah khan cun Olives Tlang cung i hotel pakhat ah zanlei caan kha cu kan hman. Hotel kan umnak khaan ah Pathian nih tihzahnak he a kan umpi i Bawipa nih a ra hnga dingmi a vun changtu ral thawhnak

kong kha a ka chimh, cu lawng si loin Israel mi hna nih a dang tuarternak a in hnga dingmi vialte kong zong kha ka chimh. Zarh tlawm pal hnuah cu ral cu a vun i thawk colh i Arab mi hna nih Israel mi hna cu ruah lo piin an doh hna. Hi ral cu "Yom Kippur Ral" tiah ti a si i hi ni cu "Ngaihthiamnak Ni" in a rak i thawkmi a si.

Israel mi i cu caan lio i temtuarnak in a rak i thawkmi cu kanmah caah hmelchunhnak a si. Pathian nih harnak le hneksaknak tuar kha nawl a pekmi a si bangin i thianhhlimehnak rian le ngaihthiamnak zong kha hi vawlei pumpi ah hin a tuah a tuan rih. Hi hnuah, 1974 a thawkkate ah khan Bawipa nih fiang tein ka sinah hitin a rak ka ti rih, "Hmunsangpi i a ummi hna an sualnak kha ka langhter lai i ram kip i an hruaitu hna kha an rian in ka chuahter hna lai ti hi a si." Kum hnih a hung tlin ah Bawipa nih ram tampi hna i hruaitu hna kha an rian in a chuahter hna an rian in a chuahter mi hna cu 30 an si. Cu hna lakah cun US in President Nixon, France in President Pompidou le Germany in Chancellor Willy Brandt an rak i tel. Cu hnu zongah cun Pathian nih a vun ka chawnh than hawi i hitin a ti. "Atu cu ka Khrihfabu chung i sualnak kha ka phuan cang lai a ti. An sual caah an rian in ka phuah hna lai," tiah a ti. Atu lio kum caan chung hna ah hin, mah hihi Khrihfabu caah Bawipa nih a chim lengmangmi bia cu a si. Bawipa nih sualnak kha a phozar cang i i thianhhlimehnak kong le thiannak kong lawngte kha a chim lengmang ko. Pathian nih cun minung lungthin chung i a ummi sualnak kha a thianter i cucu Khrihfabu hna nih Thlarau leiin Ngaihthiamnak Ni tlamtlinhnak ah khan lut hna seh ti kha a duh. Cun kanmah zong a donghnak i cawlcangh pimi rawl danghnak ah khan kan lut lai cu rawl danghnak cu Puan biaknak inn i rawl danghnak kha a si. Hi cawlcanghnak nih hin hi vawlei cung i Khrihfabu vialte kha a donghnak bik le a ngan bikmi i thanghnak kha a chuahter lai i Khrih a voi hnihnak a ratnak ding lam kha a sial lai i, cun kum thong khat pennak kha a vun i thawk colh ve lai.

PUAN BIAKINN I RAWL DANGNAK

Israel mi hna caah cun puan biaknak inn rawl danghnak cu a donghnak bik le a ngan bikmi rawl danghnak cu kum ah cun a rak si. Biaknak lein kan chim ahcun, a ra laimi kum thong khat pennak kha aiawh, cu thil cu a donghnak bik le atu lio vawlei ah a sang bikmi chan ah a tla lai. Khrih nih ram vialte hna kha kum thongkhat chung a uk hna lai (Biat. 20: 1-6) nak ah a um. Zekhariah dal 14 nak zong hi Baibal ca chung i Baibal ca pakhat kum thongkhat pennak a vun fehtertu bia a si. Hika ca dal nih hin a donghnak Jerusalem an kulh lainak ding kong kha chim a thawk, Jerusalem khua cu Arab ralkap hna nih cang khatnak le canghnihnak ah an kulhnak ding kong kha a um. Cun profet nih Khrih a voi hnihnak a rat lainak kong kha cang 3 in cang 15 tiang a chim. Kum thongkhat pennak kong cu cang 16 nak ah a chim, "Jerusalem a dotu mipfun chungin a tangmi vialte hna cu kum fa tein Siangpahrang Ralkapbu Bawipa biak awakah le Deu puai tuah awakah cun an ra lengmang lai," (KJV). Mah nih hin a kan chimhmi ah kum thongkhat pennak chungah hin kum fatinte ram kip in ai awhtu pakhat kha Jerusalem i Siangpahrang Jesuh bak awakah thlah an si lai. Mah hi cu kumfatinte Deu Puai tuahnak ah a cang lengmang dingmi kha a si. Zekhariah 14: 17-19 nak zong nih hitin a chim than rih, hi Deu Puai tuahnak ah aiawhtu thlah lo a ngei lomi hna cu, cu kum ah an ram ah ruah ser bak lo dingin dantat in umter a si lai. Cu a si caah a fiang komi ah cun Khrih kum thong khat pennak ah hin Deu Puai velchum kha cu hmui laifang piah chiah a si lai.

Hlan deuh ah kan chim cang bantukin, Deu Puai nih hin Khrihfabu chungah thlarau in tlamtlinnak kha a hmuh a ngeih lai. Cucu Jesuh Khrih a voi hnihnak a rat hlanah hin a cang lai. Israel ram cu kokek thawhnak in Pathian nih kum thong khat pennak ca i a rak timhtuah cangmi a si. Cu a sicaah Bawipa nih Thlarau in Khrihfabu caah timhtuahnak kha a ngei. A donghnak le ni hmanung bik ni hna i Thiang Thlarau in i tawihnak kong cu Khrihfabu cunghah a tlung dingmi Deu Puai nih Profet ka in a rak chim chung cangmi kha a si, cun i thangnak

zong kha a chim fawn, i pumhnaq, lunglawmhnaq, sunpar lianhnngannak hna zong kha chim chih dihmi an si i, cun Khrih kha a hung lang colh lai.

DEU PUAİ, İ ðHANGHNAK CAAH RAWLDANGHNAK

"Deu Puai" timi min cu Hebru holh in a rami a si i sukkah" tiah ti a si i "thlam pakhat" tinak a si. Hi min cu rawl danghnaq tho puai caah pekmi a si zeicahtiah Pathian nih Leviticus 23:42 nak ah nawl a rak pek cang i Israel mi hna cu deu asilole thlam ah ni sarıh an um lai i, cucu tho puai an tuah chung paoh kha a si lai. "Sukkah" timi i bia a hram cu "Suk" ti a si i cu i a sullam cu "Sathau in thuh, toih" tinak kha a si. Cu a si caah thlarau lei in min an sakmi Deu Puai an timi cu hmanung bik ni hna ah cun Khrihfabu cu Thiang Thlarau chiti thuhnak le chiti toihnak tangah a um lai.

Isaiah 25:7 nak i kan relmi ah Zion in Bawipa nih, "Miphun vialte cungah minmei bangin a zammi ngaihchiatnak kha a ðianter lai," i a hrawh lai. Hi nih a sawh duhmi cu Satan i a thil ti khawhnaq le ram uknaq i a hmanmi a phung vialte kha a hrawh lai tinak a si. Hlan i, i ðhanghnaq ah khan Khrihfabu nih hi tin thil a rak tlaihning kha a luan ciami i ðhanghnaq ah khan nan hmuh lai. "Welsh" ah i ðhanghnaq a rak tlak lioah hin, Pathian chiti thuhnak cu Khrihfabu i pumhnaq ah hin a rak tla lo, asinain mibu a phunphun umnak hmun tuah a rak tla. Chan kulnak tuan deuh ah khan Bawipa nih Sweden ah i ðhanghnaq a rak tlunter. Cuka ah cun Pathian Thlarau in i fiannak kha ram pumpi ah a rak tlung. Hi ti vun hmuh duakmi cu a ra laimi i ðhanghnaq zongah ngan deuh le kau deuh in kan hmuh te lai. Minung nih an sualnaq ah an fiang lai, Khrih kha an hngalh rih lo zongah, biakinn i Khrihfabu sinah an i tel rih lo zongah a ra lai dingmi i ðhanghnaq ah hin hmuhnaq tampi a um lai, cuka ah cun mibuu buu khat hnu buu khat le khuapi pakhat hnu pakhat hna ah khan Bawipa ðihzahnak nih mi kha puan bangin a khuh hna lai. Mi hna nih lampi ah khan an tlu lai, Pathian sinah an ðap an ai lai i amah ngaihthiamnak kha an hal lai. Khrihfabu lawng kha cu Thiang Thlarau chiti thuhnak tangah a um lai lo, ram vialte hna zong kha, ni hmanung

bik ni ah cun Pathian Thlarau nih a khuh dih hna lai tiah ka zumh.

PUAN BIAKINN, THO PUAI, I PUMHNAK

Deu puai i rawl danghnak cu "i pumh i Rawldanghnak" ti zong ah ti a si. Exodus 23:16 ah a um lai. Cuka ah cun "kum a donghnak ah" ti hi a si. Hi kong a fiantertu hi calendar pahnih Israel mi nih an zullhmi ah kan hmuh. Pakhat cu biaknak lei in an tuahmi kum a si i a dang pakhat cu anmah phung asiloah, lo thlawhnak kum kha a si. Biaknak lei i an "calendar" ning in hi tho puai rawl danghnak cu thla sarihnak thla ah khan an tuah; asinain anmah phung asiloah, lothlawhnak kum ningin, hi puai cu kum donghnak ah an tuah. Hi caan cu kum khat chung i rawl tuan caan a limnak caan kha a si i rawl vialte kha tuan dih a si.

Israel mi caah hi kum donghnak ah hin hi tho puai rawl danghnak cu an tuah bantukin, Thlarau leiin tlamtlinhnak zong kha Khrihfabu caah hi chan a dih tikah a chuak ve ko lai. Hi chan a dih tikah cun thlarau tampi i khomh/pumhnak nganpi kha a um lai, Matthai 13:39 nak zong nih Baibal ca chungah profet chim chungmi bia in a rak langhter cang, Matthai 13:47; Isaiah 60:1-7, Jeim 5:7-8 nak chung zongah an chim ciomi a si. Mi thiangmi hna tlukrilhnak kong lawng kha cu kan zoh lo. Vawlei ah mi tlawmte lawng nganh le kaltak in an um lai. A si loh! chan donghnak ah hin thanghnak nganpi kha a tlung lai i Khrihfabu i tlamtling tein rawltuannak caan le pumhnak kha a um lai.

PUAN BIAKINN, LUNG LAWMH RAWL DANGHNAK

Deuteronomy 16:13-14 nih hitin a chim "Deu puai cu ni sarikh chung nan tuah lai, nan puhri le nan mitsur hang nennak khawr in nan pumh khawmh tikah; nan puai ah cun nan i lawm lai." Rawl kha tha tein tuan a si tikah cun, lunglawmhnak nganpi kha a tlung zungzal. Deu puai cu chiti le mitsurhang thar tuan hnu lawngah a chuak, hi hna pahnih nih hin Bawipa ah i lawmhnak kha a chim. Zion i a tapmi hna kha cu Bawipa nih lunglawmhnak chiti pek a duh hna. Misur hang thar a simi a thlarau in kanmah kha khahter a kan duh. A thiangmi Jesuh lunglawmhnak cu Khrihfabu kip ah kan hmuh lai, i cu nih cun Pathian

duhnak tlinter awkah hi ni hmanung bik ni ah hin thazang a kan pek lai.

**PUAN BIAKINN SUNPAR LIANGNGANNAK
RAWL DANGHNAK**

Chan a dongh tik i Khrihfabu a khuh khotu Pathian sunpar lianhnngannak profet hna nih Puan Biakinn rawldanghnak chung i an rak chim phuanmi kha kap tampi in zoh le hmuh a si. Haggai dal hnihnak ah kan hmuh. Cang khatnak ah hitin a um. "Darius Siangpahrang a bawi kum hnihnak, thlasa rih thla ni kul le ni khat ni ah cun Bawipa bia hi Profet Haggai sinin a va phan. Hi thil hi a hmanung bik le a lian bik a simi ni Puan Biak inn i Rawl danghnak ni ah khan a rak phan. Hihin kannih sinah an kan pekmi biacah cu "Hi inn i, a hnu deuh sunparnak cu a hmasa nakin a ngan deuh lai," ti hi a si, i cang kuanak ah khan kan rel. Mah hi Khrihfabu caah rak chim chungmi bia a si i, hmanung bik ni i Khrihfa sunparnak cu tuan deuh Khrihfabu sunparnak, nakin a ngan deuh lai. Tuan deuh Khrihfa hna nih cun Pentecost ni i thlachuahnak kha an hmuh, cucu Thiang Thlarau in tipilnak kha a si; asinain ni hmanung bik ni i Khrihfabu hna zong nih Puan Biakinn i Rawl danghnak thlachuahnak kha an cawlcanghpi lai i an hmuh ve ko lai.

Chanrelnak 5:3 nak nih Solomon Biakinn pi cu Puan Biakinn i Rawl Danghnak an rak tuah lio caan ah hin an rak ap. Zeicah? zeicah kan ti ahcun a hnu bik Khrihfabu hna kalning kha a si ve. Cun cang 13 nak le 14 nak ah kan rel than bantu kin biakinn cu a ap, Pathian sunparnak in biakinn cu a khat. Pathian sunparnak kha a langh tuk caah tlangbawi hna hmanh nih an rian kha an pehzul kho lo. Isaiah 4:5 nak zongah kan rel, "Cun Zion tlang cung le khi ka i aa pummi vialte hna cungah Bawipa nih chun ah minmei a zamter lai i zan ah meikhu le a ceumi, meizik kha a umter lai. Pathian sunparnak nih khua cu a pumpi in a khuh lai i a hum a zual lai," tiah a ti. Deu Puai Rawl dangh ni ah khan Solomon Biakinn cu Pathian sunparnak in a khah bantu kin ni hmanung bik ni zongah Pathian sunparnak cu thlarau Zion i a ummi Khrihfabu kip sinah a um kha hmuh khawh a si lai.

Thiang Thlarau nih khan a ka kalpi i Pathian nih hmailei ram kip i a

tlung hnga dingmi i thanghnak kha a ka hmuhter. Khrihfabu cung i Pathian sunparnak a langh kha ka hmuh. Pathian nih a sunparnak le a thil ti khawhnak hmang in a mi hna a huhphenh hnanak kong kha ka hmuh, cucu zei he dah aa lawh kan ti ahcun Rilisen an tan hlan i a rak runven i a rak khamh hna bantuk kha a si ko. Zeitik ahdah Bawipa sunparnak cu a mi hna cungah a thangh lai? Isaiah nih cun hi caan cu muihnak nih vawlei a khuh tikah a tling lai tiah a rak ti. Kannih cu arfi bantuk kan si, arfi hna cu zan ah hmuh khawh an si kha kan hngalh. Zan cu a muih deuhdeuh tikah, arfi hna cu, ceu deuh piin an hung tlang. Cu a si caah hi vawlei ah a thukmi muihnak nih a phak tikah, Pathian sunparnak cu Pathian mithiang mi hna sinah a phak lai caah kan i lawm.

**PUAN BIAKINN, AMAH A LANGHNAK AH
RAWLDANGHNAK THO PUI**

Puan Biakinn Rawldanghnak Pui cu Jesuh nih a mi hna sinah a tharmi lam in amah hrimhrim nih a langh te lainak caan kha a si. Jesuh nih a mui aa thlennak tlang i hlorh in a um tikah, ka ti bantukin Khrihfabu sin zongah a cang ve dingmi a si kha hngalh a si, khi caan cu Puan Biakinn Rawldanghnak a tlam a rak tlin lio caan ah a si lai. Peter nih cu thlam pathum kha sak i Khrih le Moses le Elijah tiin cu tlang cung thlam ah cun um i Khrih sunparnak kha cu tin a duh. Biathlam dal 11 nak nih a chimmi ah hmanung bik ni ah cun tette pahnih Moses le Elijah kha an hung lang than lai a ti. Kannih cu, cu nakin a biapi deuhmi, sunpar lianngannak in a khatmi Jesuh a mi thiangmi hna sin i a rat kha kan hngak!

Bawipa Jesuh nih a voi hnihnak vancung in titsa pum in rat tikah amah hrimhrim nih a Khrihfabu ah lam ngan deuhmi piin a lang lai. Johan 7:2 nak nih Judah puan Biakinn i Rawl danghnak cu a nai cang a ti. Cang hranak zongah hitin kan rel, "Langhngan tuk in kal loin, a thli tein a hung kal." Caang 14 nak zong nih hitin a ti, "Cu pui cu a canceo tluk a dih dengmang tikah khin Jesuh cu biakinn ah khan a va kal i a cawnpiak hna." A donghnak bik ah caang 37 nak ah kan hitin kan rel, "Pui donghnak ni kha a biapi bik hi a si. Cu ni ah cun Jesuh cu a dir i

aw thangpi in, "A ti a halmi paoh cu ka sinah ra u law ra ding u," tiah a ti. Khrih nih cun Deu puai chung vialte ah khan a thangcho chin lengmang in a langhter i hi ni hmanung bik zong ah hin amah nih Khrihfabu caah tiin hmelchunhnak he a tuah dingmi cu a um te lai. Khrih nih cun amah le mah kha ngan chin lengmang in langhter lai, amah a mi hna sinah a tlinnak a langh thlu hlan lo tiang a langhter peng ko lai. Zei dek a lawh te hnga tiah rak tel chungmi kha tlawm cu ka ngei cang.

Kum tam nawn a si cangmi ah, pumhnak (convention, pakhat ah keimah cu Pathian rian a tuanmi tampi hna he donhhlei cungha kan thu hna. Cu lioah cun phung a chim lengmangmi, Pathian riantuanti i "Sermon" kha kan ngai chikkhatte ah Bawipa a hung lang i, Bawipa cu donhhlei cungha cun a hung kai ve. Cuka ka thut ko lioah cun Bawipa cu ka vorhlei kap ah hin a ra. Khua ka zoh tikah ka kut hmanh hi ka hmu kho lo, asinain amah i a hrukmi a thil raang kha ka hmuh. A biapit tuk caah, bia chimtu pa cu ka hei zoh, ka hei zoh tikah cun Bawipa mit in ka zoh i ka theihmi bia zong hi Bawipa hna in ka theihmi a si. Mah Pathian riantuantupa i phungchimmi hi Bawipa nih zeitindah a ruah ti zong kha ka hngalh. Minit pahnih tluk lawng hitin thil cu a hung si, asinain lam thar in ka theihmi ah cun "Khrih kha ngeih ding" timi hi a si ko. Pathian nih a chimmi bia hi zum hna u sih law cawlcanghpi hna usih, "Pathian tlinnak in nan khah khawh nakhnga" (Efe. 3:19) ti hi a duhnak a si. Hmanung bik ni ah cun Khrih nih amah tlinnak kha a mi hna sinah a phuan dih lai i hmuh dih a si te ko lai. Bawipa cu thangthat in um ko seh!

Bawipa a rat hlan ah hin Khrihfabu nih amah hmai i, i put awk tampi a ngeih awk a si. A caan pekmi zong tampi a tang ti lo. Khrihfabu ah i thanghnak nganpi a tlun a herh. Cucu amah auhnak a tlam a tlin khawhnak ding ca le hi ni hmanung bik ah hin, thlarau pumh khawmhnak rawl tuan caan a cut cang caah Thlarau tampi kha tlaih a herh." Khrihfabu cu upa tlingah a chuah lai i, Khrih sunparnak he amah muisam pu dingah a zuam lai. Hawidawt hna hmanung bik ni i kan Bawipa nih a mi hna a pek hnga dingmi hmuh khawhnak hmunhma ah khan dir hna usih. Amah cu innka hramah a dir i innkhar a kingh lengmang. Atu hi

biatak tein Pathian kawlnak caan a si cang. Bawipa Jesuh he ahodah a pehtlai lai i Pathian sunparnak kha Khrihfabu hna sinah a rak langhter lai. Mibu hna lakah le ram kip hna lak zongah? Pathian nih biatak tein an auh lengmang. Amah nih a vel kha a kan pek lengmang bantu kin a duhnak kha rianrang tein let u sih law tuahpiak usih.

DAL 4

KHRIH NIH AA TIMHTUAHNAK

Isaiah Cauk Ningin

Isaiah cauk chungin Khrih nunning kha kan zoh tikah, Bawipa Jesuh Khrih nih biatak a simi a rian ah zeitindah a tlam a tlin lai a ti i aa timhtuahnak kha kan hmuh. Khrih i a nunnak hi zulh awkah kan i zohchun cio dingmi kha a si. Cu hnu lawngah khamhnak le i thanghnak kong bia phurtu ah kan i cang kho lai. Pathian velngeihnak le chiti thuhnak thawngin Bawipa nih hi vawlei cung i Pathian rian a rak tuan lioah hin pakpalawng i a cangmi thil kha zeihmanh a um lo i kan ca hrangah do a tla lomi thil zong zeihmanh a um lo. A hmasa bik ah Bawipa cu kan nunnak caah a lam zulh le cawn kha kan herh. Cun biatak a simi hna kha kan hngalh lai i a rian kan tuan kho lai. Pathian nih ram kip ah thanghnak ngan piin a Thlarau kha toih a duh hna. Cu a si caah Bawipa cu hruaitu hna le Saya hna kha tampi a chuahter hna i kha hna kha mi tampi nih Khrih sinah an phak khawh nakhnga a hram a thawkter cang hna.

A HRIN HLANAH

Khrih kha pawin a um lioah Profet Isaiah nih Khrih nunnak kong kha a sining bantu kin (Isaiah 7:17) chungah a rak chim chung. Isaiah 49:1 nak zongah hi Khrih bia kha a chim rih; "Lam hlatpi i a ummi miphun hna ram hlatpi i a ummi hna ka bia ngai tuah u. Ka chuah hlan in Bawipa nih a ka thim i a sal si awkah a ka fial." Hmanung bik ni caah hi bia cu fiang tein tial a si, tikulh i a ummi hna le ram kip hna le Israel

ram in lam hlapi ah a ummi continent hna ca zongah hi bia cu tial a si. Jesuh cu a nu chuul chung i a um lio hmanh ah Pathian nih Jesuh Khrih in profet hna hmurka in kawh auhnak kha a rak ngei cang. Matthai 1:21 nak kan zoh tikah van cungmi nih Joseph sinah hitin a ti." A mi hna kha an sualnak in a khamh hna lai." Nu chuul chungin kawh auhnak a rak hmumi hna cu Jeremiah le Paul zong hi an rak si. (Jer. 1:5; Gal. 1:15).

Mah mi hna zong hi Pathian nih an nu paw chungin an chuah hlanah a rak kawh auh cangmi hna an si, kum tampi chung Pathian auhnak kha an thei lo. Hi thil hi nihin ni tiang a cang khomi a si rih. Pathian nih nangmah zong na chuah hlanpi ah khan a rak in auh cang, asinain upa tling na si tiang na thei lo i a hnupi tu ah khan na hngalh. Hi ruangah hin pei Paul zong nih Efesa zumtu Khrihfa mi hna caah thla a cam i Thiang Thlarau chim phuanpiaknak in auhmi ruahchannak kha an theih khawh nakhnga tiah a duhpiakmi hna cu a si (Efe. 1:16-18). Lamkaltu 19:6 nak kha kan rel tikah Efesa zumtu hna cu "Pentecostal" a cawlcangmi an si i holhtheihlo hna in an holh i Pathian bia hna kha an phuang. Asinain Paul nih cu lawng cun a za rih lo a ti hna. Auhmi nan si kha nan i theih a herh a ti hna. Kan nunnak caah Pathian auhnak kha kan theih i amah sinah kan i pek awk a si kha kan hngalh lai biapi ngai ah kan chiah lai. Pathian rian a tuanni hna Pathian rian kha a hmaithlak ve i a ping in mi hngar ruangah mi a ping in a hruaimi Pathian rian a tuanni kha ka hngalh hna. Naa ralring lai. Bawipa nih ta le far ti bantuk hna zong kha chiti a thuh hna i thluachuahnak a pek tik hna ah cucu anmah nih hmaan tein an umnak Pathian rian an tuannak ah khan a si lai. Cu bantuk riantuannak ah nang cu an au lo. Pathian riantuan mi tampi hna nih Pathian nih a pekmi hna rian ah anmah duhning in an kal caah cu hna nih cun mi tampi kha na hrawh hna. Pathian nih keimah pumpak in a ka auh ti kha na theih lai i amah sinah na pum dihlak kha na ap lai i keh le orh zong kha na zoh lai lo.

Na Khrihfabu i Pastor na tuannak tikah Pathian chiti thuhmi hruaitu hna zong kha a thim na thiam hna lai. Kan hnulei pi ah khan mipa pakhat "Holland le Germany" a rak tlawngmipa kong kha ka theih.

Amah nih khuaruahhar tampi a ser khawh. Kan sinah a ra i kan rian bawmh a kan hal, asinain hi pa i a nunnak hi a huam lo ti kha ka hngalh. Amah hi bia kan i ruah lioah Bawipa nih ka Thlarau mit a vun ka auter. Mah pa i a hnu leiah khuachia Bawi fapa nih a dirpi i khuaruahharnak a chuahtermi kha ka hmuh. Mah khuachia bawi nih cun, "Nan rian ah i tom ve ka duh," tiah a ti. Pathian Thiang Thlarau nih keimah hmang in hitin a vun chim, "Ahohmanh amah le amah tlangbawi ah aa thim kho lo. Aaron cu Pathian nih a kawh i tlangbawi ngan ah a can bantuk khan Pathian kawhnak lawnglawng in tlangbawi ngan ah an cang kho." (Heb. 5:4 MKJV). Pathian nih amah rianuantu dingah a kan thim lo ahcun ahohmanh nih kan tuan kho lai lo!

Ahodah Thlarau mi a si ti kha tha tein na hngalh hna lai zeicahtiah a cheu hna cu titer a thiammi lawng an si. Pastor na can ka ti i an chim thiam tukmi cu a hnu ah cun vailamtah an tim tuk kha a si lai. Nangmah cu vancungin a rami laksawng na si an titu cu hell chungah tlakter an duhtu kha a si lai! Asinain Pathian nih hruaitu sinak ah an chiah ahcun Pathian nih na rian kha upatnak a pek lai i hmaan tein le lungmui tein na um kho lai. Aho hi dah Thlarau mi a si ti zong kha an chimh lai. Zan ah a hung in leng lai i ze i bantuk minung an si kha an chimh lai, asilole zeitik caan paoh zongah an chimh ko lai. Bia ka khatte lawng zong an ruah lai i a min zong kha an chimh lai. Pathian sinah khan na "Joshua" le na "Timothy" hna zong kha hal law cu hna cu na hruai khawh hna lai i na cawnpiak khawh hna lai.

Isaiah 49:1 nak ah "Khrih nih amah cu a nu chuul chungin min sak cangmi a ti," tiah a ti. Hi thil hi Matthai 1:21 nak ah a rak tling cang, cuka ah cun vanmi pakhat nih Mary kha hitin a chimh, "A min ah Jesuh nan sak lai." Jesuh a min hi Krik holh in sakmi a si i "Joshua" tinak kha a si i a min sullam cu "Jehovah cu khamhnak a si," tinak a si. Hi nih a langhtermi cu mi khamhtu a si lai tinak a si. Min a cheu hna hi cu profet chim chungmi bia in a chuakmi a biapi ngaimi a si. Khrihfabu na thawk tikah le buu pakhat na dirh i Pathian min kha hmuh na duh i mah rian caah thla na cam zeicahtiah a min kha na rian ah a langh a herh, cucu Pathian nih nangmah caah a rak fehter cangmi kha a si.

TUAN TE I, A HNGAK CHIAT LIO CAAN AH

Isaiah 9:6 nak nih Jesuh chuahnak kong kha a tial i hitin a chim, "Kan caah ngakchia cu hrin a si cang" (MKJV). Jesuh Khrih cu a lian nganmi Pathian fapa in chikkhatte ah a chuah lo kha kan hngalh. Nausem ka tein a chuak. Bawipa Khrih cu kan i zohchunh awk hruaitu pakhat a si. Hruaitu sinak ah a biapi ngaimi cu "biaktak" hi a si i hruaitu i a tuahmi paoh kha a hnu zulmi nih an tuah dih ve lai. Minung hruaitu sinak ah Khrih zong nih minung in a chuak ve i minung bantukin a thang ve. Pastor le hruaitu a simi hna nih cun na tuu hna kha ralring tein na hruai hna lai, nangmah tu kha zohchunh awk tlakmi na si a herh. Na tinhmi cu minung nam chuknak si loin, tuu hna hruai le khalh kha a si lai.

Ngakchia a si bantukin a rian a thawk hlanah u pa tlingmi ah a than hmasat a herh. A hmasa bik ah amah Thlarau thanchonak caah amah nih Pathian bia in mi cawnpiaknak ah a timh a herh. Isaiah 7:15 nak zong nih tuan deuh i a nunnak kong kha hitin a chim, "Thawhpat le khuaihlihi kha a ei lai, cucu that lonak kha a el khawhnak caah le a thami kha a thim khawh nakhnga ding caah a si." Cawnuk kham asiloah thawhpat nih hnuk tlam a tlinnak kong kha a chim, 1 Peter 2:2 nak zong nih a kan chimhmi ah Thiang Thlarau he nun cu Pathian bia i hnuk taktak kha a si ti ah a ti. Khuatizu nih cun biathlam a langmi kong kha a sawh i Thiang Thlarau sining kha a chim (1Sam. 14:27). Zeicah kan tiah cun Jesuh cu thawhpat in aa cawm, (Pathian bia) "Khuaitizu cu (Thiang Thlarau in langhnak, phuannak) kha a sawh, amah nih chiatnak kha a el khawh i a thami kha a thim. Pathian bia in kan i cawm i, Pathian Thiang Thlarau kha kan sinah bia kan chimter ahcun Thlarau lei thleidan thiamnak kha kan hmuh lai i a hmaanmi i thim khawhnak thil ti khawhnak kha kan ngei lai.

Isaiah 49:2 chungah, Bawipa a thancho chin lengmang lainak kong kha a hmanthlak in kan hmuh. "Vainam har bantukin ka kaa kha a ser." Hebru 4:12 nak ah Pathian bia cu vianam kaphnih har bantuk a si a ti. Khrih nih a than deuh tikah a ka ah Pathian bia a khah khawhnak ding kha a cawn. Kum 12 a si ah Biakinn chungah a lut sayate hna lakpi ah

khan a thu i an bia kha a ngai i bia zong tampi a hal ve hna (Luk. 2:46-47). A bia a ngaimi hna nih a thiam, a theihmi cungah an khuaruah a har a bia lehmi cung zongah an khuaruah a har. Kan nunnak ah hin hi ti rianuan hi Bawipa nih a duhmi kha a si. Jesuh cu kan i zohchunhmi kan hruaitu a si tiah kan chim cang, cu ti hruaitu a si tikah cun amah a zultu hna i an tuah an ngeih khawhmi thil kha a tuahpiak hna lai. Bawipa nih Isaiah 59:21 chung i a ummi bia kamnak kha kan nunnak ah tlinte a duh cu ka ah cun Bawipa nih hitin a chim. "Na cung i a ummi ka Thlarau le ka bia na kaa chung i ka chiahmi nih na kaa chungin an ka chuahtak lai lo."

Voi khat cu Baibal college i sayate hna sinah kan vung phan ve, cuka ah cun sayate cu aa kalhmi phung "doetrine" kha an cawnpiak hna. Khattelei kapin khattelei kap a dotu saya pa pakhat a hung tho i hitin bia a chim, "Brian, mah hi cu a hmaan ko. Siangngakchia hna nih kaphnih kan sining hi an theih ahcun a tha ko." Cu ni hnu deuh ah tonkhawm thlacamnak kha a rak um. Bawipa nih tihzahnak lam he a vun ka ton i hitin a chim, "Mah hi keimah bia a si! mah hi keimah bia a si, minung bia a si lo! "Cu a si caah, phung kan chim le ruahnak kan i pek tikah, Pathian sinah aihram kan herh. Ruahnak sawhsawh le Baibal ca a herh lomi khan cun zapi kha chep hna hlah u. Bawipa bia lawng kha cotin kan herh, zeicahtiah cun Pathian bia a phurtu kan si. Khrih nih kum 12 lawng a si lioah Jerusalem khua ah upadi a thiammi doctor te hna he khan an i tong, kha doctor te pawl kha Baibal chung thiam fimnak in bia a el hna. Cu lio caan ah cun Bawipa Jesuh Khrih nih profet chim chungbia Isaiah 49:2 nak kha a rak tlinte cang, zeicahtiah a bia chimnak a kaa cu vainam harmi bantuk a si.

Jesuh nih kum 12 a si ah Pathian bia kha a thiam tuk cang i bia a hei hal ve hmanh usih, "Cu caan lioah a pa nih Jesuh cu ram chungah thawngtha chim ah zeicah a vahter ve hnga lo?" Hi bia halnak hi Baibal sianginn i a kai i degree a lami mino mi hna nih Bawipa kha tampi an hal awk a si. Baibal ca kha an cawng i an dih hnu ahcun, thawngtha chim ah an kan thlah theo lai tiah an ruah hnga, asilole Pastor can zong an duh ko lai i missionary can zong kha an duh fawn ko lai. Baibal

sianginn ka rak kai i degree ka lak kha ka vun thei theo. Bawipa nih amah rian ah a ka luhter te lai ti kha ka rak ruahmi a si. Cu caan ahcun, inn tluntu kha a rak ka fial. Cucu thla tampi keimah kha a rianuan awkah inn ka a rak ka onh hlan deuh kha a si. Baibal degree a ngeimi mino mi vialte hna cu an thiamnak hneksak dingah le zoh dingah chikkhatte ah thlah an si lai, an kal hnga dingmi ram kha a um cio lai. Asinain a rian kha tlamtling tein an tuannak dingah i timhlahm ngai kha a herh. Hi biatak cu Khrih nih a nunnak ah a rak langhter cangmi a si. Isaiah 53:2 nak zong nih a kan chimh Khrih cu "a rocarmi hmun chungin a chuakmi a hrampi a si." A fiangmi ah Jesuh cu Thlarau lei in a rocar ngainak hmun ah a thangmi a si. Kan ruat lengmang, "Thiang Thlarau a cawlcanghnak hmun i ka um paoh ahcun ka sining a hmaan ko lai." Asinain caan tampi hna ah cun Pathian nih a ro carnak hmun ah khan a kan chiah. Mah hi a biapi ngaimi a si zeicahtiah a rocarnak hmun i thanghnak a um khawh lonak hmun cu pei Thlarau in tha tein ti toih i thanter a herh cu. A rocarnak hmun ah cun pei a thawngmi hrampi thlak a herh cu. Fur lio caan ah thingkung hna cu rianrang tein an thang. Asinain an hram kha thukpi ah an thla lo, awl tein na nam khawh hna lai. Rianrang tein Pathian rian ah a thangmi mi pakhat ka hngalhmi a um, kha pa kha rianrang tein a sukden khawh lai caah a ca hrang ah tihnung a si. Thlarau in a thawngmi hrampi kan thlak i kan than i thei kan tlai kha a herh i a biapi ngaimi a si. Bawipa nih a rocarnak hmun le harnak hmun i a kan chiah zongah. Isaiah 9:1-2 nak nih Jesuh Khrih a thannak hmun kong tampi a kan chimh, cuka hmun ah cun amah zong nih Pathian rian kha tam bik a tuan. Galilee ram le bang cu "a muimi ram" tiah a ti, cuka ah cun "minung hna nih ... muihnak chungah an tlawngleng." Cuka hmun ah cun pei a pa nih a fapa cu a chiah cu, asinain amah aa timhlahm thatnak ruangah amah nih a ton hnga dingmi harnak kha tei awkah timh cia a si.

Isaiah 49:2 nak nih Bawipa Jesuh Khrih a nunnak i a thanchonak kong kha a langhter. A tette khanmi kan theih hnuah, "Ka kaa cu vainam harmi bantuk ah a rak ser," hi Baibal nih hitin a ti than rih, "Amah nih a kut thla dem tangah aa ka thuh." A hmasa bik Baibal ca cang hna cu kum 12 a rak si lioah khan a tlinter dih cang. Cu pinlei kum 18 a si

tiang kong kha cu Thawngtha bia chungah kan hmuh lo. Asinain a timhnak kum caan hna kha cu Isaiah profet nih mah a vun changtu Baibal ah khan a rak phuan ve. Khrih cu a pa kut thladem tangah khan a pa nih a thuh. Isaiah 9:2 nak zongah khan kan hmuh cang, zeicahtiah amah cu muihnak ram ah a rak um cang, asinain hika ah hin kan hmuhmi ah amah cu pumpak hrimhrim in cu muihnak chungah rak thuhmi a si.

"Kan theology nih zumh awk caah a chuahter lengmangmi cu Pathian nawl ngeihnak kha a si i ceunak chungah kan um peng lai," tiah a ti. A si kho lai lo! Pathian nawl ngaimi kan si ahcun muihnak chungah an kan chiah lai. Isaiah 50:10 nak nih hitin a chim, "Nan nih Bawipa a tihmi vialte hna a sal bia a ngaimi vialte hna, nan kalnak lam cu mui ko hmanh sehlaw Bawipa cu i bochan u law i hngatchan ko u." A caang hnihnak i a chim thanmi ahcun, muihnak chungah kan um caah "Bawipa min kha zum tuah ti hi a si." Caang 11 nak ah cun, Pathian nih muihnak chung i a kan chiah zongah, kanmah nawl in luat le chuah ding a si lo zia kha ralrinnak a kan pek. "Midang hrawhnak khua a khang lengmangmi hna nan dihlak in nanmah khuakhanmi lila nih an hrawh hna lai. Cucu Bawipa hrimhrim nih nan cungah a tlunter lai i temhnak cu nan in lai." Muihnak chung na um zongah Pathian he ding tein kal ti tuah, cun Bawipa kha zum law hngak rih tuah. Isaiah 45:2 nak nih hitin a ti. "Sui le ngun hna cu muihnak chungah an um a ti." Cu a si caah kan hmu kho hna lai lo. Muihnak chung i kan um tikah Bawipa nih bia a kan ruah khawh. Matthai 10:27 nak zongah amah nih hitin a rak chim, "Muihnak chung i kan chimhmi hna hi ceunak ah nan chim lai."

Kan hnulei kum tampi lioah khan tangka kan rak ngei bak lo. Ka nupi Audrey nih a zaw fawn, kan umnak khaan ah le a linhnak a um ti lo, rawl ti le kan ngei ti lo. Mi harmi hna bawmh a duhmi tampi an um ko i, cu hna cu phone ka set hna lai tiah ka ruah. Cuticun, "Bawipa zong nih phone na set ah cun nan phone ah keimah ka tel ve lai," tiah a ka ti. Khamhnak kha ka thlau lo dingah Bawipa nih a duh kha ka hngalh. Pastor in ka um ko rih lai i, Thlarau thil ti khawhnak ka cotinmi zat paoh kha ka cotin ko lai tiah ka ruah. Bawipa nih chukcho a ka hruainak zongah hin amah nih ka Thlarau hruainak ah ka tlinh lo kha a

hngalh ko. Atu ah cun Bawipa nawl kha ka ngai lai i muihnak chungah amah bochan buin ka um lai i har hneksaknak chungin ka luat ko lai ti hi ka tuak i ka fianmi cu a si.

Khrih nih muihnak chungah kum 12 in kum 30 karlak a thuhnak ah hin sullam a ngei: Isaiah 49:2 nak nih zeidah a cang timi hi a kan chim: "Ka bia cu vainam bantukin a harter, a kut hrimhrim in a ka huhphenh. Cantiang bantuk ah a ka ser i a thal bawm chungah a ka sanh." (MKJV). Hi kum caan chung vialte kan Bawipa cu tuanbia ah a kong an tial na in an thuh, zeicahtiah amah kha a thawng a fekmi cantiang, cunglei in auhnak a kheng khomi si dingah rak timhlahm a si caah kan a si.

Hebru holh in "Chatha" an timi cu Baibal cahlan nih cun "Sualnak" tiin a leh, i kan fiang ko. Chon nganh" ti zongin kan leh khawh rih. Rom 3:23 nih cun hi bia cu a cohlan i, cuka ah cun Baibal ca nih hitin a chim, "Zeicahtiah mi vialte cu kan sual cio ko i Pathian sunparnak kha kan bau dih cio ko." Hi Baibal ca nih Khrih kha cantiang bantuk ah ser i a thalbawm chungah chiahmi a sinak kha a kan theiher. Amah cu thal ding tein a vung zuang i hmuichon a khengmi si dingah timh a si. Minung hna he cun sining aa khah lo kha a herh. Minung hna thal cu a kawi i hmuichon a nganh i Pathian sunparnak kha a baumi a si.

Kan hnulei kum tampi lio i thih ka rak i timh lioah Bawipa nih hi kong hi ka sinah a rak fiantermi a si. Ka rianṭuannak ah doh le kalh ka si tuk tikah, Amah nih ka nunnak a lak i vancung khua ah a ka lak dingah ka rak nawl. Pathian nih ka thlacamnak kha a rak ka leh.

Zan khat cu ka ih liopi ah Bawipa vancung mi pakhat kha ka sinah a hung lang. Ka vun i thangh tik ahcun, cu vancungmi cu ka ihkhun cung i a dir ko kha ka hmuh. A sirte ah, ka tho i ka dir. Caan tlawmte khi a si ko nain a zungzal bantuk ah a cang, ka pum cu ka zoh tikah ka nupi pawngah a ril ko, amah cu dai tein aa hngilh thluahmah ko. Hi thil nih hin a ka nenh tuk. Bawipa rian dah ti lo cu rianṭuan awk dang ka ngei lo. Hi vial ka hmuhmi cu tih a nung ngai nain a dih colh.

Vancung mi cu ka sinah a vun i mer i keimah zong amah lei hoih ah ka vun i mer ve. Bia zeihmanh kan i ruah lo. Cun a rauh hlanah inn

thlung zong nih dawnkhan kho loin mimthla bantukin lengah kan chuak i vancung leiah kan kal, vancung khua cu lam hlat piin ka hei hmuh: Vancung khua cu kan vun naih chin lengmang tikah, ka ngaihchia deuhdeuh. Khamh ka si kha ka rak i hngal ko nain Thiang Thlarau tipilnak zong kha ka rak ing ko cang nain ceunak chung zongah ka rak um cang tiah ka ti ko nain vancung khua kainak kong cu a tuak in ka rak tuak bal lo.

Vancung kutka kha kan vun phan. Cuka i ka dir ko lioah cun, ka sining vialte kha ka chuah ka in a tar tiang an vun langhter dih, cu bantuk hmanthlak in an vun langhter mi cu "sehkan" tlawmte chung lawngah a si. A cheu hmanthlak ah khan cun zeihmanh a cuang lo. Hi zeihmanh a cuang lomi cu Pathian rian ah zeihmanh ka rak si lonak a langmi kha a si. Ngaihthiam ka hal hna, Jesuh thisen in kha vialte kha thianh dih le tawl dih a si.

Bawipa nih Pathian nih a tinhmi vialte kha ka nunnak caah a vun langhter. Bawipa duhnak kha ka tlinh hrimhrim lo ti kha ka hngalh, ka caan a cut hlanah ka rak thi deng. Lungretheih buin, vawlei ah hung ka kirtir than ko uh tiah ka ti hna, cun nan ka auhnak kha a tlamtinter awkah caan tha ka pe u law ka nunnak ca i hmuichon kha nganh ti hlahning ka ti hna. Bawipa sinin, vanmi nih 'order' nawlpeknak kha a hmuh, mitthep ah zeihmanh chim veve loin amah he kan i mer i kei cu hi vawlei cungah a ran khawh chung rang in ka hung kir.

Ka ihkhun sir te ka vun phak ahcun, ka pum a rilh ko kha ka hmuh. Vanmi nih cun a vun ka tongh i ka pum ah khan ka hung kir than. Ni tlawmpal hnuah, Bawipa hi cawlcanghna hi zeicah na ka hmuhsak tiah ka vun hal, i hitin a vun ka leh,"A ka lehmi ahcun, "thih hi zeidah a lawh ti hi mi nih thei cio hna seh chim hna ti hi a si. "Hawikomdawt hna Khrih chungin Pathian auhnak kha theih i hmuichonmi kha khen hlanah cun vancung luh hi duh ding rih a si lo. Lungre a theihning kha ka hngalh, cu cawlcanghna i, i tel awkah ahohmanh kan siang hna lo. Biathlam 21:4 nak nih vancungah Pathian nih mitthli a hnawhna ding kong kha a chim. Vancung na luh tik ahcun, Pathian nih amah kal ningin, na nunnak a langhter mi kha na hmuh lai.

Cu a suaimi cu nangmah konglam kha si kaw, zeizat dah ka tlinter cang ti kha na hngalh lai. Khamh kan si le si lo le vancung i laksawng an kan khonpiakmi kong zong kha kan theih lai. Pathian nih kan nunnak caah a kan suaipiakmi kan tlinh lo zong kha kan hngalh lai i hmuichon tinhmi a khengmi kan si le si lo zong kha kan theih lai. Cu a si caah Phungchimtu 7:17 nak nih a chim bantu kin kan caan a phak hlan i thih kha cu a tha lo hihi biapi ngai ah chia cio hna usih.

Cantiang cu zeitindah tha seh tiah an timi ah sullam pahnih a um, cantiang i a lu ah cun thir in an sermi a lu te kha an rup, cun a bawm kha cu thingin an ser. Mah thil pahnih hna nih hin Bawipa Jesuh Khrih a sining phun hnih kha a langhter. Cantiang a lu i an chiahmi thir te cu Khrih Pathian fapa a sinak kha a langhtertu a si. Amah cu a sual kho lomi asiloah a sung kho lomi kha a si. Khrih minung i a hung kirmi, bia cu vainam harmi bantu ah chia a si i cantiang i a lu ah rupmi thir bantu a si. Cucu kum 12 a si ah khan a rak langhter cang. Cantiang bawm thingin an sermi nih cun Khrih nih minung i a hung cannak kha a hmuhnak, Khrih cu Mi Fapa a si. Amah cu Pathian bantu kin a sung kho lo, minung bantu kin rian a tuan.

Hi kum caan chung vialte ah Bawipa nih Jesuh cu tuanbia chung tial lo ah a thuh, Minung a rak sinak kha tat a si i ding tein a cantiang a thlknak ding le a thar bawm chung i a luh thannak ca zongah khan a si. Thal bawm chung i a ummi a thal cu a kawi asilole thap hrethrut in a um a si ahcun, asilole cu cantiang cu a har lo a si ahcun, cantiang kha an thlah tikah hmuichon kha a kheng kho lai lo. Hebru 5:8 nih a chimnak ah cun Bawipa cu tha tein sersiam cangmi hmuichon a kheng khomi a si a ti – " Amah cu Pathian Fapa a si nain a tuartemnak nakin nawlgeihnak kha a thiam." A kokek minung sinak ah a tuartemnak thilin timhlanhnak kha a ngei, cuticun a pa nih amah ca i hmelchunh hmuichon khen awk i a tuahpiakmi ah khan thlah a si lai. Hmuichon a khenmi cu Vailamtahnak kha a si. Hebru 5:9 nih Khrih kong kha tihin a chim lengmang." A tlingmi ah ser a si tikah amah nawl a ngaimi vialte hna caah zungzal khamhnak hram ah a cang. A nawl ngaih tuartemnak thawngin Khrih cu Pathian nih a cantiang ah khan a hman i cu nih cun

kan khamhnak kha a tlinte ko lai. Cu a si caah kannih zong nih hneksaknak le harnak kan tuar tikah a nawlngaihnak kha cawng ve u sih law Pathian nih kan nunnak caah a tlingmi thalbawm chung sanhmi cantiang bantuk kan si lai. Amah nih khan a tlingmi cantiang si kha amah kut chungah a kan duh i cu nih cun Cunglei i auhnak hmuichon kha Pathian nih Jesuh Khrih thawngin a kan khente lai.

Pathian nih a kan remh siamnak lam tampi a um. Caan tlawmpal lawng a si rihmi ah, Pastor pakhat cu ka sinah a ra i hitihin a ti. "Ka Khrihfabu hna hi chuahtak ka duh hna, zeicahtiah an ka doh dal tuk," tiah a ti. Ka biakinn hi khar i chungtel member vialte bu dangah kuat ah an tha hnga maw? Thla ka cam tikah Bawipa nih hitin a vun ka ti "Biakinn khar hlah," Bawipa nih a ka chimhmi ah cun anmah cu Moab mi bantuk an si a ti i, cucu Salm 60:8 chungah a ummi a si. Cu hna cu Pathian nih amah khengbel jawltu ah a rak hmanmi hna kha an si. Bawipa nih hitin a vun ka ti, "Pastor pa kha tlinte le sersiam ka duh tikah, cu Khrihfabu hna sinah ka kalpi. Amah a dodaltu (members) a simi hna nih khan amah a thian i hman awk a si khawh tiang kha an sersiam ko, cu hnuah cun a dang pastor pakhat sersiam thianhhlimeh a herh vemipa kha ka vun kuat hna." Ka hmuhnak ah cun hi Khrihfabu chung i member a simi hna nih hin Pathian a fuhpanh kho dingmi kha an si lo, asinain Bawipa nih cun midang kha a sersiam kho i hmuichon leiah a kal khomi kha a duh hna.

A vun changtu Khrih a timhtuahnak cu Isaiah 49:2, ah kan hmuh, A thal bawm chungah a ka thuh." Cantiang kha kan caah hman dingah timhlameh a si tikah, cantiang kah a thiammi pa nih a hman, caan a cu cang a timi caan kha kan zoh a herh. Hi Baibal kan zoh tikah Jesuh cu a fa nih mi zapi riantuanpiaktu dingah a rak thlah hlanah amah cu tha tein timhlamehmi kha a rak si. Pathian nih a kan thuhnak caan kha a um lai i, kanmah lawng kan um lioah cun a pa nih a kan thim i a kan thlahnak caan kha kan hngah lai. Hi nih a kan cawnpiakmi cu Pathian i bochan hi a si ko. Bawipa nih a kan fial lo ahcun, zeihmanh kan tuah kho lai lo. Pathian riantuannak ah kanmah lawng kan dir i mi theih lomi kan si zongah, hi i timhlamehmi nih hin a kan bawmh khawh.

JORDAN TIVAAH CHITI THUH A RAK SI

Jesuh nih Jordan tiva ah a rian thawknak i a rak kal ah hin, amah cu timhlahm cangmi cantiang a pa nih chai he a rak rup cangmi kha a si. Asinain cantiang kha thlah i hmuichon kha khen awk ahcun, thawnnak he thlah a herh. Jordan tiva ah hin pei a pa nih Khrih cu thawnnak he chiti a rak thuh cu, amah nih cun hmuichon leiah tlik i a rian tlamtlinh kha a duh lai. Thawngtha chungah kan rel tikah Thiang Thlarau cu thuro bantukin a hung tum i a sinah aa din. Thiang Thlarau nih Jesuh sinah a um tikah Pathian nih amah sining (thluamthlam/rumra) kha a cungah a chiah i "Khrih" ah a cang. Khrih i a sullam cu "chiti thuh cangmi" tinak a si ko. Profet Isaiah nih kan Bawipa Jesuh Khrih cung i chiti thuh do tlaknak a rak um cangmi "thluamthlam" kong kha a chim. Isaiah 11:1 nak ah hitin kan rel, "David Siangpahrang ciruang hi haumi thingkung bantuk a si, chumhmu in nge thar a corh bantukin David tefa chungin Siangpahrang thar pakhat a chuak lai," (KJV). Mah nih hin kan Bawipa kha a sawh, amah cu David chungin a hung chuakmi a si, a pa min ah cun Jesse a si. Bawipa cu Baibal ca chungah "Ange" ti zongah ti a si.

A vun changtu Baibal ca cangah kan relmi cu "A mi kha a uk khawh hna nakhnga, Bawipa thawnnak nih amah fimnak le hngalhnak le thiamnak a pek lai. Bawipa duhnak kha zeidah a si ti a hngalh lai i Bawipa cu a tih lai." (KJV). Hi chiti thuhnak cu Pathian Thlarau pasarih tiin Biathlam 4:5 le 5:6 ah a um. Hi Pathian Thlarau pasarih i "thluamthlam rumra" kha Khrih cungah Jordan tiva ah a rak tungmi hi cu a dang i Thiang Thlarau Tipilnak in a ngan deuhmi a si. Khrih chiti thuhnak cu Pentecost ni i a zultu hna i an hmuhmi chiti thuhnak in a ngan deuh suaumaumi kha a si. Hi thil pahnih i a dannak hna hi kan thleidan thiam hna lai.

Bianabia ah, Pathian Thlarau pasarih lakah pakhat cu theihhngalhnak Thlarau kha a si i, Thlarau thil pekmi pakua lakah pakhat cu Pathian theihhngalhnak bia he Thiang Thlarau in tipilnak kan inmi kha a si. Theihhngalhnak Thlarau le theihhngalhnak bia cu an i dang ko. Solomon cu zohchun awk tlakmi Pathian nih theihhngalhnak Thlarau

a pekmi a si. Sheba Siangpahrangnu Solomon sinah a ra i bia tam ngai kha a hal, asinain Pathian chiti thuhnak kha Solomon cungah a rak um cang caah, ze i bia halmi paoh kha a leh khawh dih. Pathian sinin a rami "rumra" cu Solomon cungah chiah a si cang, cu a si caah Solomon fimthiamnak cu cat loin a luannak a si. Asinain theihhngalhnak bia cu, cu bantukin cun a si lo. Theihhngalhnak bia laksawng nih rian a rak tuan tikah a taktak kha na sinak lengin na hngalh lai. Hi laksawng nih cun caan saupi cu rian a tuan lai lo, a dang theihhngalhnak laksawng an in pek hlan paoh ah khan cun a caancaan ah cun, theihhngalhnak laksawng thawngin biathlam kha na theih/hmuh lai i a caancaan ah cun na thei/hmu kho fawn lai lo. Asinain theihhngalhnak Thiang Thlarau cu cat loin chiti thuhmi a chuahtertu a si i theihhngalhnak Pathian sinin a rami kha a si. Mah hi cu Khrih cung i chiti thuhmi kha a si. Jesuh cu theihthiamnak Thlarau nih khan a hngalh, pumpak in a rak hngalhmi hna hmanh kha an um. Johan 2:24 nak nih hitin a kan chim, "Mi vialte kha a hngalh hna" Khrih nih cun Judas hmanh kha a hngalh, asinain theihhngalhnak a ngeihmi cu tha tein a chiah.

Cu a si caah Thiang Thlarau in tipil innak kha kan kawl cio tikah Thlarau laksawng ah khan hngarnak kan ngei lai, Thiang Thlarau sinin kan hmuh hnga dingmi laksawng tampi a um. Hi ti a si caah hin pei. Paul zong nih Efesa zumtu hna caah hitin thla a camnak kha a si cu (anmah cu pentecostal, a cawlcang i Thiang Thlarau in tipilnak a ing cangmi hna kha an si) cucu Thiang Thlarau fimnak an hmuh nakhnga ding caah a si. (Efe. 1:17). Pathian sinin Thlarau pasarih chiti thuhnak kha kan herh, cucu Khrih cungah a rak phan cangmi kha a si i, hi ni hmanung bik ni caah hin upa tling sinak kha a vun chuahter lai. Biathlam 5:6 nak ah Pathian tuufa nih cun ki pasarih le mit pasarih a ngeih ti a si, cucu Pathian Thiang Thlarau pasarih vawlei i thlahmi hna kha an si. Pathian tuufa kokek a sining bantuk si kha kan duh, cu hnu lawngah Pathian Thlarau pasarih hna kha kan sinah an luang lai i midang zoh khenhnak zongah thlah khawh an si lai.

Hi Thlarau pasarih hna lakah Khrih cu a hmasa bik chiti thuhmi Bawipa Thlarau kha a si. Isaiah 61:1 nak zongah chiti thuhnak kong

cu tampi kan hmuh. "Pathian Bawipa i Thlarau cu ka cungah a um, zeicahtiah Bawipa nih a thawngtha bia chim dingah chiti a rak ka thuh." (KJV). Bawipa Thlarau nih chiti kha a kan thuh lai i thawngtha a kan chimter lai. Khrih he bia i ruah kha kan duh, "Nan sin i bia ka chimmi cu, keimah nawl in ka chimmi a si lo." (Jhn. 14:10 ESV). Pathian riantuantu pakhat sinak ah chiti thuh kha a herh, cucu a thawngtha chimnak caah khan a si, zeicahtiah "Thiang Thlarau nih Pathian bia phuan dingmi kha a fehtermi a si. Phung cu kan chim kho lo nain, a phichuak hmuh cu kan duh, zeicahtiah bia chim kan thiam asiloah Baibal ca kha tha tein kan hngalh. Bawipa Thlarau nih chiti a kan thuh kha a herh.

A voi hnihnak chiti thuhnak cu Isaiah 11:2 chungah a um i, fimnak Thiang Thlarau kong kha a si. Hi chiti thuhnak nih hin a hmanmi a caan chungah a hmaanmi i thim khawhnak thil ti khawhnak kha a kan pek. Fimnak kan ti tikah, theihhngalhnak kha hmaan tein hman dingmi a si. Theihhngalhnak ngeih lawng zong hi a za loh. Cu theihhngalhnak tha tein na hman lo zongah thil pakhatkhat kha cu na theih na hngalh ko lai. Hruaitu tha si awakah, fimnak Thlarau kha kan herh, Joshua nih Fimnak Thlarau kha Moses sinin hmuh bantuakin amah cu Moses a changtu Israelmi hna hruaitu ah a cang. (Deu. 34:9).

Voi khat cu a cawlcang ngaimi hna Khrihfabu ah Pastor ka rak tuan. Voi khat Zarhpi ni i kan i pumh ah Bawipa nih cawlcangh hram a thawk, Khrihfa upa pakhat i a nupi nih a au i Thlarau riantuannak kha a doh. Pumh cu ka ngawltter hna i kan inn pawng hna inn ah hi harnak hi ze i ti tuah ah dah a that lai tiah ka kal. Kan rawl einak khaan ka phak tikah, philh khawh lomi cawlcanghnak kha ka ngei. Sui mei vannak pasarih vaam ah khan a thar piin ka hmuh hna. Biathlam 4:5 nak nih mei inn pasarih cu Pathian Thlarau pasarih kha an si a ti, cu ti mei vannak ka hmuh lioah cun a liannganmi Thlarau (rumra) kha ka cungah a tlung. Cucu fimnak Thlarau a si tiah ka ruah. A si, hi Thlarau nih hin zeibantuk fimnak dah hi Khrihfabu *piahtana* tei awakah a ka pek hnga tiah a phi hngalh ka duh. Ka tuahmi vialte cu nihnak lawngte kha a si. Salm 2 nak chungin Bawipa nih a rak ka nih ve, a nihmi hna cu amah

a dohdalmi hna kha an si. Zeicah ka nih ka ti ahcun minu nih Thiang Thlarau cawlcanghnak kha a doh i a thiangmi Pathian thawnnak zong kha a doh chih. Pathian cu thzah awk Pathian a si caah a poi ngai te. I pumh lioah cun amah cu a dam ngai te, asinain pumh ngawl hnu suimilam cheu tluk ah cun amah cu sizung a phan. Pathian cu nehsawh awk a si lo.

Hi hnu zongah hin, Los Angeles i ka rak um lioah Kathryn Kuhlmanlen ah ka rak kal. Thla a rak ka campiak i bia ka khat lawng kha a chim, "Fimnak" ka cal a vun tongh cangka tein Thlarau in ka thi. Hi ti ka chimmi cu fimnak Thlarau kha kan hmuh hrimhrim lai tinak caah a si. Pathian nih a kan pek taktak.

Kathryn Khuhlman nih a caan hmaan tein ka damnak caah thla a ka campiak, asinain ka ca i thla a cam tikah Bawipa nih chiti a ka thuh i "fimnak" ka hmuh nakhnga ding caah a si. Dam kha cu ka herh lo. Asinain Pathian nih ka thinlungput kha a hngalh ko. Jeim 1:5 nih hitin a ti. Sihmanhsehlaw fimnak a baumi nan um ahcun, Pathian sinah thlacam seh law Pathian nih a pek ko lai. Pathian nih ahohmanh kha zaangfah ngai le siang ngaiin a pek ko hna."

A pathumnak chiti thuhmi cu thiamhngalhnak Thlarau kha a si. Mah nih hin Pathian lam hngalhnak ah a kan bawmh lai i Pathian nih a tuahmi kha a kan theihter lai. (Chan. 12:32 le Luke 24:45). Thiamhngalhnak Thlarau nih cun hmuhnak le mang a sullam tha tein leh khawhnak kha a kan pek lai. (Dan. 1:17). Mipa asilole minu nih hmuhnak a ngeihmi le a mang kha tha tein a sullam a leh khawh le a theih cu a biapi ngaingaimi a si.

Mang le hmuhnak asiloah Pathian sinin a rami bia hmuh hi a awl lomi a si. An sullam theih awkah theihhngalhnak Thlarau kha a herh. Nebuchadnezzar le Faro Siangpahrang hna nih Bawipa sinin biathlam kha an hmuh i, cu biathlam cu an mang in a langmi a si. Asinain Daniel le Joseph hna cu an mang kha hmaan tein an lehpiak hna a herh i cucu Pathian tinhmi a tlin khawhnak ding caah khan a si. An nunnak a rawkmi ka hngalhmi tampi an um, zeicahtiah an mang asiloah hmuhnak Pathian sinin an hmuhmi a sullam kha hmaan tein an i lehpiak kho lo.

Hmuhnak a ping in a kalpimi nu kong kha zohchun awkah vun lata usih, hi nu cu Khrihfa upa nupi a si nain Khrihfabu i pumhnak ah Thiang Thlarau riantuannak kha a doh kalh. Pathian lung kha a ton lo caah Pathian a doh kalh lioah cun a dam ko nain pumhnak a dih tikah cun ruah lo piin chikkhatte ah sizung ah an chiah. Cu zan ah cun Khrihfa upa le member pakhat nih hmuhnak an ngei. Bawipa cu minu a umnak sizung leng i a um ko kha an hmuh. A sullam an ka chimhmi ah cun, "Bawipa cu sizung lengah a dir ko caah minu cu a dam ko lai," ti hi a si." Asinain mah cucu a phi (a lehnak) Bawipa nih a ka pekmi cu a si lo. Bawipa nih hi tin a ti. "Amah cu amah le amah cungh aa zumhnai ngaimi a si i Laudici Khrihfa mi bantuk a si, zehmanh ka herh ti lo a ti. A lungthin innkhar kha ka kingh i ka Thlarau in a thar in ton ka timh, asinain a ka cohlang lo." Bawipa cu sizung a umnak a khaan lengah a ummi nu khamhnak ding caah a um si loin minu nih Bawipa kha a cohlan khawh lo i a hlawt caah a khaan chungah a lutter duh lo i a lengah Bawipa a umnak cu a si.

Thiamtheihnak Thiang Thlarau cu sayate nih an herh i, kha Thlarau nih khan chiti a thuh hna lai i cucu Pathian bia an theih i midang sin i a sullam an chim khawhnak ding caah khan a si. Ezra zohchun tlak sayapa nih a rak buah bang Baibal ca cang vialte a kong hi thei dingin kan cawnpiak hna lai. Nehemiah 8:8 nih hitin a chim.

"Cun Pathian phungbia cauk chung khan tliang tein an rel i a sullam kha an chimh hna caah mi zapi nih an relmi cu an hngalh." Hi bantukin buah ve awkah Thiang Thlarau lungput kha kan ngeih lai, zeicahtiah amah cu Baibal ca tialtu a si.

A palinak cu ruahnak petu Thlarau chiti thuhnak kha a si. Ruahnak pek timi cu ruahnak kha cheuh le pek asiloah thiamtheihnak in hruainak kha pek asiloah hmuhtonmi a rak ngei ngai cangmi mipa a si lai. Isaiah 9:6 kan rel tikah Bawipa a min lakah a min pakhat cu ruahnak petu ti hi a si. Ruahnak petu tha si awkah, ruahnak petu Thlarau kha kan herh. Pathian chiti thuhnak um loin midang kha ruahnak va pe na hlah, zeicahtiah nangmah cu minung pakhat lam a hruai i zungzal a tinhmi a phaktertu ding na si.

Mi pakhat nih piahtana a ngeih tikah minung fimnak in le Psychology in ruahnak pek ding a si lo. Baibal kha a hrampi ah kan chiah lai, cu lo ahcun tlau a fawi. Thil umtuning kha aa dang, cu a si caah Bawipa sinin mi vialte caah le zeibantuk thil ca zongah Bawipa sinin theihnak kan ngei hmasa lai.

Hi tihin pei Job zong hi a hawile pathum nih a ping in ruahnak an rak pek cu. Hitin an ti, "Atu ah, mi pakhat nih a din ahcun, Pathian nih a thanchoter lai. Mi pakhat nih a soal ahcun Pathian biaceihnak a cungah a tlung lai. Cu a si caah nangmah cu chungtu lengnal na si lai. Asinain Job hawikom hna nih phunghram an theihmi kha a ping in an hman. Hi hneksak harnak tuarnak in Pathian nih a luatter khawh ti kha an hngal lo, a thil ngeihmi kha let hnih in a ngeihnak ding ca le zungzal upatnak min a ngeihnak ding ca zongah a si.

Mi hna nih kan sinah ruahnak hal awk i an rat tikah, kan ruahnak theih kha an duh lo; Bawipa nih zeitindah a ti timi kha theih an duh deuh. (Exodus 28:30 nak nih a chim bantukin le Number 27:21) Number 27:21 nak nih a chim bantukin Bawipa ca i Pathian rian a tuanmi hna nih hlan sining in tlangbawi ah an kan ruah i Urim le Thummin zong kha a ngei kho dingah an kan ruah, a hmaanmi ruahnak le Bawipa bia a chim kho ding zongah an kan ruah.

Tahchunhnak pakhat ah New Zealand ah hin Pastor nupi pakhat a rak um i amah cu a va sinin biakamnak a let caah a thli tein mino pa he an i kawm. Amah nih hi mino pa cu Pathian sinah a hruai khawh, asinain amah zong cu nau a paw ve. Cu ti an um bu cun Pastor tampi sinah an vung kal i hitin bia an hal hna. "Kan i um hnga maw?" ti hi a si. Pastor vialte nih "A si ko" tiah an ti hna. Cun kan sinah an ra i hitin a va a si dingmi pa nih cun a ti. "Mah hi thil dik a si le si lo kha theih ka duh" a ti hna. Nutungnu nih cun ka sinah hitin a ti, "Baibal ca theo kha nan lak lai i nan kan cawnpiak lai ti cu ka hngalh." Cu a si caah ni thum chungah rat than dingin Bawipa nih a ka ti, tiah a ti hna. Cu ni thum chung cu thla ka cam lengmang i Bawipa kha ruahnak ka hal. Bawipa nih cun, "ka sinah vun ap hna uh" tiah a ti.

Ni thum hnuah anmah he kan i tong than i hitin an ti, "A tha ko,

Pathian sinah zei bia dah nan theih," tiah an ti. Hitin ka ti hna, "Pathian nih kanmah cun amah sin ap ding an si a ka ti," tiah ka ti hna. Cu a si caah an cungah kan kut kan chuan i Pathian sinah kan ap hna.

Bawipa nih a tuahmi cu na hngal maw? Cu zan lila ah cun cu nutung nu nih cun mino pate a dawtnak vialte kha a thlau dih. An i then i ni thum hnuah Pathian nih a nau pawinak caan kha a donghter. Mino pa cu Pathian kha a thinlung takin a hawih i Baibal sianginn ah a kai. A hnuah cun hipa nih hin ramdang mi kha a thit than, kum tlawmpal hnuah cun Pastor rian a tuan cang caah ka upat ngaingai.

Cu ti an i um liopi i Bawipa nih tlangval pa dawtnak a hlawh ko cu Bawipa nih minu kha a va thing he i um than hna seh ti a duh caah a si. A va sinah a kir than i Pathian nih a fonhtonh than hna i mah minu cu kharuahhar ngaiin khamh lunglawmhna ah khan a phan than. Bawipa nih fate pakhat a pek than hna i a nupi sinah khan hlasak ding tampi zong a pek i ni hin vawlei ah kan sak lengmangmi hna hi an si.

Mah hi a phi ka chuah duhmi cu a si. Ruahnak pek timi cu phungphai tampi le Baibal ca tampi chimh kha a si lo. Ruahnak pek timi cu Khrih thinlung cu thil pakhat a tlungmi caah khan a si i cu nih a chimmi ah cun Pathian nih minung sinah thil a cangmi a sining tein chim ding a timi kha a si. A cung leiah ruahnak kong kan chim cang bantukin minu nih khan Baibal biatak kha a el i a va he i thennak kha a chuahpi i an i um than. Minu nih minopate he i thit dingah minopate kha a lem soi i Pastor tampi hna kha amah bawmtu dingah a chiah hna. Asinain Bawipa nih ruahnak petu Thlarau kha a kan pek i thilum tuning cu aa thleng dih. An pahnih in Pathian kha an zuli i an nunnak caah a tha bikmi kha an tuah i cun dinnak chungah an lut i Pathian rian ah thei an tlai.

A panganak i chiti thuhnak cu a thawngmi Thiang Thlarau sinin a si. Mah hi Samson nih a rak ngeihmi Pathian sinin a rami "rumra" kha a si i rian nganpi a tuannak ah khan a rak hman. Voi khat ah "Samson" nih kutka hna le Gaza khua i tung pipi hna kha a lak hna i Hebron tlangcung meng 30 a hlatnak ah khan a chiah hna! Bawipa Jesuh Khrih zong nih mah bantuk chiti thuhnak kha rak hmuh ve i chawdawr hna le tangka thlengtu i an cabuai zong kha a lehpiak dih hna i biakinn kha a

thianh. Hi bantuk chiti thuhnak cu Elijah zong nih a rak ton bal, cucu Siangpahrang Ahab rangleng hmai i a rak tlik lioah khan a si. Mah hi cu minung thil ti khawhnak le thawnnak kha a si lo Elijah cung i a tlungmi cu a thawngmi Thiang Thlarau thawngin a rak si.

Hi chiti thuhmi rian nih hin khuaruahharmi thil le thil ti khawhnak kha a chuahter. A thawngmi Thlarau kha ngeih kan herh cio, zeicahtiah Pathian nih khuaruahharnak a langhter mi kha hmuh kan duh. Hi chiti thuhnak cu hmanung bik Khrihfabu cungah toih a si lai i Bawipa a thawngmi ralkap chuahtertu a si lai. (Joel 2:7).

A paruknak chiti thuhnak cu thiam fimnak a chuahtertu Thlarau chiti thuhnak kha a si. Hi chiti thuhnak nih hin a luan ciami le atu lio thil sining kha a langhter lai. Hi fimthiamnak Thlarau nih na thinlung chungah i lunghmuihnak le tehte sinak kha a langhter lai, thil a cangmi na hngalhnak ding caah a si. Khrih nih cun Wathaniel sining le ziaza kha a theih dih, theipi kung tang i a rak um lio hmanh ah khan a rak hmuh, cucu thiamfimnak Thlarau thawngin a si (Jhn. 1:47-48).

Thiamfimnak Thlarau cu kan herh ko zeicahtiah nihin ah Pathian nih a Khrihfabu chung i a chimmi kha theih kan duh. Peter nih a rak chim bantukin "atu lio biatak" in kan dir a herh. (2Pet. 1:12). A cawlcang deuhmi hna an cawlcangh lioah, cu caan lio i biatak cu Thiang Thlarau in tipilnak le damternak kha a si. Asinain nihin atu lio i biatak cu thiannak in a tlingmi leiah kal kha a si. Nizan cawlcanghnak ah khan cun na um kho lai lo, asiloah hlan chan i Pathian cawlcanghnak zongah naa tel kho lai lo. Nihin ni ah Bawipa sinin a tharmi bia tak kha kan theih a herh. Khrihfabu khat hnu bukhat ram pakhat hnu pakhat ah na vung tlawn tikah Pathian thil tuahmi hi hmun kip ah an rak i khat cio lo. Cu a si caah Pathian rian a tnanmi hna sining zong kha an sining cioin kan hngalhpiak hna a herh.

Fimthiamnak Thlarau nih cun hmailei ca zong kha a langhter khawh lai. Mah hi cu Thiang Thlarau riantuannak lakah pakhat Khrih nih Johan 16:13 chung i bia a rak kam cangmi kha a si. "A ra dingmi kha amah nih a langhter lai." Bawipa nih a Khrihfabu sinah thil tampi a langhter lai cu a si caah Thiang Thlarau he i tlak kan herh. 1973 kum i ka dawngnu

he Israel ram kan tlawn lioah ni hmanung bik ni i Jerusalem a tluknak ding kong kha a ka hmuhsak. Arab mi hna nih tlang cungin Jerusalem an kulh kha ka hmuh. Cun Jerusalem khua chung kha an hrawh. Hi hmuhnak ah hin, Bawipa a rak kir tikah cun Jerusalem cu cilnaan cikcek in a um. Thiamfimnak Thlarau nih Zekhariah dal 14 nak i a ummi Profet Zekhariah nih hmailei kong a chim chungmi a tlinmi kha ka hmuh.

A pasarihna chiti thuhnak cu Bawipa ðihzahnak Thlarau kha a si. Mah chiti thuhnak cu Thiang Thlarau sinin a rami taktak kha a si i ngaihchihnak le i ðhanghnak kha a chuahter. Pumpak asilo le mibu asilole ram pakhat cung zongah mah hi cu thlet toih khawhmi a si. (Gen. 35:5 le Jos. 2:9) hna kha zoh.

Lamkaltu 5:11-13 nak ah kan hmuh bantukin Bawipa ðihzahnak Thlarau cu Baibal cathar chan lio Khrihfabu hna sinah toih a si kha kan theih. "Khrihfabu le cu thawng a theimi paoh cungah khan ðihnak nganpi a tlung. Khuaruahharnak tampi le hmel chunhnak tampi kha lamkaltu hna nih cun mi zapi ah khan an tuah. A zummi hna cu Solomon innleng timi ah khan an i pum tawn, asinain a lengmi cu ahohmanh an i tel ngam lo mi zapi tu nih cun an thangthat ko hna.

Bawipa ðihzahnak ruangah (cucu Pathian biaceihnak Ananias le Sapphira) cung i a rak tlungmi kha a si. Minung cung i Thiang Thlarau a rak i phuannak ah fiannak an ngei cio hna. Meeting ah khan lungthin tak in thil kha a hung chuak.

Mah he a lomi thil sining zong ka hngalh. England chaklei ah Pathian a ðanh ngaimi Khrihfabu an rak um i aho an si zongah Pathian lung kan tong lo an ti ahcun an i pum duh lo a nunnak ah i sersiam kha an duh. Cu ka Khrihfabu ah cun Bawipa ðihzahnak in sual i fiannak kha a um. Thilsual pakhat tuah ahcun, phungchimnak in asiloah biaphuannak in a hung lang.

I ðhanghnak a rak um lioah Bawipa ðihzahnak cu ram pumpi ah a hung lang. Hi chan "wales" i, i ðhanghnak a rak tlun ka ah hin hotel ngeimi hna nih an thil cawtu hna kha an chuahtak hna i an hotel cu an khar. Rak hmuh bal lomi ah, misual i a chiemi hna nih an ðap hna i an kut le an khup in thlacam awkah biakinn an phan. Sweden i, i ðhanghnak

a rak tlun lio zongah hin, pa an si ah, nu an si ah an sualnak ah an i fian cio caah zan tim hna ah hin an tho hna i khua lengah an chuak. Lam hlapi a si zongah biakinn ah khan an kal hna biakinn cu hun cia in chiah a si fawn cu ca ah thla an cam kho hna i an sualnak thil rit kha an thlak.

Hmanung bik ni ah cun, ram khat hnu ram khat ah hi thil hna cu a chuahter than lengmang dingmi kha a si. Kan nunnak caah Bawipa tihzahnak Thlarau in tah kha kan herh. Hmanung bik ni caah kan thinlung cu Pathian duhning in cawlcanghter hna u sih, hi thil ah tu a zohtu lawng si loin a telin i tel cio hna u sih.

Zeicahtiah Bawipa Jesuh Khrih cu Pathian Thlarau pasarih in chiti thuhmi a si amah nih Pathian thil ti khawhna kha a langhter. Hi bantu chiti thuhnak he caan dongh tik Khrihfabu nihhi vawlei ah hin Pathian thawnnak kha a langhter than lai i ram kipah i thanghnak kha a tlunter lai.

Isaiah nih Isaiah 11:1-2 nak ah Jesuh Khrih cung i a hmunmi chiti thuhnak nganpi kong kha a chim. Cang nganak kha hei zoh hmanh hi tin a ti ve "A tai ah khan dinnak le zumhtlak sinak kha a somh lai.

Chiti thuhnak lawng kha a za rih lo. Baibal Cahlun ah a cheu hna cu chiti thuhnak in thawnter le nawl ngeihter mi an si ni hin ah hin cun cu bantu cu kan hmu kho lo, asinain an hlawh a tling lo. Samson cu thawnnak Thlarau he chiti thuhmi a si. Samson cung i a ummi Thlarau cu a lianngan tuk caah khuapi kutka hmanh kha a cawi khawh, tlakrawh hna hmanh kha sengh chih an sinak in a dawh khawh hna i a hlatnak tlang cungah a kalpi dih hna. (Biac. 16:3). Chiti thuhmi a si ruangah hi thil hi a ti khawh a si nain a nunnak cu Pathian phung ah cun zumhtlak in a um lo.

Solomon nih a nunnak tuan teah Pathian he an i tong i Bawipa Thlarau pasarih lakah pakhat kha a hmuh. Fimnak Thlarau kha a si. Asinain a lungthin putah i thennak a um i zatlak pui cimhnak in a caan a dihter. Chiti thuhnak cu a ngan ngaimi chiti thuhnak a si zongah cu nih cun an tlai kho lai lo. Saul zong hi chiti thuhmi a si nain a sung. Chiti thuhmi hna nih cun Pathian rian kha an tuan lai, asinain Pathian nih hman a duhmi thil kha a um. Isaiah 11:5 chungah kan zoh tikah Jesuh

Khrih nih a rak ngeih. Cucu zumh awktlakmi sinak kha a si. Chiti thuhnak lawng kha a hmuh si loin zumh awktlakmi kha a si. Hebru 2:17 ah atu le atu kan chim bangin le Biathlam 19:11 nak i a ummi bantuk kha a si ko.

Pathian he i tonnak ah a biapi khunmi cu na thinlung chung i thuk piin rian a tuan khawh kha a si ko. Pathian auhnak kha na cungah zeitluk a ngan zongah a poi lo. Pathian nih cun mi tampi kha chiti a thuh hna nain tlamtlinhmi an ngei hna lo. Mi tampi cu kawh an si asinain mi tlawmte lawng thim an si. Auh cu na si ko lai nain thim ding kha na si rih lai. Tuufa a zulmi hna kha thimmi cu an si i zumhtlak mifel ah hmuh an si. Biathlam 17: 4 nih cun hi thil pathum hna hi ni hmanung bik ni caah a herhmi an si a ti zumhtlakmi na si lo ahcun, na sersiam kho lai lo.

"FA PA PEK IN KAN UM"

Isaiah 9:6 nak kan relmi ah Isaiah profet nih a rak chim cang. "Kan caah ngakchia hrin a si cang" (MKJV). Jesuh cu bawh tein a chuak cu bantukin kanmah cio zong hi Pathian pennak ah Thlarau bawhte in hrin than kan si lai. Upa tling ah a hung cang, kanmah zong nih "a vel chungah than kan herh bantukin" Asinain Isaiah nih hitin a chim rih, "Fapa pek in kan um cang" (MKJV). Mah hi cu Jesuh kum 30 a si ah khan a rak tling cangmi a si, i atu hi Israel mi hna sinah Pathian fapa upa tling a sinak kha chim caan a cu cang. Jordan tiva i a um lioah khan a pa nih vancung in hitin a vun chim, "Nangmah cu ka dawtmi ka fapa, ka lung a ka tongtu na si," tiah a ti. (Luk. 3:22 NAB). Hi caan lioah hin pei Khrih cu a pa nih bawhte ngakchia na si ti lo. Pathian fapa upa tling na si cang tiah a ti cu. A ziaza zong hitin si seh rak ti cangmi kha a si. Amah cu Pathian cantiang si awkah timhcia tein a um. A caan a hung phak tikah cun, Jesuh Khrih cu Israel mi hna sinah tipil petu Johan nih a pekchanh hna cu hitin a ti hna, "Pathian tufa khi zoh hmanh u," (Jhn 1:36). Cuka Jordan tiva ah cun, amah cu chai ah an chiah. A pa nih a thil ti khawhnak in a kah i cucu a nunnak ca i sermi hmuichon leiah khan a si. Cu hmuichon cu kalvari tlang i vailamtahnak kha a si.

Cu bantukin Jesuh nih a timhlahmnak chungah hin nang zong na lut ve lai, zeicahtiah a pa kut ah cantiang kan si ve kha a herh. Kan ka hi vainam harmi bantuk ah kan ser lai asiloah Pathian bia a zami kan si tikah cun cantiang a lu bantuk ah kan cang lai. Pathian chimhhrin cawnpiaknak ah khan kan i pe lai, tuartemnak sianginn ah khan thal bawm chung i a ummi cantiang tha te hnur taatmi a si cangmi bantuk khin kan um lai. Kannih cu nu kan si ah pa kan si ah Bawipa thal bawm chung i a ummi tha te timhlahm cangmi cantiang kan si. Amah a caan a phak tikah a pa nih a zuh lai i a kahnak lai. Cu tin a si caah Thlarau chiti thuhnak thawnnak ruangah cung leiin Pathian auhnak hmuichon ah rianrang in kan kal lai. Hawidawt hna cantiang si cio hna u sih law, hmuichon kha kheng cio hna usih, cun khamhnak le i thanghnak kha kan chuahpi lai.

DAL 5

ROCO HNGAMI NGEIHNAK

Bawipa nih a fale vialte hna rocotu si a kan duhmi cu a fiang ko. I thanghnak chung luh kha kan thiam ko lai i Khrih auhnak a tlingmi zong kha kan ngeih ko lai. Baibal cahlan zoh tikah Pathian mi hna nih zeitindah i thanghnak chungah an luh le an ta a si hngami kha an co ti ah kan hmuh. Pathian nih minung pathum a hman hna, Abraham, Joshua le David an si. Pathian rian an tuanmi kha aa dang cio ko nain Pathian mi hna kha roconak chungah an luhpi hna lai.

Abrahma nih Pathian sinin roco biakamnak kha a hmuh, asinain cu biakamnak cu tling tein a hmu lo. Joshua cu Abraham tefa hna a hruaitu hi biakamnak ngeih awkah a rak thawktu a si i Kanan ram an vun tei khan cun cu biakamnak cu an co.

Roco hnga dingmi kha co awkah a thawk cang nain, Joshua nih a rian kha a lim lo. David cu Israel mi hna hruaitu ah a hung cang i ram pumpi kha a ngeiher hna i biakamnak kha tling tein a coter hna, cucu

Abraham tefa hna rak pek cangmi co hnga dingmi kha a si.

Pathian pennak chungah tling tein a rocomi kan sinak ah hi bantu a phunphun Pathian rianuannak kha a herh. Abraham nih Pathian rian a tuannak ah hin biakamnak kha a hmuh, asinain a tling in a hmu lo i tlawnte lawng kha a hmuh. Joshua Pathian rianuannak zong a um rih. Pathian biakamnak a thencheu te lawng kha hmuh ngeih awkah a si kho. Mah hnuah hin Pathian nih David phun chungin Pathian rianuannak kha a chuaipi lai, cu nih cun Pathian ruahnak le Pathian rian kha tling tein a tuan lai. Hi bantu thil sining lakpi ah hin mah hi Pathian rianuannak caah a herh i a tlam a tlintertu thil hruaitu pathum hna nih phun dang cio in an vun chuaipimi a si. A dang thil sining ah khan cun Bawipa nih hruaitu pakhat kha a chuahter lai i cu nih cun hi phun thum Pathian rianuannak ah rian a tuan lai i an nunnak caan zong kha an i khat cio lai lo. Asinain Abraham Joshua le David hna nih an rak tuanmi bantu kin Pathian rianuan ding a si kha kan hngalh lai, kha hna he aa lomi Pathian rian kha kan tuan ahcun i thanghnak chungah kan lut lai i a tlingmi ro kha kan co lai.

1. ABRAHAM NIH BIAKAMNAK KHA A HMUH

I thanghnak tiin kan vun thimmi ah hin kap tampi a ngei. Kap khat cu Abraham sinah Pathian nih kamh ciami biakamnak a pekmi ah khan kan hmuh. Hihi aa lomi a hmaanmi a hrampi ah khan Pathian biakamnak kha Khrihfabu sinah zeitindah a tlin lai ti kha kan hngalh lai.

Biakamnak timi cu "party" pahnih karlak i hnatlaknak (Sachaoh) kha a si. Nihin hi vawlei cungah hin, sachao hampi kan ngei, a cheu hna cu tuante ah an rawk. Hitler hi biakamnak sachao h tuah a duh ngaimi a si, asinain atu le atu in a hrawh hna. Asinain Pathian nih Abraham sin i biakamnak a tuahmi cu cu bantu cu a si lo, aa dang tuk.

PATHIAN BIAKAMNAK CU A FEKMI ASI

Genesis dal 15 nak kan rel ahcun Pathian nih Abraham he biakamnak a sermi kha kan hmuh lai. Cang kuanak le cang hranak ah Abraham nih saram kha a hman hna i tan hnih ah a chuah hna. A sullam a fiangmi ah a hlan lio "Middle East" an timi (Ram lai fang" ah hin party pahnih nih biakamnak an tuah tikah, Saram kha an tan hna lai i "party" pahnih hna nih cun hmunkhat ah an kal ti an tlawng ti lai i cu thil hna karlak ah cun an biakamnak kha "tazeik" an nam lai i min an thut lai. Pahnih mah sa ram hna karlak i aa chawkmi cu Pathian le Abraham kha an si. Caang 12 nak zongah khan kan rel rih, cuka ah cun Abraham cu lo ko in aa hngilh i biakamnak ah tazeik a kenh lo i min zong a thu lo. Cu caan ah cun cang 17 nak ah khan kan rel cun nitlak i khua a muh tikah a khumi mei um pakhat le a alhmi meitom pakhat kha an hung chuak i sa a chiahmi karlak ah khan an kal. Cu a si caah thil pahnih karlak i tazeik a namtu cu Pa Pathian a si (meikhu tom a chuahnak lungthu Hebru 12:29) le Bawipa Jesuh Khrih (a kang a alh liomi mei cher Johan 8:12). Abaraham nih cun mah saram hna karlak ah khan cun a kal lo, zeicahiah hi biakamnak nih hin minung hna le minung thawnnak kha a bochan lo. Mah hi an rak sermi hi tha tein an chiah lai, cucu Pa Pathian thawnnak le Bawipa Jesuh Khrih thawnnak in chiah a si. Pahnih hna cu hmunkhat teah an hna a tla i Abraham he an rak sermi biakamnak kha an tlinter lai. Hrawh khawh a si bal ti lai lo.

Kum tampi hmanh Bawipa nih hi biakamnak hi a ser, Abraham sin i biakamnak a tuahmi kha a nolh than lengmang. (Gen. 17:1-5). Pathian nih kan sin i bia a chim cu kharuahhar a si ko, asinain kum tampi a si cangmi a biakamnak a fehter thanmi cu kharuahhar chinchin a si i, cucu nangmah a rak in pekmi kha a si. A caancaan ah cun Pathian nih a kan chimhmi kha kan philh khawh, cu a si caah a biakamnak hi kan thinlung chungah kan cawng a herh. Kanmah nih kan hei philh zongah, biakamnak a sertu pa nih cun a philh lo.

Kum 400 tluk a liam cangmi a si ko nain Moses chan ah "Pathian nih Abraham he biakamnak a tuahmi kha a theih peng." (Exo. 2: 24).

Israel tefa hna tuanbia vialte ah khan Pathian nih "Abraham he biakamnak a sermi kha a theih peng ko. Atu lio zongah hin Pathian nih Israel ram ah Abraham he biakamnak an rak tuah cangmi kha tlinte chinchin a duh.

Mah hi theih awakah a herh tukmi a si, zeicahtiah Abraham sin i biakamnak cu Pathian Khrihfabu caah i ðhanghnak caah tawh fung a si. Khrih chungah zumhnak thawngin Abraham tefa kan si dih ko. (Gal. 3:29), hi ni hmanung bik ni zongah hin Pathian nih Abraham he biakamnak an rak tuahmi cu Khrihfabu hmang in a tling ko lai. Cu a si caah Issachar phun hna bantuk kan si awakah a biapi ngaingai. (1 Chan. 12:23), amah nih an rak um lio caan kha a hngalh i an tuah dingmi zong kha a hngalh. Pathian nih zeidah a tuah timi kha a lengah, dir riangmang in kan zoh lai lo. Asinain pumpak cawlcanghnak in mah i ðhanghnak hi ngeih awakah kan i zuam lai i Pathian nih a mi hna cu a timhlahm ko hna lai.

A caan a phak tikah Pathian nih a Khrihfabu caah a sermi biakamnak cu a theih lai. Nangmah pumpak he zong hi biakamnak cu a tuahmi a si. Kum tampi a luan cangmi ah, Bawipa van cungmi pakhat nih ka sinah a dir i hmuhnak le biakamnak kha a ka pek. Pathian nih hin ka ngakchiat lio te i a rak ka hmuh sak cangmi kha a tlam a tlinte ko lai tiah ka zumh.

Kum tampi lio i England ram i ka rak um lioah khan, Pathian nih a biakamnak kha fian tein a theih tiah ka rak hmuh. Africa i a rak um balmi Missionary pakhat cu a fa le ca chim dingah a hung kir ðhan. Amah cu Pastor a si nain Mission rian a tuannak i Pathian auhnak kha le hmuhnak a ngeihmi kha a thlau, cu a si caah kum tampi chung lung rawknak pakhat hnu pakhat in a ngei. Pakhatnak ah Pathian hmaika ah na fale kha na chiah hna ahcun, ngaihchiatnak na ngei lai, asinain Pathian kha pakhatnak ah na chiah ahcun, zeizong vialte kha an zohpiak dih lai. A nunnak i cu ti aa sualsan liopi ah cun ka vung leng, kum tampi hlan hmanh ah khan amah cu Pathian pekmi chimchung bia a rak hmu cangmi a si caah Pathian nih cu a rak pekmi biaphuan kha rianrang in chim ðhan seh ti kha a duh. Mah mipa nih a thinlung dihlak in Pathian

sinah aa mer i a hmuhnak tlintar awk Bawipa kha a hal. Pathian nih Africa ah a kuat than. Thlaruk chungah mi tampi hna thanghnak nganpi kha a chuahter i mi tampi hna cu khamh an si, an zawtnak a dam i Thiang Thlarau in an khat. Mah hnu cun England ah a hung kir than atu cu a thi cang i Bawipa he an um ti cang. Asinain thlaruk chungah Pathian nih a rianṭuanmi ah khan thei tampi a tlaiter.

Hi ca a relmi vialte hna zong Pathian nih an auhnak hna hi kum tampi a si cio cang lai tiah ka zumh, asinain na daithlanh rih. Pathian nih na thinlung ah zumhnak chiah a duh, Pathian nih a biakamnak kha thei seh ti an duh caah a si. Biatak in Pathian sinah naa mer ahcun a biakamnak a laksawng hna le na nunnak ca i an auhnak hna cu tharchuah in an um lai i an tlam a tling dih lai.

ABRAHAM NIH LET HNIH IN RO A CONAK

Abraham cu Pathian mi biakamnak nganpi a comi kha a si. Bia an kammi ah hin then hnih ah a then. Cu hna cu vawlei roconak le vancung Pathian thlarau roconak kha an si.

Genesis 13:15-16 ah Bawipa nih Abraham kha hitin bia a kam, "Na hmuhmi ram vialte kha nangmah le na tefa cu ka pek hna lai i a zungzal in nan ta a si lai. Tefa tampi kan pek lai i an tam tuk ah ahohmanh nih an rel kho hna lai lo leidip khi ahohmanh nih an rel khawh lo bantu khi an si lai," Bawipa nih Abraham cu "vawlei leidip bantu ah a chiah i" a tefa hna cu hi vawlei thil hna in roconak kha ka pek hna lai a ti. Cun Genesis 22:17 nak ah Bawipa nih Abraham ci hna kha "van i arfi zat ah "ka ser hna lai tiah a ti." Hi nih a duhmi ahcun, Abraham thawngin a tefa le hna nih van lei in Thlarau roconak kha an hmuh lai.

VAWLEI RO KAN COMI

Pathian nih a mi hna sinah a pek duhmi vawlei ro kha a um. Kan duhnak paoh ah kan kal kho lo i kan duhmi hmuntu kha umnak ah kan i thim. Pathian vancung pennak i hmun pakhat laknak caah a hmasa bik ah Pathian sinin hmuhnak kan ngei lai i amah nih ri hna cu a kan tukpiak ko lai. Bawipa nih Khrihfabu pakhat cu an zohmi hmun (Area)

vialte kha thawngtha bia he phak khawh dihnak hmuhnak kha a pek hna. Bu dang hna sinah cun, Bawipa nih Josef bantukin um awkah bia a chim, Josef cu "van cungah a nge a zaam i thei a tlaimi a si caah" cu bantuk si ve awkah Bawipa nih a chimmi cu a si. (Gen. 49:22). Mah nih a duhnak cu innpa chakthlang le hmun asiloah Khrih caah hmunhma nganmi khuapi ti bantuk asiloah "Missionary" rianthuannak i zuahmi si kha a duh.

Bawipa nih Abraham cu hmuhnak kha a pek i ram vialte pa na si lai tiah a ti (Gen. 17:4) Ro a comi hi khuapi pakhat le pahnih lawng zong a si lo, ram vialte kha a si. Atu kan chan ah hi hmuhnak hi kan herh ko. Pathian nih kan sinah hmanung bik ni, ni kong hi a chim lengmang. "Cu ni ah cun ram tampi hna nih Bawipa he an i pehtlai lai i ka mi ah an cang lai," (Zek.2:11). Baibal zong nih hitin a phuan. "Bawipa nan Pathian ruangah an hngal rih lomi ram tampi hna nih na sinah an ra lai. Anmah nih an in hlorh lai," (Isa. 55:5 NAB). Ram tampi hna nih Khrihfabu chung i i thanghnak a tlun i, Pathian sunparnak a tlak kha an hngahmi a si. Hi thil a can tikah cun, hi ram vialte hna nih Pathian sinah an kut kha an samh lai, (Slm. 68:31) nak nih Ethiopia kong kha a chim. Bawipa a rak rat hlanah hin kan hmuhnak kha kan kauh lai i, i thanghnak nganpi kha a tlung lai, cuka ah cun ram vialte hna nih Bawipa sinah an i mer lai.

Khrihfabu chan ah i thanghnak kong kha kan cawn bantukin caan saupi chung cu ram vialte hna kha Pathian thlarau nih a rak thomh dih hna i an rak i thleng cio hna, cucaah Pathian cu an ram ukto ah an rak chiah. Martin Luther chan lioah Germany ram zong kha aa thleng ve i Pathian lam ah khan an hoih dih. I thanghnak nih cu tlukin a sukden hna ruangah nihin ni zongah ram pumpi Khrihfabu cu "Lutheran" Khrihfabu kha an si.

England zongah John Wesley chan ah hi bantukin a rak um ve i thanghnak a tlak hlanah cun England ram cu biakam letnak, zu ritnak le vawlei pumsa duhnak in a rak khat. Asinain thanghnak a tlak i John Wesley nih a hruai hna hnuah cun England ram vialte cu Pathian lam ah an i mer dih.

Chan 20 nak a hram aa thawknak ah Evan Roberts nih "Welsh Reviva" "Welsh" i thanghnak kha a hruai hna. Ram pumpi nih amah hruainak ah an lung a tho cio. Welsh ram dihlak kha Pathian ah a merter hna. Hi pa nih hin Pathian Thlarau cawlcanghnak kha Khrihfabu khat asiloah hmun pakhat lawngah a tuah lo. An i thanghnak nih cun an ram i ramri kha a lonh lo nain i thanghnak i a ceumi nih khan Wales ram pumpi Pathian leiah an i mer hlan lo tiang rian a tuan peng.

Kan co hnga dingmi ram ri ah zeidah a um ti hngalh awkah Bawipa sinah kan hal hrimhrim cang lai tiah ka zumh. Na ca hrang i Pathian nih a tuahmi le Khrihfabu ca i a tuahmi zong kha langhter awkah Pathian kha na hal lai. Hitin Bawipa nih a chim ko lai, "Na pawng i a ummi khuapi tampi hna kha ka sinah merter hna law nangmah cu an rocotu kha si ko. Pathian zumtu ah chia dih hna. Ka zumhnak ah hmanung bikmi ahcun, Pathian nih nganpi ah ser a kan duh i Abram bantu hmunhak ngeih kha a ka duh. Kan rocotu ding a simi hna ram zong tampi an um rih.

KAN THLARAU LEIROCONAK

A pahnihnak ah Thlarau leiin roconak kha a um. Khuaruah zoh in a pheih lei in roco ding kha a si lo, thlarau in a tung leiin roconak kha a um lai tiah ka zumh, cuka ah cun Khrihfabu hna nih Thlarau roconak a tlingmi leiah hmanung bik ni ah cun an lut lai tiah ka zumh.

Hlawh a tlingmi chan i i thanghnak ah Khrihfabu nih khan khuaram lei hmun hma lawng kha cu an halmi a si lo. Thlarau roconak leitu kha a thanchoter i a sang deuhmi thlarau ram ah khan a phakter. Luther nih Germany ram chung vialte ah Pathian lei thil pipa ngaimi chuak seh ti a duh caah an ram kha Pathian sinah a ap. Cu a si caah siasal biaknak kha an chuahtak dih i a Nungmi Pathian leiah khan an i mer dih. Ramri i a ummi vawlei lei thil kha sal ah an thlak dih lioah, Luther zong nih a sang deuhmi ceunak Thlarau roconak leiah khan a phakpi ve hna, cucu zumhnak thawngin thiamconak kha a si ko.

John Wesley zong zumhnak thawngin thiamconak chungah khan a lut, asinain thiannak biacahmi zong kha a cohlan i mission riantuannak

ca zongah hmuhnak a ngei. England ram zong hi Missionary a thlah ngaimi minung an si, zeicahtiah anmah zong cu i thanghnak nih cun a tlak ve hna. I thanghnak Evan Roberts nih Wales ram i a rak chuahpimi ah Pathian mi hna sinah Thiang Thlarau in biatak rianthuannak kha a tlung. I thanghnak vialte zong a va si ah Martin Luther chan lio i a tlungmi i thanghnak nih Khrihfabu kha a sang deuhmi ceunak ah a phakter hna i Khrihfabu nih upa tling ah an i cang hna i Thlarau roconak tling kha an hmuh.

CI CHUNGIN ROCONAK KHA A CHUAK

Kan hmuh cang bantukin Abraham cu minung pakhat Pathian sinin biakamnak nganpi a hmumi kha a si a nunnak tuan deuh ahcun hlawhtlinnak cu tlawmte lawng a rak ngei. Bawipa nih Abraham sinah a tlingmi roconak kha a techin fale hna hmangin asiloah a ci hna hmangin ka pek lai a ti. (Gen. 12:15-16, 15:4-5, 22:17-18) cu a si caah tawhfung cu thlaici chungah a um.

Abraham cu kum 100 a si ah Isaac kha a hrin. Pathian nih Abraham a timhtuahnak caan hi a saupi cang, cucu biakamhmi fapa timh cia tein a chuahnak dingah a si. Kan nunnak caah Bawipa nih a biakamnak kha tlinter a duh, cu a si caah thil ti khawhnak kan ngeih i thluachuahnak kan hmuh i kan thanchho kha a duh.

Ka nupi he America nitlak chaklei kan rak um lioah hi biatak hi kan sinah a rak lang. A cheu lo thlomi hna nih cun apple cinnak in kum le caan an dihternak kong lawngte kha an kan ruah i an apple zong cu "Golden Delicious" "Sui Thaw" tiah an ti. Kum tampi a ci kha an thanchoter chikkhat ah a ci cu a hung fekfuan i a kung cu heh tiah an karhter i a thei kha ram kip ah an kuat. Cu bantuk thiamthiam in kanmah chungah biakamh cia in pek cangmi a fapa kokek sining kha a thanchoter peng ve i a thiangmi thlaici a chuah tikah ram kipah rianrang in amah nih a karhter te lai. Abraham le Sarah nih an tar hnu le kokek an sining nih a phak lo tiang hnuah an ngeihmi fapa bantukin hi chan a dihnak ah hin Khrih cu a Khrihfabu sinah a rat kha kan hmuh te lai. Khrih nih a hung tho lai i a Khrihfabu kha a tlingmi ro a coter hna lai.

2. JOSHUAH NIH BIAKAM RAMAH LUH AA THAWK CANG I ROCO KHA AH TIM CANG

A nun chungah Abraham cu bia an kamhmi ram ah Abraham cu khual ah a rak cang. Biakamh ciami chungah a ngeihmi le a comi cu hmunhma le lungkua Sarah a phunnak lawng kha a si. (Gen. 23:3-20) Pathian nih roco dingah a zuahmi cu Joshua hi a si. Hi hmanung bik ni hna ah hin Bawipa cu "Joshua" tampi kha a kawl hna i chuahter a duh hna i cu hna nih cun mi hna kha a tlingmi rocotu siter hna seh ti a duh. Joshua a nunnak le Pathian rian a tuannak hi then thum ah then khawh a si, aa timh lawhnak roconak chung i a vung luhnak le ram co ngeihnak hna kha an si.

JOSHUA AA TIMHLAMHNAK

A hmasa bik ah Joshua kong hi Exodus 17:9 chungah kan rel. Hi lio caan hi Israel mi le Amalek mi hna an rak i doh lio caan kha a si. Amalek mi hna cu titsa mi an si i, Amalek cu Esau tuchin fapa, pakhat kha a si, i Esau zong hi vawlei titsa duh nakin a kalmi a si ve (Gen. 36:12). Hruaitu sinak ahcun, titsa duhnak cungah khan kan nunnak chungah teinak kan ngei lai. Cu ti a si lo ahcun Amalek mi hna (titsa rian a tuanni hna) an i thang lai i an kan hrawh dih lai, Saul an tuahning khan an kan tuah ve lai. Siangpahrang Saul cu Pathian nih Amalek mi hna kha va that dih hna a ti ko nain nawl a ngai lo. A nunnak a donghtertu hna cu Amalek mi thiamthiam kha an si (2Sam. 1:6-10). Hruaitu a cang dingah kan i timhlahm a si ahcun, Amalek mi kha kan tei hna a herh. Mino kan rak si lioah Pathian sinah hitin kan rak au, "Maw Bawipa a thiangmi thinlung ngeih awkah hung ka ser" kan rak ti. Bawipa Jesuh hi ka chung i a ummi titsa sinak hi ka nunnak ah hmuh ka duh, a hnu ka tar tikah an thawh than i an ka thluk nakhnga lo.

Joshua cu Moses he Pathian tlang i an rak kai lioah khan, Pathian hmai um kha a rak thim (Exo. 24:13). A hnuah cun Joshua nih puandeu i a rak um kha Moses nih a rian a dih i a chuahtak hnuah kan hmuh. (Exo. 33:11). Joshua Pathian hmai i nunnak cu amah he i pehtlaih chin

lengmangnak caah a si. A hmaanmi Pathian rian kan timi cu Pathian he i tonnak ah cun hman kha a si i a kokek sining kan chungah chiahter kha a si.

Joshua cu Israel mi hna hruaitu thar i an rak thim hlanah Moses sinah fel cem le zumh tlakmi saltha sinak kha a cawn. (Exo. 24: 13). Nifatin te kan nunnak ah tlawmte tlawm tein rian hme tete kan ngeihmi ah kan thangocho i cucu rian i thancho kha a si ko. Rian hmete thathi in a tuan duh lomi hna cu rian kaiter mi le bawmhmi an si bal lo. Khengbel tawl an kan fial ah siseh, biakinn thianh an kan fial ah siseh, ahohmanh nih an kan zoh lo zongah Pathian nih a kan zoh i a kan hmuh ko. Pathian nih zumh tlak a simi hna cu sang deuh, sang chin ah a chiah ko hna lai. Jesuh nih hitin a ti, "Thil te ah a dingmi cu thil pipa zongah a ding lai," a ti. (Luk. 16:10).

TIVAAN TANNAK IN ROCONAK AH

Joshua nih Israel mi hna a hruai hna i Jordan tiva in Biakam ram an phak hlanah Bawipa nih Joshua sinah hitin a ti. (Jos. 1:1-9). Cang thumnak ah Bawipa nih hitin a chimh, "Nan ke pha nih vawlei a lamhmi hmun paoh kha kan pek hna." Mah hi Pathian nih a hmasa bik ah a rak pekmi biakamnak kha a si i vun nolh than lengmangmi Genesis 13:17 nak i a ummi kha a si. Atu ah hi biakamnak cu mi pakhat roco awk i a kal hnga dingmi caah nolh thanmi a si.

Joshua dal khatnak cang nganak ah, Bawipa nih Joshua zong kha hruaitu a sinak ah biakamnak pakhat a pek. "Na nun chung vialte ahohmanh na hmai i a dir khomi an um lai lo: Moses sinah ka um bang khan nangmah sin zongah ka um lai kan deuh lai lo i kan hlaw fawn lai lo," ti hi a si. Hruaitu pakhat a simi nih cun pumpak in Pathian sinin biakamnak kha a ngeih lai. Biakamnak a ngeih hlanah cun amah lawng a kal kho lai lo. Hitin na chim kho lai lo, "Keimah cu lam hmuhsaktu pastor in ka kal lai asiloah Missionary pakhat in ka kal lai, zeicahtiah ka pastarpa nih a ka thlah i amah cu ka bochan ko," ti lawng in a zo lo. A si kho lo, Nangmah lawng lam hlatpi i na kal tikah cun Pathian sinin biakamnak kha na ngeih a herh.

Cang sarihnak zongah Bawipa nih hitin a peh than, "Thawng law na raltha, phungning te tuin tuah awkah i ralring." Joshua nih roconak chung i a luh hlanah Bawipa he an i tong i phung le upadi vialte zulh awkah a chimh a cheuchum lawng si loin. Hruaitu caah cun Pathian sermi phung le upadi zulh cu a biapi tuk, zeicahtiah hruaitu sinak nih Khrihfabu cu Pathian he zeitluk hlat ah dah an kalti lai timi ah khan biachahnak a ngei. Hruaitupa nih doctrine a hmaan lomi in a hruai hna i a cawhmi a um a si ahcun roconak kha cu hrawh a si ko. Pathian nih cun amah duhmi thlaici le thiannak kha a duh. Pathian nih "Kanaan" ram i a rak um hmasami hna kha dawidih a duh hna, zeicahtiah annih cu an chiahru tuk i ram kha an thurhnawmhter. A rak um hmasami hna bantuak sualnak kan ngeih ahcun Pathian nih a kan thawl ve ko hnga lo maw? Zei he dah aa lawh lai kan ti ahcun mipa nih mi pakhatkhat sinah khuachia thawl aa tim, asinain khuachia nih hitin a ti. "Na ka chuah kho rih lai lo, zeicahtiah ka hawipa na chungah a um," tiah a ti.

Minung nih a caancaan ah cun hitin an ti theo. "Zeicah Khrihfabu thar nih herhmi an ngeih theo asiloah hmun pakhat i a thar in mission rianthuannak zongah cu ka hmun ah cun mi tampi a um fawn ko tung? A sullam cu mi dang cuka i a ummi hna nih cun Pathian phung le upadi kha tling tein an zul lo. Jesuh cu Monu in a rami a si i soiselnak zeihmanh a ngei lo. Cu ti a si ahcun pei a dihlak in Pathian sinah zuar kan duhnak chan cu a si cu. Roconak an pek laimi pa cu dinnak a kawlmipa kha a si lai.

Joshua 3:4 nak ah kan hmuh bantuakin, Israel mi hna nih Jordan tiva an tan tikah an kan chimhmi ah cun minung le Pathian kuang kar lakah "cubit" 2,000 a hlat. Baibal chungah, 2,000 nih hin Khrihfa chan a saunak kong kha buaktlak in a chimmi a si. Cucaah ca kan relmi ah mi hna nih khan Pathian kuang kha an zulh (cucu kan Bawipa Jesuh Khrih phun kha a si) an hnulei ah cubit thong hnih tluk a hla, mah nih hin a kan chimhmi ah cun zeitindah Khrihfa nih roconak chungah ni hmanung bik ni ah an luh hnga, mah hi cu kan Bawi a luh hnu kum 2,000 ah khan a si. Roconak chungah Khrihfabu nih a luh lainak kong nih a kan hmuhsakmi cu Abraham nupi hna pathum sinin a si, Hagar,

Sarah le Keturah hna cu Abraham nupi pathum hna cu an si. Haggah nih cun phung le upadi chan i Israel mi hna kha a aiawh (Gal. 4:24-25) Sarah nih Khrihfabu chan kong kha a chim (Gal. 4:22-28), i Keturah cu Israel miphun kum thongkhat pennak chung i aa tel dingmi a si. Genesis 25:1-6 nak ah hitin kan rel, Abraham nih laksawng kha a dang a fale hna sinah a pek hna, asinain a roconak dihlak tu kha cu Sarah fapa, Isac sinah a pek. Cu bantuk thiamthiam cu Khrihfabu cu Thlarau lei thluachuahnak a dihlak a co kho ding a si. Abraham sinah Pathian nih bia a rak kammi vialte cu Thlarau in Khrihfabu chungah a tling dingmi a si.

Tuchan caah Pathian nih a bia in a rak chimmi vialte hi hmuh awkah kau piin kan mit kha kan i au awk a si. Bawipa cu Khrihfabu tling siter awkah a ra lai, amah cu soisel awk zeihmanh a um lomi a si. Pathian sinah thapah in hitin kan ti awk a si, "Bawipa hi ni hmanung bik ni ah hin na Khrihfabu ah zeidah na thlah lai timi kha hngalh ka duh. Bawipa na tlinnak le thiannak le dawtnak he ka chungah rian na tuan kha ka duh, ni hmanung bik ni ca i na Khrihfabu biakamnak na pekmi hna ah pokpalawng ah ka can nakhnga lo. Thlarau in Jordan tiva an tanmi cu a biapi tuk hringhran. Kum tampi a luan cang, ka nupi he Israel kan rak tlawn a voi khatnak a rak si. Bawipa nih Jordan tiva tan kha a kan fial. Kan vun tan chun hitin ka ti, "Bawipa a sullam zeidah a si ka ti? Bawipa nih hitin a ka ti." Mah hi thinlung in cuarpar tannak a si tiah a ka ti, mah hi vailamtah nun zong a si tiah a vun ti rih. Jordan tiva kan tannak cu kan mi hlun sinak kha Khrih he vailam ah tah kha a si ko. (Gal. 2:20; Rom 6:6). Joshua 2:15 -16 nak zongah kan rel, Adam khuapi hi he a peh tlaimi a si i Rili thi i a luangmi ti a luannak rak chah kha a si. Adam nih kan soal hlun kokek sining kha a kan hmuhsak cu a si caah "Bia kamh cia ram ah" luh duh ahcun kha thil hlun kha kan hlonh lai.

Joshua dal nganak kan zoh tikah Israel mi hna nih cun Jordan tiva an tan hnuah Gilgal ah an ra. Gilgal ah (Israel pa hna nih an cuarpar an i tan, cucu titsa hlonh tinak kha a si ko. Thlarau leiin kan chim ahcun, kokek sining le sualnak Adam kokek sualnak kan i chuahpimi (Rom

2:28-29) hi Baibal ca i a ummi kha a si ko. Gilgal nih cun Jordan tiva tan lio i kan sin i a chimmi kha a aiawh. Pathian nih kan nunnak chungin le kan lungthin chungah thil a chiahmi a um ahcun a fah ngai awk a si. Abraham kong kha Genesis 17:7-14 nak ah kan hmuh bantukin amah le a techin fale hna nih an cuarpar an i tan lai, cucu Kanaan ram conak ding caah a si. Kan thinlungin cuarpar kan i tan hlan lo paoh ah khan cun ro kan co hnga dingmi kha kan hmu kho rih lo.

1981 New Zealand i ka rak um lioah Vanmi pahnih nih an rak ka len. Pakhat cu a nganpi a si i, vainam pakhat kha aa put i a vainam ah cun "cuarpar tannak" timi bia kha a par teah a tial. Ka mi hna le keimah le hruaitu hna he cuarpar kan i tan hna lai. Cuarpar tan a ka fialmi paoh nih thluachuahnak tampi kha an hmuh lai. "A dang vancung mi pakhat cu a hme deuhmi a si i a tak ah "Tuah fialtu" timi ca aa tial. Bawipa nih hitin a ti. "Ka mi hna nih cuarpar tan awakah an hna a tlak lo ahcun vancung mi a dang pakhat ka vun thlah lai i ka duhnak tlintar awakah a hnek hna lai. Ngaihchia thachia ngaiin kan hmuhmi ah cun pahnihnak vanmi nih cun sualnak kha a phuan i sualnak tampi kha bia a ceih.

RAMAN CONAK

Joshua i aa tinhmi cu Pathian rian ah Jordan tiva tan kha a si. Cu ram co awakah khan kan i thawk hnga. Cu ram chung luhnak ah cun kan i thianhhlimeh a herh. Cu ram ngeih awakah cun ral tuk kha a herh i ral kha kan doh lai. Pathian nih a kan thianhhlimeh i kan caah a chiami thil kha a kan चाह्पिअक तिअह रअम क्हा कअन गेअि अंग तअह कअन अिअ क्खो रअह लो. Cucu ral kan doh khawh nakhnga i timhhlamhnak lawng kha a si rih.

Joshua nih ral a teinak dingah Bawipa nih Joshua sinah Ralkap Bawipa in a lang (Jos. 5:13-15), "Joshua" dirhmun i a dirmi hruaitu a simi kip nih Khrih kha Ral teitu Siangpahrang in a lang an hmuh lai. "Hihi cu thawnnak le thil ti khawhnak in a si lo i ka Thlarau thawng lawngin a si," ral hna cu Bawipa nih a thlak dih hna lai (Zek. 4:6). Chiti thuhnak lawnglawng in Satan thawnnak kha kan hrawh khawh lai i ram a uknak a that lonak zong kha kan hrawh kan thlak khawh lai i

Thlarau tampi hna kha kan zuun hna lai.

Bawipa nih Joshua kha a hmasa bik Jeriko i a ton hnga dingmi ah a ruahnak kha a chimh. Joshua nih a el loh. Pathian nih a chimhning tein a ngaih i teinak an hmu. Ral an dohnak kong kha kan cawn tikah Jercho i an hmanmi thil sining kha cu an hmang bal ti lo. Mah hi cu David ral dohnak zongah na hmuh lai (2Sam. 5:18-25). Hruaitu a simi nih cun toidornak kha a ngei lai i amah duh bantukin khua a sa lai lo, ral a doh i a teinak ding a suaimi zong kha Bawipa nih a theih dih lai.

"Jeriko" an tei hnuah "Ai" khua doh awkah khan an kal. A ralbawi hna nih ruahnak an pekning bantuk cun thil a kal lo. Ai khua cu khua hmete a si caah ralkap dihlak zong kal a hau lai lo tiah an rak ruah. Cucu minung ruahnak lawng kha a si. Joshua nih Bawipa kha zehmanh a hal lo, cu a si caah a ralkap hna cu an sung. Cun Joshua cu Pathian hmai ah a bawk i Bawipa nih "camp" riahbuk ah sualnak" a um a ti. Achan an timi, mi pakhat sual ruangah ralkap dihlak an sung.

Achan kha Achor an timi horkuang ah lung in an cheh i, sualnak kha "camp" in an thianh (Jos. 7:26). Asinain Hosea 2:15 nih hitin a ti, "khi ka ah a mitsur dum cu ka pek than lai. Harnak Horkuang cu Ruahchannak kutka ah ka ser lai i Izipt ram in a chuah i a no lio bantuk khan khi ka ah a ka leh lai." "Achor timi cu, Hebru holh in lungretheihnak ti a si." "Hi lungretheihnak horkuang ah hin" Pathian nih "ruahchannak innka kha" ka chiah lai a ti.

Israel mi hna nih an sung h i an lung a rawh tikah, Pathian nih ruahnak thar a pek hna. A cheu hna cu pumpak in Achor an timi horkuang ah an kal lai. Mah hi cu nangmah palhnak a si. Zeicahtiah Pathian sinah ruahnak na hal lo, asiloah nan pawng i a ummi sualnak ruangah nan kal khawh lonak cu a si. Asinain "harnak horkuang" pi chung i nan um lioah cun Pathian nih ruahchannak innka an pek hna. An i thianhhlimeh i "Achor" horkuang ah ah toidornak a phak hnu ahcun, hlan lio i Joshua le Israel mi hna i ral an rak tei bantukin, nan ral hna kha nan tei hna lai.

A dang Joshua a sunghnak pakhat cu Joshua dal 9 nak ah a um, cuka ah cun Israel mi hna nih "Gibeon" mi hna he biakamnak sachaoh kha an tuah. Pathian nih cun hi ram chung i a ummi vialte hna kha nan tei cikcek ko hna lai tiah a ti nain Joshua nih Pathian he bia ruahnak a

ngeih lo ruangah Gibeon mi hna nih anmah lei i, i tomnak in an hlen hna. Hi vawlei cung ram tampi ah kan kal cang i bu tampi hna le Mission rian tampi hna ah bawmh kha kan herh, i hi bantuk he a lomi thil sining tampi cu atu le atu in a tlung lengmang. Pathian nih nan ram siseh tiin an pekmi na minung he nan i komh tikah nan i ralring lai. Cu ti nan tuah lo ahcun Pathian nih an pekmi hna ram cu nan co kho lai lo. Ram ah khan buu le Khrihfabu thenter a duhmi an um. Mah hi an ram a si an ti lai i nangmah zong ka khatkhat ah rian an in fial lai. Asiloah nangmah bantuk cio an si ko an in ti lai i, an sinah naa tom lai i an buu ah naa tel ve lai. Asinain Pathian nih cuka hmun cu coter an duh nain i pehtlaihnak na tuahmi ah hmaan lonak a um caah na co hnga dingmi kha an co kho lai lo.

Joshua le Israel ralkap hna nih Biakam ram tampi kha an tei cang nain a cheu lawng teinak kha a si rih, cu a si caah an ral hna a dihlak khan cun an thawl kho rih hna lo (Jos. 13:1; 18:3). Mah hi minung thinlung ah cun a hman ngaimi a si. Khrihfa tampi hna nih cun, Bawipa he a sangmi hmunah an kal ti kho, i cuka um colh zong an duh, cu a si caah an ral vialte kha an tei dih hna lai i Pathian auhnak hmuichon zong kha an khen lai! David cu mi pakhat Abraham tefa hna a tlingmi ro a cotertupa a si, cu a si caah David cawlcangh ningin kan cawlcang ve lai i, cu nih cun kan dihlak in tling tein "Biakam ram" ah a kan luhipi lai.

3. DAVID NIH ROCONAK TLING KHA A HMUH

Kan hmuh cang bantukin Abraham nih Pathian biakamnak kha hmuh cu a si caah amah le a techin fale hna nih ro nganpi kha an co lai. Asinain Hebru 11:13 nak nih zumhnak thawngin a thi a ti, cu biakamnak vialte a tlam a tlin hlanah khan. Cu hnu ah cun Joshua kha a hung chuak i amah nih Israel mi cu Biakamh ciami ram ah a hruai hna, asinian Pathian mi hna cu an ral hna he khan a thatnak in khua an khan caah an co hnga dingmi ah a then cheu lawng kha an tin. Cu a si caah David kha Joshua nih a thawk cangmi tlintar awkah fial a si. David nih Israel mi hna cu Abraham nih hmuhnak pahnih a rak ngeihmi kokek vawlei roconak le Thlarau roconak kha a rak put hna.

DAVID NIH VAWLEI ROCONAK TLING KHA A HMUH

David cu ral a domi Siangpahrang a si i a pawng ram vialte kha a tei dih hna i a tlingmi ramri Abraham sin i Pathian nih a rak pekmi kha a ngeih. A donghnak bik ral, Pathian nih Abraham sin i a chimmi cu Genesis 15:18-21 nak chung i a ummi "Jebusite" mi hna kha an si. Jebusite mi hna nih cun Biakamh ram ah khan an rak um i David chan tiang kha an um ko. Asinain David nih hi a hnu bik ral hna hi a tei tikah an ralruang cu Jerusalem khua chung Zion tlang ah khan a chiah i Jerusalem cu an khualipi ah a ser. David nih Zion tlang cun Israel ram vialte le a pawngkam ram vialte kha a uk dih hna. Salm 18:43-44 nak ah David nih hitin a ti. "Miphun hna uktu ah na ka ser: ka hngalh bal lomi kha ka kuttang ah an um ka bia an theih tikah ka nawl an ka zulh, ramdang mi kha ka hmaiah an kun." David nih Salm 2:8 nak zongah hitin a tial. Hihi Pathian min in a rami kanmah caah hman awk tha ngaimi a si. "Ka hal law miphun vialte hi nangmah kan pek dih lai." Hmanung bik ni ah cun Bawipa nih a sangmi i thanghnak kha a chuaipi lai i ram vialte chungah roconak kha kan hmuh lai. Zei bantuk ramri dah nangmah ca le na Khrihfabu caah a si na umnak le na ram lawngah si loin ram vialte zongah ramdang i kan va kal rih lo zongah ram kip caah thla kan cam ahcun cuka i Pathian rianṭuan i a kalmi hna kha kan zohkhenh kan bawmh khawh hna lai cu roconak chungah cun kan lut kho ve lai.

**DAVID NIH A TLINGMI THLARAU ROCONAK KHA
A NGEIH**

David cu Pathian lunghmutu a si, amah nunnak caah, cung leiin Pathian auhnak hmuichon kha a khen ti khawh a si. Amah nih hi a tlin khawhnak ah chiti thuhmi pathum he a cawlcang peng. A hmasa bik chiti thuhnak cu 1 Samuel 16:13 nak chungah kan hmuh, cuka ah cun Pathian nih a auh. Kan Thlarau mit aunak ah cu bantuk chiti thuhnak cu kan herh cun an kan auhnak a chan kha kan theih khawh lai.

David nih Siangpahrang si awkah auhnak chung luh a rak i timh

lioah a voi hnihnak chiti thuhnak kha a hmuh. (2Sam.2:4). Mah hi cu Judah mi hna uktu, Siangpahrang sinak ding caah a si. A pathumnak chiti thuhnak a hmuhmi cu Israel mi hna cung i Siangpahrang a rak can ah khan a hmuh. (2Sam. 5:3). A fel ruang le zumhtlak a si ruangah hi chiti thuhnak cu a hmuh. Hi voi thum chiti thuhnak nih hin a tlingmi roconak chungah a lutter i amah cu **auhmi**, **thimmi**, le **zumhtlakmi** kha a si. (Biat. 17:14).

David nih cun phunthum in Pathian rian kha a ÷uan, Profet in, tlangbawi in le Siangpahrang in. Hi bantu kin Pathian mi hna cu mah Thlarau roconak he aa khatmi hmun leiah khan a kalpi hna.

Amah cu profet a rak si caah, profet lei thil ti khawhnak tampi kha a pennak ah a luhpi khawh. (2Chan. 29:25; 1 Chanrelnak 25:2). Hlan sining hlam ÷hannak dingah profet thil ti khawhnak huham David nih a rak hngalhmi kha kan herh, zeicahtiah hi "huham" nih a tlingmi roconak lei kal kha a kan bawmh lai. Hi ni hmanung bik ni hna ah hin, Pathian nih a Thlarau kha kan fapa hna le fanu cungah khan a toih lai i profet chim chung bia phuannak kha an ngei lai. (Joel 2:28).

David cu tlangbawi a rak si ve. Biakamnak kuang an rak kalpi lioah khan David nih tlangbawi angki "ephod" an timi kha aa hruk ve. (2Sam. 6:14). Zion tlang cung i puan biakinn ah khan Pathian kuang kha an chiah; ram kha Pathian thang÷hatnak le Pathian biaknak ah a hruai hna. Cu lengah Amos 9:11 le Lamkaltu 15:14-17 nak hna nih Bawipa nih Puan Biakinn cu amah ning hlamter i Khrihfabu sinah kuat kha a duh. Hi ni hmanung bik ni zongah hin David Pathian rian÷uannak bantu kha Pathian mi hna sinah tlunh hna u sih law a tlingmi tlangbawi rian ah kalpi hna usih. David cu profet le tlangbawi lawng zong a si lo i Siangpahrang zong kha a si. Pathian mi vialte hna cu Siangpahrang pennak chung i nawlñgeihnak ÷hawnnak tangah khan a vun ratpi hna, Israel nih an pawngkam ram vialte a rakuk bantu kin Khrihfabu hi upa tlingah chuak hna seh ti kan duh ahcun mah nawlñgeihnak chiti thuhnak chungah hin kan lut ve hna lai i Khrih he kan uk hna lai i kan pen hna lai.

Kum tampi a si cang, ka nupi he Africa i kan rak um lioah a rak um

thingmi miphun hna kha kan rak cawnpiak hna. Zeidah ka cawnpiak hna lai ka ti lioah, Bawipa nih hitin a ka ti, "Miphun, ram le holh phun kip chungin Siangpahrang le tlangbawi ka ngeih hna lai a ti. Himi hna zong hi biatka kha chim hna, ram thangchomi hna na cawnpiakmi hna bantukin cawnpiak ve hna, zeicahtiah anmah cu Siangpahrang le tlangbawi in a zungzal uktu dingah ka ser hna lai," a ti. Mah pehtlaihna hi Bawipa nih a duhmi a mi vialte hna kha amah sinah ratpi i roconak tling kan hmuhmi kha a duh.

DAVID TLUKNAK LE SERSIAM THANNAK

David nunnak kha kap tampi zoh in ka vun chim lai. David cu Pathian leiah a din a fel lawng si loin, sualna k zongah a tlu lengmang. Samuel cauk dal khatnak le dal hnihnak ah, David kokek sualna kha a langhter, asinain Chanrelnak dal khatnak le dal 2 nak ah cun zeihmanh an chim lo. Zeicahtiah Chanrelnak nih cun David cu Khrih phun ah khin a chiah, cu bantukin Samuel zong nih kokek sining in tluk a hmanngmi mipa tiah a ti ve.

David hi zuanzam sualna k leiah zeicah a tluk tiah ruah kan herh, zeicahtiah amah cu Bathsheba he an tlu. A kong pakhat a um than rihmi ahcun, nupi tampi a ngei, hihi cu Siangpahrang sinak phung upadi nih a duh lomi kha a si. (Deut. 17:17). A pahnihnak ah, David cu raltuknak ah a kal ding asinain inn ah a um (2Sam. 11:1). David cu raltuk i a kal paoh ah Pathian nih a huhphenh, zeicahtiah raltuknak ningcang kha a thiam. Asinain Siangpahrang si buin nupi thitnak kalning phung le upadi tu kha cu a thiam lo caah cuka zawnte ah cun a tlu ko. Amah Pathian nawl kan ngaih paoh ah khan cun khoika hmun paoh in a kan luatter ko lai, asinain Pathian kha kan daithlanh le kan hlawt ahcun, amah Pathian hrimhrim nih kanmah himnak ca i chonmi vampang cu a baoh a chah dih lai. David bantuk i sualna k i tluk hi Pathian nih a duh lo. Jesuh nih amah a voi hnihnak a rat hlan chan cu zuanzam chan a si lai tiah a rak chim chung (Mar. 8:38). Hi thil a cangmi dawhcah lo ngaiin hmanmi ziaza hi ram kip ah a tlun liopi a si.

Kan hnu leiah khan zan khat ah ram pakhat ah ka vung lut, cu ram

caah cun hmuhmi ka rak ngei. Ca in an tialmi a si i a bia cu "ziaza ningcang lo hmanna" timi bia hi a si.

Pathian nih cu ram i pumsa sualna kong kha a ka chimhmi a si. Mi hna nih khamh an hung si tipilnak an vun in, i Thiang Thlarau in an khah ko zongah vawlei pumsa duhna kha chikkhatte ah tuah an duh theo. Thiang Thlarau in tipil in hnuah cun kha bantuk sualna tuah kha cu nawl kan pe hna lai lo. Cu ti asiloah cun chungthu lengnal sinak le Thlarau a ping in kalpinak kha a chuak chin lengmang lai. Hi sualna ruangah hin a fekmi bia biatak kha kan chim a herh. Pumh dih hnuah cun biaktheng ah khan minung torphuk in an um i mah tita nuamhna in khamh luatnak kha an kawl.

Khrihfabu hna nih piahtana kan tonmi kha ram kipah an tonmi a si ve. Nihin mino mi hna nih hi piahtana cu vawlei cung kip ah a tonmi kha a si. Hi thil cu tha tein remh siam a herh. Hei tah mennak nih hi thil cu a hnawt kho lo. Hi hmun i a ummi hna nih khamhna kongah an tap an ai nain zehmanh an hmu lo. Khamhna ca paohpaoh ah cun Pathian aa tel a herh. Sualna caah a poi ko tinak lawngin le sual i phuanna lawngin a za lo i ngaihchihna taktak kha a herh i sualna kaltak zong a herh. Na nun chung hi bantuk piahtana na ngeih ah cun thianghlim tein um. Na upa te sinah khan kal law thla i camhter hna. Pathian kha, David nih Salam 51 nak i a auh bantukin an tuah.

David a sining a hlam thanna kong kha theih ka duh. Zeicahtiah Pathian rian in aa hlitphuakmi mi tampi hna hi a hmanmi sining ah a chiah hna lai i an riantuanmi le Pathian auhna ah khan, hi hmanung bik ni ah hin a hmanmi sining an phan than lai ti ka zumh. David a hmanmi sining ah, a phak thanna kha kan zoh tikah sual i a tlumi hna nih khan, lam hruaitu ah an hman lai ti zongah ka zumh.

A hmasa bik ah David Siangpahrang pa bantukin sualna i phuan kha a herh (Slm. 51:3). A pahniha ah, Pathian biaceihna kha an pom lai (Lev. 26:41-42; 2Sam. 12:10-14). Mah bantuk a si vemi, minung kha ka hmuh hna, anmah nih Pathian hmanternak le dantatnak kha an el i Pathian kha an chuahtak: asinain David Siangpahrang nih cun a nunnak cungh Pathian biaceihna kha a cohlan. A pathumna

ah cun, sualnak khan chuah ding a si (Slm. 51:7-10). Ka thinlung in hitin au hna usih, "Maw Pathian a thiangmi thinlung ah ka chia tuah" cu that lonak cu kan thinlung nih pehtlai hlah seh, Bawipa sin tu ah kha that lonak lakpiak awkah kan au lai. A palinak ah cun Pathian kha toidornak thinlung he hngah ding a si. Salm 40:1-2 nak chungah a um bantuakin Pathian thil a hmanmi sining ah a kan phakpi hlan lo tiang toidornak in kan hngah lai.

David cu a hmaanmi sining ah a phan than. Khrih nih hi vawlei chungah kum 1000 pennak chung i uktu a si tikah David cu a tho than lai i, cu kum thong khat ram ah cun Siangpahrang a si lai. (Jer. 30:9; Eze. 37:24-25; Hosea 3:5). Khrih nih a voi hnihnak a rat tikah Israel ram kha hlan a sining hlamter awkah David cu a tlingmi a si lai. Zeicahtiah David cu a thiangmi Bathsheba va pa, thahnak in a sining a hmanmi ah a kir than, amah cu sining phak thannak ah zohkhenhtu le lung a rawkmi hna ram kha hngamnak a petu ah a cang lai i cucu sualnak a ngei lomi Messiah kha calvary vailam ah an thah ti an theih tikah a cang dingmi a si. (Zek. 12:10).

David kong kan ruah tikah hin kan lung a tho. Zuanzammak a tuah nain a sining a hmanmi ah a tla than, amah cu hmanung bik ni i Pathian thluachuahnak Khrihfabu chungah a luhpitu a si lai. Bawipa nih an riantuannak le auhnak ah a hmanmi thil sining ah a chiah hna lai. Pathian he nan i peh tlai lo i amah ah khan na sung h zongah, a hmanmi siningah an chiah khawh. Pathian nih hi ca a relmi mi cheu hna sinah tlinglo ah kan chia hna lai lo a ti, hman than kha an duh. Na chungah a kut kha a chuan, i an auhnak cu, David a hmanmi sining ah a rak chiah bantuakin, a hmanmi sining cantertu ah a cang ve lai. Sualnak phun zakip in Pathian nih thianter an duh. A nawl na pek a si ahcun, amah nih cun an dawt i a hmanmi sining ah chiah an duh ko. Bawipa sinah a thiangmi sinak he i pe law amah nih an auhnak kha a tharchuah lai i an hman than ko lai. Thanghnak chungah naa than ve ko i ni hmanung bik rawltuan caan ah zuunmi na si ve te lai.

Abraham, Joshua le David nunnak ah kan hmuh bantuakin i thanghnak caah khan kan i tim kho ve ko i Khrih chungah a tlingmi

roconak kan hmuh lai. Abraham bantukin Pathian biakamnak a hmumi nu le pa kan si a herh i hmuhnak a ngeimi zong kan si a herh. Mah ka ah hin thil kap hnih a um lai i vawlei roconak le Thlarau roconak an si lai. Joshua bantukin Jesuh Khrih ralkap tha zong kan si lai. Pathian biakamnak chung luh ding le a biakamnak hmuh awkah. A donghnak bik ah cun, Pathian lung a hmumi pa le nu kan si a herh, cuticun David Pathian riantuannak chungah kan lut kho lai i mi hna kha a tlingmi roconak ah kan phakter hna lai. Bawipa nih hung kan bawm cio hna sehlaw, zeihmanh a si loimi thil ah khan kan lung riam hlah seh.

DAL 6

BIAKINN SAK THANNAK

Tuanbia nih a kan chimhnak ah cun Jerusalem Biakinn cu 536 BC ah an thawk i 516 BC ah an lim. Hi thil a cangmi hi Khrihfabu caah Thlarau leiin a biapi ngaimi a si (hihi cu atu lioah Pathian biakinn a si) 1 Korin 10:11 nih a vun kan theihtermi a um) Israel mi hna sin i a cangmi cu kanmah cawnpiaknak caah tiin, zohchun awk kha a rak si.

SAL SINAK CA I TINHMI

A hramthawk tein Israel fale hna nih Izipt ram chung an rak um lio i Pathian thawnnak kha an hngalh, khakha Moses chan lioah khan a rak si. Solomon chan lio zongah Pathian sunparnak in biakinn a khah kha an theih. Asinain anmah cu Pathian sinin tolh an hman caah Pathian nih an bia a ceih tawn hna i sal ah a thlak tawn hna. Hi cawlcanghnak zong hi Khrihfabu nih a cawlcangh pimi a si ve. Israel fale bantukin, Khrihfabu zong nih a hrawmthawk te i a rak hngalhmi thil ti khawhnak kha a thlau.

Sal sinak cu Israel ram thianhhlilmhnak caah a herh ko. Pathian

nawl an ngaih lo caah, a hmasa bik dawtnak kha an thlau i an ram cu siasal biaknak in an khahter. Deuteronomy 28:47 nak ah, Bawipa nih lungtho thanuam in an biak lo a si ahcun sal ah ka thlak hna lai a ti. Mah hi cu Bawipa Jesuh Khrih nih Biathlam 2:5 nak i a rak chimmi he aa lo, "A hmasa bik dawtnak kha nan thlau caah nan i ngaichih lo ahcun nan meifar vannak kha ka thial lai," tiah a ti. Pathian nih amah mi hna hrimhrim he i pehtlaihnak a duhmi cu Monu le Mopa an i pehtlaih bantuk hi a si. Lungthawh thanuamnak he i pehtlaih kha a duh. Bawipa ah kan i lawmhnak kha kan thlau i Jesuh caah a hmasa bik dawtnak kha kan thlau fawn ahcun, kan Thlarau nunnak kha cu a thi taktak ko.

Israel mi hna sal tannak cu vancung i nupi thitupa le anmah karlak ah dawtnak in i pehtlaihnak kha a um i a hmanmi an sining thingah um a herh. Pathian nih a mi hna sal i a tanternak kha a chan cu an thinlung damnak caah a si: anmah bawmh ruah ah a si. Sal a tangmi kong ruah ah hin lung a tho ngaingai. Israel fale hna ca lawngah a si lo. Israel cu phu hnih ah an i then, Babylon sal i a tangmi hna le a tang lomi hna tiin an um. Hitin na chim men lai, "A ngaite kan ti ahcun Pathian nawl a ngaimi hna cu sal ah an tang bal lai lo." Cuticun a si lo, cu he cun a ralkah ngai te. Pathian nawl a ngaimi hna tu kha pei sal ah a tangmi cu an si cu, zeicahtiah Pathian nih an dawtnak kha thianter i Bawipa amah he naih te i um kha a duh. Bawipa nih "theipi pangtha" ah chiah a duh hna, cu lio ahcun" theipi pangchia" mi cu ram ah an rak um (Jer. 24:5-8). Pathian nih an nunnak chungah rian a tuan ti lo. Cu a si caah Pathian nawl kan ngaih ahcun kan tuartem lai lo kan ti theo, asinain cucu kan duhnak he aa ralkah, a nawl kan ngaih ahcun tuartemnak sianginn kan lut lai! Pathian nih hin kan dawtnak kha thianter i a dinfelnak kha kan chungah chiah a duh. Job kha bianabia ah vun hal hmanh usih, fak tukin a tuartem khah, asinain Ezekiel 15:14 nak nih amah cu a ding bikmi minung pathum Baibal cahlun i thimmi lakah a ding bikmi a si! a ti.

Saltannak chungah an luhmi cu an sualnak le palhnak chungin tlanh awk caah a si, i Adam sin i a rami sualnak kha thianter a herh. Bianabia ah, mitsur hang cu hrai khat in hrai khat hnu thlen lengmang ah a ne kha

tangah a tla i a thiang. Jeremaih 48:11 nak nih a kan chimhmi ah cun Moab ram cu amah le amah a ti uu tuk i aa cawhmi in a khat a ti. Anmah cu a thiang lomi mitsur hang bantuk an si i hrai khat hnu hrai khat ah hlen rih lomi, sal ah a tang rih bal lomi miphun an si. Pathian nih hitin a ti. "An kokek sualnak kha an thleng kho lo." Mi pakhat nih Pathian sin i a ap khawh lomi cu, a poi tuk zeicahtiah cun a kokek sualnak rim kha a chia tuk. An thin a tawi, nahchuahnak an ngei i huatnak in an khat, cu ti an thin tawinak, nahchuahnak, huatnak an ngeihmi cu a thawng chin lengmang. Cu a si caah Pathian nih kan ziaza a remh liopi ah hin amah sinah kan i ap a herh. Cu ti kan um ahcun saltannak ah khan do kan tla lai i hneksaknak le harnak tuarnak zongah thianter cia in a ummi ah kan i cang lai.

SALTANNAK IN CHUAHNAK

Bawipa nih profet Jeremiah hmuur in a phuanmi ah Israel mi hna cu kum 70 hnuah saltannak in thlah an si lai i Jerusalem khua ah an kir than lai i biakinn an sak than lai tiah a ti. Solomon zeizong vialte nih thawknak hram an ngei cio a ti. Jeremiah nih dal 27 nak le dal 28 nak ah a rak phuan cang bantukin saltannak caan zong a um lai i, saltannak in luatnak caan zong a um lai, cun Jeremiah nih Jeremiah 29:10-14 nak zongah hitin a rak phuan than rih. Cu a si caah 1 Chanrelnak 12:32 nak i Issakar mi hna bantukin kan um a herh, zeicahtiah Israel mi hna nih an tuah dingmi a caan kha an hngalhpiak hna.

Baibal ca chungah a um bantukin Pathian nih Israel ram cu kum 70 hnuah a sining ah ka chiah than lai a ti, asinain Israel mi tam deuh nih khan cun Babylon um kha an duh deuh rih. A poi ko. Pathian nih thil pakhatkhat kha tuah a duh tikah fiang tein a chim) a sal le hna a simi profet hna kha, a chimh hna. (Amos 3:7) kha zoh. Pathian nih a ruahnak fiang tein a chim lengah zeitikah an i thial lai timi zong kha a langhter, Saltangmi hna thinlung kha cu aa hninsai peng ko rih i mi tlawmte lawng nih Babylon in an chuak (Ezra 1:5). A dang hna cu

hnuah an tang. Ezra dal hnihnakh nih a kan chimhmi ah, Babylon in mi tlawmte lawng kha an chuak i a thar in Pathian he an cawlcang ti.

Mah hi i thanghnak lakah a hmanmi a si tiah ka ruah, Pathian nih thil a tuahmi vialte lak zongah Pathian nih a tuah dingmi kha mi vialte sinah a phuan ko. Pathian nih hi vawlei cung dihlak ah i thanghnak cu a ra lio tiah a phuan. Mah i thanghnak chungah cun pa zeizat dek a lut taktakmi cu kan si te hnga? Pathian nih a thinlung a hngirhmi hna lawnglawng kha an si te lai, amah nih an thinlung ah i timhternak a ngeih hna lai! Kan thut khawh lo caah kan chim lai, "zeidah a cang lai timi kha ka hngak lai." Na hngah ahcun na hmuh lai, i nangmah cu Babylon mi bantuk na si lai zeidah a cang te hnga tiah an hngah i an bawh, an hmuhmi ah cun midang hna nih an kal lengmang lioah annih cu hnu ah an i thlai! A si lo — Pathian nih bia a chim tikah ngaih le zumh kan herh. Pathian nih "i thanghnak cu a ra cang! a ti. A sining ah cun thannak caan cu a phan cang!" Hitin kan ti ve awk a si, "Maw Pathian, tuan te ah kan kaw! lai. Maw Pathian ka thinlung kha hngirh law na tuah hnga dingmi chungah ka luhter tuah."

BIAKTHENG LE A HRAM HNA KHA AN DIRH THANNAK

Pathian biakinn saknak ca dingah le tlamtling tein i thanghnak i luhnakh ah kalnak "cikbak" a um. Ezara 3:1-6 nak ah Israel mi hna nih an ram i an kir tikah a hmasa bik an tuahmi cu biaktheng sak thannak a si kha kan hmuh. Auh kan si cang hnuah dirh awk le sak awk a um paoh ahcun hi ti bantukin kan um ve awk a si. A hmasa bik ah Pathian biaknak kha kan dirh lai, kokek sining in kan dirh hlan ah, Thlarau sining tu kha kan dirh hmasa lai. Zeicah Pathian biak cu a herh? Zeicah kan ti ahcun Pathian cu kan biak tikah cuka hmun ah cun a um. Amah kan biak thawngin amah nih amah umnak Thlarau biakinn ah khan a kan ser i Bawipa sunpar nak kha a um!

A vun changtu Israel mi i an tuahmi cu biakin a hram dirh hi a ti. (Ezra 3:7-13). Thlarau rianthuanak he a hrampi kan dirh tikah kan theih awk a herhmi biatak phunhnih an um. A hmasa bik ah, ruahnakh phung a thami kha zumtu hna thinlung le ruahnakh ah kan chiah lai. Hi

hrampi dirhmi cu Hebru 6:1-2 chungah kan hmuh. A pahnihnak ah a fek i lung in dirhmi a hrampi kha kan ngeih lai. Pathian nih fiang tein a chimmi ah, a fek i lungin dirhmi hrampi nih cun upa tling a si cangmi zumtu hna kong kha a chim. Efesa 2:20 nihcun, Jesuh Khrih cu a thiangmi biakinn i a herh bikmi lungpi a si a ti, cucu Khrihfabu kha a si. Mah Baibal ca cang nih a chimmi ah biakinn cu a zultu hna le profet hna asiloah a dang Pathian rianṭuannak ah upa tling a si cangmi hna a hrampi an dirhmi cungah sak a si. Pathian rian i upa tling a si cangmi hna kha lungin a hrampi dirhmi ah khan chiah an si i cu cungah cun Pathian rian cu a thar in hmun tampi ah sak a si lai. Pathian rian i upa tling sinak caah caan lak a herh, Thlarau rianṭuannak caah lung in a hrampi dirhmi cu sal sinak in le hneksak nakin thuamh a si lai. Hruaitu sang, Pathian nih a rak hmanmi hna, a hrampi, a rak dirhmi hna kong kha vun ruat ta hna usih, Josef kong hi chim ve a herh. Amah nih hrampi a dirhmi ah khan Israel mi hna nih an um i Izipt ram chungah kum 400 chung an rak karh so. Zeitindah a umkal timi kha vun zoh ta usih. Amah cu a u nau le nih an rawi, sal ah an zuar, an tukforh, puhmi tampi an ngei, i amah cu a soal na loin kum tampi thongah an thlak. Asinain zeibantuk a hrampi dah a hung chuak! Josef nih a dirhmi a hrampi cungah Israel mi hna nih Moses chan tiang an um.

Moses rianṭuannak kong hi kan ruah tikah, amah hi Faro inn chungah kum 40 a um i ramcar chungah kum 40 bak a um. Asinain Moses nih ze hrampi dah a dirh timi kha zoh hna usih. Amah nih chan kip ca in upadi kha a ser i a dirh! zeibantuk dah a cawnpiaknak nih a chuahter! Khrihfabu hmanh hi Moses cawnpiaknak cungah dirhmi a si. Cu ti a si caah Biakam Thar kan sinah pek in a um cangmi ah, Pathian upadi (a hmasa bik ah Moses sin i rak pekmi) kha kan thinlung i titsa cabuai cungah tial in a um cang. A hrampi a simi Moses cawnpiaknak cu kum 3500 a hmun cang i kum thong khat ram zongah a kan phanhpi rih lai!

Midang pakhat David zong nih a hrampi a rak dirhmi kha Khrih nih vawlei cung i kut thongkhat a pen ding aa pehtlai ve lai. Israel pennak caah a hrampi a dirh lawng si loin amah a pennak le a inn nih

kum thong khat pennak chungah a luhpi lai. (Slm. 89:3-4). David cu Moses bantukin ramcar chungah a rak i timlammi a si ve. Hi chungah hin serhsatnak le hneksaknak kha tampi a ton. Hawidawt hna Thlarau in zuat awkah Pathian nih a kan thim ahcun, Pathian nih a kan thuamh lai i kan tlu lai lo, asiloah an kan nam tik zongah kan kiak in kan rawk lai lo.

HMUHNAK HE INN SAKNAK

Israel mi hna nih biakinn ca i a hrampi an chiah tikah, an ral hna nih an chuak ve, a khatmi an Pathian biak kha an fial hna i an biakinn sak ah an i bawmhter hna (Ezra 4:1-2). Asinain a awngmin lo zeicahtiah Israel mi taktak kha an si lo. Zerubbabel le Joshua le a dang hruaitu hna nih hitin an ti. "Nannah cu kan Pathian sin innsaknak ah zehmanh tuah ding nan ngei lo," (Ezra 4:3 MKJV). Voi tampi ah, an ralchanhmi hna cu nangmah he thil tuah a duhmi hna kha an si, asinain an tlinh lo. Sining a tlinhmi hna le hmuhnak le tinhnak a khatmi hna he rian kan tnan ti hna lai. Cu ti a si caah inn na sak lioah khan, hmuhnak zong kha na sak chih ve. Cu a si caah nangmah aa peh tlaimi hna nih cu bantuk hmuhnak cu an ngei cio.

Vawlei lei rian a tnanmi hna zong nih hi phunghram ah an fiang. A ze bantuk rian ah hin dah an hlauh a tlin tinak ah cekhlatnak kha a um, a ze ruangah dah a cheu nih an riantnanmi ah an hlauh a tlin hnga lo. IBM timi zong kha an chek, a dang company ngan pipi cu saupi a tuahmi hna zong kha an chek tik hna ah, hlauh a tlingmi hna cu a hmasa bik hmuhnak "vision" an ngeihmi ning an rak kal caah a si. A cekhlatmi hna nih hitin an ti, "**hmuhnak** na thlau ahcun, na company zong kha na sung," tiah an ti. Hi biatak hi ram kip nih hman ding a si. Ram pakhat nih a hmuhnak "vision" a thlau ahcun, zatlak puicimhnak he a tong ko lai. Hi kong hi cu Israel ram nih a kan hmuhsak dih cang.

Ka nun chungah hin buu tampi hna sinah ka rak kal bal i buu tampi hna nih hlawhtlinnak an ngeih lonak cu hi ruangah hin a si. Mi hman lomi hna he an i kawm, cawhmi a hung chuak, i an hmuhnak (vision) kha an thlau. Voitampi ah, buu hna nih "democratic" "democracy"

phungin an kal, an ruahnak kha an cheuh cio hna. Pathian nih a kan pekmi rian kha ÷uan le tlinh kan duh ahcun, mi hman lomi hna he i komh lo awkah kan i ralring lai. Kan nunnak ca le amah rian caah kan hmuhnak kha kan hman ahcun kan hlawh a tling kho lai. Pathian rian ah na luh tikah, Pathian nih pakhat khat ÷uan awk an fial tikah, cu hmun i rian÷uan awkah Pathian nih hmuhnak a ngeih cangmi a si ti kha kan hngalh lai. Na hlawhtlinnak cu cu hmuhnak na ngeihmi cung i hmaan tein na um kha a si ko. Mah cu pei Pathian nih Moses sinah a rak chim lengmangmi a si cu, "Tlang cung i kan hmuhsakmi pungsan ning te khan ser na zuam lai." (Exo. 25:40 MKJV)

Pathian rian ka tuannak hi kum 50 renglo a ti cang, ka hnulei nunnak ka zoh tikah, ka hmuh khawhmi ahcun a hramthawk tein Pathian nih hmuhnak a ka pek timi kha ka hmuh khawhmi a si i amah nih cu hmuhnak cu a thanter. Cu hmuhnak cu ka kaltak duh lo. Hi hmuhnak cu i thanghnak chung i luhnak le Zion lei kalnak kha a si.

BIAKINN SAK THANNAK KHA A KHAM

An ral hna ruangah Israel mi hna i kan hruaitu hna cu biakinn sak thannak khan an kham hna. Siangpahrang sin a rami upadi hrimhrim nih khan a ralchanh (Ezra 4:6-23). An riantuan kha an ngawl i, zeicahtiah hmuhnak an ngeihmi kha Pathian mi an si ko nain an thlau. An paw chung ne i an chiahmi ruahnak kha an langhter, an langhter mi cu hi bantu kin a si. "Hi mi hna nih Bawipa inn sak thannak caan a cu rih lo an ti." (Hag. 1:2 ESV).

I doh dalnak le ralchannak nih thil tuah a kan kham tikah, kan hna bei a dong. Pathian kut bantu kin hi donhkhanhnak cu kan cohlan, i cun vun peh than dingmi kha kan ngawl. "Aw, thil kalning a tluang loh, kan ti. Fiang tein kan chim ahcun Pathian caan kha a rak si lo." Thlarau lei thil ah ruah peng cu a si. Piahtana a chuah tikah Pathian a hna a tlak lo caah a caan a za rih lo tiah kan ti cun kan thu i Bawipa nih tuah awk a kan fialmi kan tuah duh lo le a nawl kan ngaih lo ruangah ngaihthiamnak kan hal! Mah Israel mi hna bantu kin bia kan chim kho," Kan inn cu kanmah nih kan sak lai," kan ti. Asiloah, Peter nih a chim bantu kin kan tuah (Jhn 21:3), "Ngatlah ah ka kal lai." Hlan i kan rian ah kan kir than i Thiang Thlarau cawlchanghnak kha kan thlau.

Bawipa a cawlcangh khawh lo caah Pathian rian a ngawlnak hi kum 16 a si cang. Cu a si caah Pathian nih profet Haggai le Zekhariah kha a hman hna i hitin bia a cah hna. "Hi inn hi rawk nelnul in a rilh ko lakah hin nannih cu inn cung khuh tha tein a ngeimi inn i um cu a caan a si maw?. Nan umtuning hi ruat hmanh uh!" (Hag. 1:4-5 NAB). Profet bia phuanmi nih hruaitu hna le mi hna kha a hngirhtloh tik hna ah Pathian inn sak ah an i thawh than.

JOSHUA LE SATAN

Haggai le Zekhariah nih hruaitu sinak ca i a biapimi tawhfung kha an chim. Zekhariah dal thumnak ah Joshua he a pehtlai in profet hna phuanmi bia a um. Cu caan ah cun amah cu Israel mi hna i an Tlangbawi a sang bik kha a si. Satan nih Joshua cu a doh a ralchanh i sual a phawt. Hruaitu a simi hna nih cun, sualphawtnak a phunphun kha kan ton lai. Ahohmanh nih kan luat lai lo. Mah hi cu Pathian caah lungtho ngaiin rianṭuan kan thawk paoh ah a cangmi a si ko. Asiloah Pathian caah a thar in rianṭuan kan thawk chel paoh ah!

Atu ah, zeitindah hi sual phawtnak le soiselnak cu kan tlaih lai? Hihi cu toidornak thinlung le Thlarau hmang in tlaih khawh a si. Hi sualphawtnak cu kan thinlung chung le Thlarau ah kan luhter lai lo. Kan luhter ahcun, chiatkhatnak, mah le mah thiam i coternak le i ngaihthiam lonak a chuak lai. Cu lawng si loin Pathian sinah, velngeihnak, ngaihthiamnak le philh thiamnak, Josef nih a rak ngeihmi bantu kha kan hal lai. Hmailei kalnak caan ah ral hna nih a karlak i hmunhma an rak lak cu ṭih a nung ngaimi a si. Mah hi U.S President Jimmy Carter chan ah a rak cang balmi a si. Iran nih American zei ti paoh i tuah dingah minung 50 an rak tlaihmi hna kha rammi hna nih an theih tikah an cawl kho ti lo. Ram cu a zeng bantu kin a um cang. Iran nih an tlaihmi US mi hna cu ni 400 chung an rak erh hna. Hruaitu na si ahcun na ralnih a karlak i thlak kho lo dingin kham a herh. Na thazang le ṭhawnnak a kawltu thil sining kha hruaitu na si ahcun na hngalh dih lai. Pathian nih rian limter an duhnak hmuhnak thinlung he hmaiah na kal lai.

Hruaitu sinak ah Pathian kha kawltu a herh i, i thianhhlimeh a herh. Zekhariah dal thumnak ah Joshua nih a Sangmi Tlangbawi a hmuh bantu kin cuka ah cun Joshua nih thil puanthar a hmuh kha kan hmuh. Joshua cu rian thar a ṭuannak ca dingah a thiangmi chiti thuhnak kha a in. Cu bantu kin kanmah zong nih a thiangmi chiti thuh kha kan herh, a thiangmi thil ti khawh ṭhawnnak zong kha Pathian i a rian thar ṭuan dingmi ah kan herh ko. Hi hnu zongah Joshua cu thil tahnak hri an pek. Ding tein inn kan saknak dingah tahnak hri cu kan herh ko. Pathian rian thar kha ṭuan kan herh ko. Amah nih a kan pekmi pungsan ningin

kan t̄uan lai.

ZERUBBABEL LE TLANG

Zekhariah dal linak ah Zerubbabel kong Zekhariah nih a rak chim chungmi kha a um, Zerubbabel cu Israel mi hna a uktu an Mangki bawi a si i Israel mi hna nih Babylon saltan nakin an rak kir ah khan hruaitu Mangki bawi a si. Pathian rian hi zeitindah lim a si lai ti kha a theih a herh. Amah cu hitin an rak chimh, " Thazang in a si lo, thil ti khawh thawnnak zong in a si lo, Ka Thiang Thlarau thawngin a si tiah Ralkap Bu Bawipa nih a ti. (Zek. 4:6). Chiti thuhnak thawng lawng in tlangcung i, i ralchannak a ton hnga dingmi cu a thumh khawh lai. Cu tlang kan timi cu Persia cozah i a thawnnak kha a si cu a si caah an Siangpahrang nih Judah mi hna biakinn sak thannak kha upadi a ser i a kham. Nangmah zong ralchantu tlang na ngei ve ko lai, Pathian caah tuah hnga dingmi na timi zong kha, na ral hna i a cozah upadi nih a kham men ve ko. Thawnnak in cun na hlawh a tling lai lo, tangka le na sir i mi tampi a dirmi hna hmang zongin na hlawh a tling hlei lai lo. Nangmah ruahnak in le tuaktannak in cun zehmanh na dirh kho lai lo. Biakinn kan sak than lai tiah cun chiti thuhmi si a herh! Cu a si caah ralchan dohdalmi tlang sangpi cu Pathian velngeihnak thawngin a cim lai!

Titsa le thisa he kan i do loh ti kha kan hngalh lai, asinain van leiin a rami Satan phung le thil ti khawhnak he khan kan i do (Efe. 6:12). Thlarau he kan duh ahcun kan raldohnak ah kan sung lai lo, Pathian Thlarau chiti thuhnak in kan ral i thil ti khawhnak cu kan hrawh lai.

New Zealand ah kan hawipa pakhat cu pastor rian a Khrihfabu ah a t̄uan. Kum 15 chungah a Khrihfabu hna cu 150 cung an kai kho lo. A caancaan ah cun chungtel member 150 lawng a ngei, cun 30 ti bantuk hna ah an tla than, cuticun an kai chel an tlak chel si kaw 150 cungah cun an kai kho bal lo. Asinain hi Pastor tharpa cu Bawipa kha a kawl ngaimi a si. Bawipa nih hitin a ti, "Biakinn ah suimilam pa 6 lengmang zingka teah vung kal law, thla va cam peng a hun ti." Cu ti thla a cam tikah cun Bawipa nih hmuhnak kha a vun pek. Bawipa nih

khuapi pakhat a uktu khuachia kha a vun hmuhsak. Cu pa nih cun pei, Khrihfabu zong thang kho loin a tuahpiak ve hna cu. Pastorpa cu zingfa te ah thlacam tawn kaw, a hnu ah cun a Khrihfabu nih an zulh ve i thlacammi an tam ngai cang. Thla an vun cam lengmang tik ahcun, Bawipa nih Pastorpa cu hmuhnak pakhat a pek, i khuachiapa cu vancung a hunnak hmun ah cun a dir kho ti lo ti a si. Asinain Khrihfa i a cheu tluk kha cu a nganh rih hna. Khrihfabu nih cun thla cu vun cam than lengmang hna kaw, mipa pakhat nih mang a manh, a mang ah cun khuachiapa i a lu kha a hmuh. Thla cu an vun cam than tikah, khuachiapa cu an vun thlak i, cun i thanghnak kha a hung chuak colh. Khrihfabu cu 1,500 ah an vun i chuah, hlan nakin let 10 in an hung tam deuh cang. Cu Khrihfabu nih cun a hmasa bik ah dawnkhantu an ralpa kut khan luatnak a herh. Ralchannak tlang kan ton dingmi cu Pathian Thlarau nih a thlak khawh ko. Thlarau in raldohtu kha kan herh. Pathian velngeihnak thawngin teinak caah tawh fung kha kan ngei cang i kan Khrihfabu le khuapi kip ah i thanghnak tu kha luanter kan herh.

Zerubbabel nih cun kum li chung, 520 BC in 516 BC tiang, biakinn kha a sak than i a lim. Pathian rianthuanak caah dawnkhantu nganpi a ngeihmi cu a thial khawh. Kan caan le kan ni zongah hin, Bawipa nih a Khrihfabu caah rianrang tein a Khrihfabu dirh than kha a duh. Cu a si caah Pathian nih a kan pekmi rian paoh cu rianrang tein lim kan i zuam lai, thazang le thawnnak si loin, Pathian Thlarau thawng tuin zeizong tuah u sih.

I THANGHNAK CU A RALIO!

U le nau le far le hna mah bia halnak in hal kan duh hna. Na nunnak le na thinlung chungah a thar in Pathian nih a vun hngirhtloh lai maw? Pathian hi a tharmi lam in ton na duh maw? A fiangmi hmuhnak ngeih na duh maw, cun a thar in lungtho ngaiin Pathian rian ah i timhtuah na duh maw? Bawipa nih cun a Khrihfabu a dirh liopi a si, i vawlei mi nih an hmuh bal rih lomi i thanghnak kha tlunter a duh. Rawl tuan ding cu a tam ko, asinain a tuan tu cu an tlawm. Hruaitu a simi hna kha hi rianthuan dingah fial an si i hi rian nganpi tuan dingah Bawipa nih a timh

.၄၆ .မတေညါ .၀
 .၁၆ည
 .၁၆၆ည
 ၆ အတေညါ၆. ၀၁၃

cang hna. Nang teh naa tim ve maw? A Sangmi Tlangbawi Joshua bantukin thuk piin kan in thianhhlimeh a herh, cu hnu lawngah a thar in nawl kan ngei lai. Zerubbabel Pathian nih a rak pekmi velngeihnak le biakamnak kha kan cawlcanghpi cio a herh. Chiti thuhnak in a kap hnih in kan thawk khaw lai i Pathian nih a kan auh i rian a kan pekmi kha kan lim khawh lai.

Bawipa nih a thar in na thinlung chungah rian kha a thawk cang maw? I thanghnak a tlung lai tiah Pathian nih a chimmi kha na hngal maw? Bawipa nih a chimmi cu na thei maw, "A si, atu caan i thil a sining hlam thannak ah khan nawl kan pek cang. Atu caan ah nangmah kha nawl kan pek cang caah ka Khrihfabu bia ka rak kawhmi hna thilri kha ka vun i ken dih lai." Bawipa na Pathian nih atu ah theihtlei ngaiin na sinah bia a vun chim, nang cu amah nih hmun an pek cang. Pathian nih cun hmun cu an chimh lai. Na phannak kha amah sin i na ap tikah, Bawipa nih a fianter lai i bia an ruah lai. An auh i amah nih na cungah a kut a chuan, i thil a si kho lai lo timi kha a si kho than. Bawipa nih zeizong vialte sertu ka si a ti a um rih lomi thil hna kha a um ah a ser hna. A sinah i ap law na thinphang hlah, na thin lungchung i amah nih a rak chimmi bia vialte cu a si kho dih lai.

DAL 7

ZION I HMUHNAK

Bawipa cunglei hmuhnak kha kan chungah phun a duh. Habakkuk 2:2 ah hitin kan rel, "Cun Bawipa nih a ka leh i, "Langhnak na hmuhmi cu tial tuah, zualko nih khulrang in a kalpi khawh nakhnga lung cungah tial tuah." (MKJV). Kan nun chungah cio ah hin Pathian sinin hmuhnak kha kan ngei lai. A Thiang Thlarau in siseh, Baibal ca zongin siseh, asiloah chiti thuh cang a simi hna nih an chimmi Pathian bia in siseh. Hi hmuhnak nih atu Thlarau lei cawlcanghnak kan ngeihmi nak tha a kan pek lai. A kan tlaih lai, a kan phurh lai, i kan nun chungah kan duhmi

kha a tlintier lai.

Pathian nih hmuhnak kha a then in asiloah a caan chungah a kan pek. Zei caan chungah dah kan um ti kha kan tuak tikah hmanung bik ni kan phan cang ti kha kan theih. Baibal ca kan zoh tik zongah hmun kipah hmanung bik ni le caan kong lawng te kha a chim, Zion kong zong kha kan rel. Hmanung bik ni ah cun Pathian biakamnak cu Zion ah a tling lai. Hihi Khrihfabu nih a tinhmi dih lak kha a si! Paul zong nih Hebru 12:22 nak ah fiang tein a chim. "Sihmanhsehlaw, Zion Tlang ah nan phan cang.

Khua le ram zoh in bia vun chim usihlaw, Zion khua cu Jerusalem khua in nichuah thlanglei ah a ummi khua a si. Hlan ah cun David khua tiah auh a rak si, mah hlanah cun hika hmunah hin "Jebusite" "Zebusaih" mi an rak um. Hi tlangnih Khrihfami caah Thlarau rianṭuannak nganpi a ngeih.

IZIPT IN ZION AH

Khrihfa kan si i kan cawlcanghpi dingmi ah Thlarau in khaultlawnnak Israel mi hna nih Izipt ram in Biakamh ram ah an ngeihmi kong kha theih a herh. Baibal cahlan ah "Khrihfabu" Israel fale hna cu Izipt ah heh tiah an pungzam. Izipt cu hi vawlei hmanthlak hi a si. Nihin ni vawlei cungah minung hna nih an tam tuk i a phul in an phul ko. Cu a si caah Khrihfabu zongah minung tampi luhter a herh. Khamhnak cu Izipt ram ah a lang. Lanhtak rawldanghnak i an thahmi tuufa cu Israel mi hna khamh awkah an thah, 1 Korin 5:7 nih hitin a ti, " Khrih, kan Lanhtak rawl donghnak cu raithawi in a um cang."

Israel mi hna cu Izipt in khamh an si tik hnuah, Rilisen kha an tan cu nih cun tiin tipil innak kha a kan hmuhsak. Rili sen an tan hnu ahcun, a hnu bik an i dinhnak ding "camp" "riahnak" cu Zion Tlang a si ti kha an hngalh diam cang. Exodus 15:17 nih hitin a chim, "Na kalpi hna lai i nan roconak tlangah khan na phun hna lai," tiah a ti. Hi tlang cu Zion Tlang a si (Slm. 79:54, 68). Cucu an i tinh pengmi hmun cu a si.

SINAI TLANG

Exodus 19:1 nak ah hitin kan rel, khual an vun tlawn i a thla thumnak ah Sinai tlang kha an phan. Israel mi hna i biaknak lei an "calendar" ah cun thla thumnak i rawldanghnak an tuahmi cu "Pentecost" kha a si. Sinai tlang nih cun "pentecost" rawldanghnak" a aiawh kha kan hngalh, asiloah Thiang Thlarau in tipilnak cawlcangh pimi kha a si. Sinai Tlang cun pei Israel mi hna cu thil ti khawh thawnnak nganpi he ramcar chungah an luh i cuka in Jordan tiva an vun phak cu. Sinai Tlang i an um lio i thil ti khawh thawnnak kha kanmah zong nih kan herh cio, cuka ah cun Pathian sinin mei kha a tla, cu bantukin kanmah hruaitu hna zong nih kan mi hna kha ramcar chungah kan phakpi hna lai i rocomi sinak chungah kan luhpi hna lai. Thiang Thlarau in tipilnak a thawnnak kha cawisan kan herh. Paul zong nih Hebru 12:18-22 nak ah hitin a ti. Kannih cu Sinai tlang ah auhmi kan si lo, Zion tlang tu ah auhmi kan si. Cu a si caah Thlarau lei kan nunnak i phak kan i timhmi a donghnak hmun cu "Pentecostal" "Pentecost" ni Thlarau cawlcanghnak a si lo kha kan theih lai. Thiang Thlarau in tipilnak lawnglawng nih Zion Tlang kalnak kha a kan bawmh khawh.

Cun Deuteronomy 10:11 nak ah Pathian auhnak cu Moses sinah a hung phan. "Tho law, na pupa hna sinah pek awkin chiat ka serhmi ram kha an luh hnawh i an co nakhnga, mi hna cu hmaisat tuah hna" tiah a ti. Deuteronomy 2:3 nak zongah Bawipa nih hitin a ti. "Hi tlang cu nan kulhnak a sau ko cang," tiah a ti. Cu a si caah Khrihfabu tampi kan chan chung i a chuakmi hna cu "pentecostal" a cawlcangmi asiloah a cawlcang deuhmi, hna kha an si i hi thluachuahnak pawngkam ah hin umnak an khuar. Voi tampi ahcun, Khrihfabu cu a cawlcanghnak ah hin aa lunghmuih, kanmah tein kan cawlcanghnak ah hin cun i lunghmuih hlah usih, asinain Khrih nih a kan cawlcangh pimi cungtu ah hin i lunghmuih usih." Kan ca hrang i tling tiin a kan chiahpikmi leitu ah khan kan kal lai. Hlan lio Israel mi hna cu Sinai Tlang pawngtu ah khan umnak kan khuar asilole "Pentecost" thluachuahnak pawngah cuticun sau tuk an rak um. Bawipa nih hitin a ti hna."Atu hi cawlcangh caan a

si cang." Pathian nih hmun kip i Khrihfabu hna sinah fiang tein bia a chim ti kha ka zumh. Sinai tlang kan chuah taknak caan cu a sau tuk cang i Bawipa tu kha naih usih. Hlan lio Israel mi hna cu minmei nih a rak hruai hna. Pathian velngeihnak thawngin Pathian hmai i a zammi minmei tu kha zulh kan duh, cu nih cun Sinai tlang kha a chuahtak cang i cawlcangh deuhnak sining zong kha a chuahtak ve. Pathian cu a cawlcang lengmang ko! Caan khat i Pathian duhnak a rak simi zong kha Pathian umpinak le cawlcanghna a um tikah ngawl a si. Pathian velngeihnak thawngin amah umpinak i um le kal kha kan duh. Baibal ca kan zoh tikah amah umpinak cu Zion tlang ah a kal, palh khawhmi a si loh.

Cu a si caah hi ka thluachuahnak ah hin sau tuk kan um. U.S ah cawnpiaknak caan kha a rak um i Bawipa nih a kan chimhmi ah cun "Europe" "Zurup" ah kir than ding kha kan si, cuka hmun ah cun Pathian rian kan rak than cang. Hitin a chim, "Kan hmuhsakmi kong hi vawlei khuazakip ah na chim lai." Kan vung kir than, i kan hmuhmi cu Thlarau lei i hruaitu mi lianngan kan timi hna kha soal ah an tlu dih, a tlumi hna hi "Europe" ram i khuazakip mi hna kha an si. Ka lungthin a kuai dih i, Pathian sinah hitin ka au, "Bawipa, zeicah hitin a si?" ka ti. Bawipa nih hitin a ti," zeicahtiah tlang pawngkam ah pei sau tuk an i hel cang cu, cu a si caah atu lio i biatak an timi ah an i fiang tuk. An Thlarau cu biatak in a khat nain caan saupi ah i hmanna kha an ngei kho lo. A phichuak hmuhmi ah cun cu tlang i an i hel ruangah a hnu ah cun an der i soal ah an tluknak a si. Cu a si caah Hebru 12:18-22 nak i Paul Pathian nih a auhnak kha vun thei ta hna usih. Sinai tlang cun auh kan si lo. Kan i dinhnak hmun taktak zong hi Thiang Thlarau tipilnak kha cu a si lo. Khoi ka ah dah kan kal kun? "Zion tlang na phan cang," (Heb. 12:22).

RAMCARAH

Israel fale hna nih Sinai tlang in an chuah tikah, ramcar chungah an lut. Hi bantuk pungsan hi Khrih nunnak ah kan hmuh. Mark 1:9 ah Jesuh cu tiin tipilnak kha an pek. Israel mi hna nih Rilisen i tipilnak an in bantuk kha a si ve ko. Cang 10 nak ah amah cu Thiang Thlarau in a

khat, Israelmi hna nih a vun changtu Sinai tlang i an kai bantuk kha a si. Cuka ah cun Pathian sinin mei alh a tla kha. A vun changtu thil pipa a cangmi cu Khrih chungah khan a si i, caang 12 nak ah a um, "chikkhatte ah Thlarau nih ramcar chung kal awkah a fial." Israel mi hna nih a changtu i an cawlcangh bantuk khan.

Ramcar kan timi nih harnak le hneksaknak kan ton kan inmi kha a sawh i cucu kan sin i toidornak a tlunnak ding caah khan a si! Deuteronomy 8:2 nih a chimnak ahcun Bawipa nih Israel mi cu kum 40 chung ramcar chungah a hruai hna a ti. A duhnak Bawipa nih toidornak le nawl ngeihnak le thianhlimnak kha ngei hna seh a ti caah a si. Hebru 5:8 nak zongah hi he aa khatmi cawlcanghnak kha Khrih nunnak ah kan hmuh, "Amah cu fapa pakhat a si ko nain, a tuartemnak in toidornak kha a cawn." Kan nun chung i toidornak kan hmuhnak ding ahcun, tuartem innak lawngin a si.

Israel mi hna cu ramcar chungah cun an sung. Kanmah zong Pathian nih a kan kalpi lo ah cun kan kal kho lai lo. Pathian he i pehtlaihnak kha na hlaut ahcun na nunnak vialte ramcar chungah na hman ko lai i na chuak kho bal lai lo. Na chuah khawh lo ahcun, na co hnga dingmi ro zong kha na co kho lai lo. Lamphawk a um lo!

JORDAN TIVA TANNAK

Ramcar chungin an chuak hnuah Israel mi hna nih Jordan tiva kha an tan. Mah nih hin vailamtah nunnak kha a sawh. Rili Sen kha zumhnak thawngin (ti pilnak) kan i hmelchunhmi a si i vailamtah nun a si. Jordan nih a sawh duhmi cu kan nun chung i cu cawlcanghnak biatak ngeih kha a si. Israel mi hna nih Rili Sen an tan tikah Izipt cu an kaltak cang i ramcar chungah an kal tikah harnak an tong i Izipt ram ah kir than an duh. Cu bantuk thiamthiam in vawlei pumsa duhnak chuahtak in Khrihfa ah na lut cang. Asinain annih cu khamh an si i tipil an in tikah, nang nih cun na Khrihfa sinak in chuah na duh! Israel mi hna nih Jordan tiva an vun tan i roconak chung i an luh hnu lawngah Izipt ram i kir thanak saduhthahnak kha an ngei ti lo. Jordan tiva an vun tan i Gilgal i hmunhma an sual tikah pa vialte nih an cuarpar an i tan i Bawipa nih Joshua dal 5:

9 nak cu hitihin a si. "Nihin ni ah hin nan sinin Izipt mi nih an in nihsawh hnanak cu ka hrilh cang," tiah a ti. Jordan tiva kha tan i kan thinlung in cuarpartan kha kan herh cio, zeicahtiah sual ah kan thih dih cang caah kan cawlcangh pimi thiam fimnak leiah khan lut a herh.

Kum tampi a si cang. Voi khat zingka ah ka zung chungah ca ka rel. Hmuhnak ka ngei i Khrih kha vailamtahnak cungah ka hmuh, a cunglei a ka hawih. Cun Thlarau in ka vun zuang ve i Khrih he vailamtahnak ah cun ka vai thlai ve. Khrih chungah ka rak um. A mit in tang i a ummi mi hna kha ka zoh hna. Jesuh a nihsawh lengmangmi hna kha ka hmuh hna. Cucu vailam i an tah lioah khan a si. Cun ka hmuhnak cu a dih. Cun ka chung a ne bik ah Pathian Thiang Thlarau kha a hung ril. Ka kaa in aa thawk i hitin bia a hung chuak. "Keimah cu Khrih he vailam ah tah ti ka si cang." (Gal. 2:20). Cun biakinn puanzar kha ka hmuh i a hram in a par tiang a tlek dih. Cun ka vun hngalh. Ka vun hngalh thanmi ah vailamtahnak cungah ka kokek sining hlun tah a si cang kha ka hngalh! "Jordor cawlcanghnak" kan ngeih cangmi kha philh hna hlah usih, a biapi tuk cun Pathian velngeihnak thawngin kan kal i sualnak i kan thihmi ah khan ceunak a hung chuak. Hmuhnak ngeih cu a herh lo. Asinain na cawlcangh ningin na hngalhmi ah mihlun sinak kha amah he vailamtah chih a si cang.

AN CO HNGAMIAH TEINAK AN HMUHNAK

Biakamh ram chungah Joshua le Israel mi hna nih Jordan an tan tikah Palestine ram chung i ram pasarih hna kha an hlawt hna. Cuka ah cun mi pakhat hmanh rak um hna hlah sehlaw a lak a awl tuk hnga. Sinai tlang ah cun ahohmanh an um lo. Hi tlangah cun i dohnak a um lo Thiang Thlarau tipilnak hmuh dingmi lawng kha a um. Asinain Biakamh ciami ram chungah cun a ummi an rak um. Mi ngan, mi sangpi pi hna zong an um. I doh an herh atu i vancung lei i a rami phung le thil ti khawh thawnnak he kan i doh bantuk hi a si ve.

Zion tlang cu a donghnak bik an umnak ding hmun a si i cuka ah cun doh awakah a har taktakmi ralhruang a um i cu ralhruang cu doh i lak ding a si. Jebusite miphun i ralhruang a si. Chan tampi an i tlai

cangmi ram a si i David chan tiang an i tlaih peng ko. An ruam a kai an i porhlaw i David le a ralkap nih cun kan ralkap hna an mit a caw ti an ke a bei zongah an kan tei kho lai lo an ti. Asinain David nih chiti thuhnak voi thum a hmuh hnuah Zion cu a lak. Zion in kan i thial hlanah, kan chungah Pathian nih tlamtlinnak kha a chiah hmasat lai. Hi a voi thumnak chiti thuhnak hi a biapi tukmi a si.

ZION, LUNG KHAH LUNG RUALNAK HMUN

Zion tlang cu Palestine ram chungah a hnu bik ralruang umnak a si nain 2 Samuel 5:7 nih hitin a kan chimh. David nih sal ah a tlaih dih hna i Zion cu ram i khua lipi ah a ser. Cuka cu a biapi tuk. Zion cu Israel mi nih a hnu bik i a phakmi ralruang a si i cu ka hmun cu a hnu bik Khrihfabu an chuahpinak zong kha a si fawn. Asinain cuka ah cun Jebusite mi kha an um. Deuteronomy 7:1-2 nak ah Bawipa nih Palesitne ram chungah ral ram pasarih a um a ti. Hi ral vialte hna kha Pathian nih a teiter dih hna i a donghnak bik ral cu "Jebusite" mi kha an si. Thlarau in bia vun chim usihlaw. Mah ral phun sarikh hna hi an kong hi Phungthlukbia dal 6:16-19 nak nih a vun fianter lai. Cuka ah cun Bawipa nih a huatmi phun sarikh kong kha a chim. Mah hna lakah a hnu bik a simi cu Jebusite mi hna bantuk an si. Cu hna cu u le nau hna karlak ah lung khah lonak a chuahpitu hna an si," (NAB). Salm 133 nak kan rel tikah cun kan i lung si tuk. Zeicahtiah ule nau lungkhat tein a ummi hna cu Zion in dap bantuk an si. Cuka ah cun Pathian nih a thluachuahnak kha a pek hna. Cu a si caah Zion cu lungkhat tein a ummi unau hna umnak a si. Cuka ah cun Jebusite mi hna cu an thlak hna i lung khah lonak unau lak i a ummi kha an hloh. Pathian thluachuahnak cu a luang chin lengmang lai.

ZION LIANNAN SUNPARNAK HMUN

Zion tlang cu David Puan Biakinn saknak hmun a si. David Siangpahrang chan ah cun Moses Puan biakinn cu Shiloh ah a um theo rih. Asinain biakammak kuang tu cu a thiang i thiang bik hmun in

an hrelhmi a si. Filistine mi hna nih hika hmun cu an rak lak hlan i kum tampi lio le an lak hnu zongah, hika hmun cu Saul Siangpahrang nih zeihmanh ah a rel lo i a rak daithlanhmi hmun a si. Asinain, David Siangpahrang uknak a vun i thawk ka in Biakamnak kuang kha a hmuh than i Zion tlang cung i Puan biakinn ah khan a chiah.

Pathian kuang umnak ah cun Pathian umpinak kha a um i a karlakah "cherubim" kha an chiah, cuka ah cun "Shekinah" khuadawm kha a um i Pathian sunparnak nih a khuh. Moses i puan biakinn he cun a lo lo. David puan biakinn ah cun puanzar a um lo. Khamtu zeihmanh a um lo i Pathian sunparnak kha hmuh khawh a si. David le Pathian a biami vialte hna nih Pathian Biakamnak kuang kha an naih khawh dih cun Pathian sunparnak ah an cawlcanghpi. Cu a si caah hmuh khawh a simi Pathian sunparnak cu Zion tlang ah pehtlah khawh a si.

Voi tampi ah Pathian nih a sunparnak kha a langhter tawn. Ka hawipa zong nih nai teah khan sunparnak khuadawm nih kan i pumhnak chungah a hung tlaang a ti. Kum tampi a si cang nain atu tiang ka philh lomi ah "France" ram ah hin Pathian riantuanmi hna nih donhhlei cung i Pathian an thangthat lioah a liannganmi sunparnak khuadawm nih a rak khuh hna. Cu nih cun a tongh cio hna, zeidah a cang rih lai timi ah Khrihfabu chung kip zongah hin sunparnak khuadawm kha a chuak kho ve. Kan hmuhnak kha sang deuh ah thlir hna usih! Pathian cu a thil bik ni ca i a chimmi cu kan hmuh khawh lai. 2 Korin 3:7 nak nih cun Moses chan lio i sunparnak a rak langmi cu a liam cang a ti. Atu chan i Thiang Thlarau zohkhenhnak kha a ngan deuh lai a ti. Isaiah nih hitin a phuan, "A sunparnak cu na cungah a lang lai," (Isa. 60:2).

Hmuhnak ka ngeihmi in, hi vawlei cung i sunparnak in a khatmi Khrihfabu kha ka rak hmuh. Jesuh nih a hruaimi Khrihfabu zong ka hmuh rih. Vancung in tangah amah he an hung tum ti. Ah, sunparnak in a khatmi van lei Khrihfabu vancung in a hung tum kha ka hmuh, i hi vawlei cung i Khrihfabu a thawh zong kha ka rak hmuh rih, cu hna cu an pahnih in hmelchunh awakah a tham an si. Pathian cu thangthat in um ko seh. Khrihfabu caah a thawngmi i thanghnak a tlun lai caah Bawipa don awakah timh cia in kan um lai.

**ZION PATHIAN THANGTHATNAK LE
PATHIAN BIAKNAK HMUN**

David Puan biaknak inn pawngkam ah Pathian biaknak a hung chuakmi cu David he aa pehtlaimi lawngte kha a si. Pathian thangthatnak le Pathian biaknak hmun chungah khan an lut hna i Zion tlang cung i Pathian an biakning cu Pathian mi hna nih cu hlan ah cun an hmu bal lo. Hmanung bik ni ah cun Pathian nih thangthatnak le biaknak ah nawlgeihnak "degree" kha a chuah lai i cucu hlan i hngalh bal lomi kha a si lai. Salm 65: 1 nak nih hitin a chim. "Maw Pathian, Zion khua chungah thangthatnak nih an hngah ko," tiah a ti (NIV). Amah thangthatnak le biaknak nih lang dingin an hngah ko, cucu Zion i Khrih a kai tikah a cang dingmi a si!

1930 kum ah khan Scotland ah chikkhatte a rak cang bal. Cu i thanghnak ca i tianvo a lami u le nau hna he kan i tong. Lam piahtu mi hruaimi hna nih kan zan tim i biakinn khar dingah mi kha heh tiah an thek hna. Minung nih zeitindah an rak um. Inn kha an kulh, zan khuadei hla an sa zinglei suimilam pa 8 a tlin hlan lo tiang paoh cuticun an um. Cu bantuk thangthatnak le Pathian biaknak cu pei kan hngahmi cu a si cu!

ZION, I CAWNPIAKNAK HMUN

Zion cu hmanung bik ni i, i cawnpiaknak hmun a si lai. Isaiah 2:2 chungah hitin a um. Hmanung bik ni ah cun tlang cung i a ummi Bawipa inn cu hlorh in a um lai i rian vialte nih an zuanhnawh lai. Mah hi Zion kong kan chimmi a si. Hi hmanung bik ni ah hin zeitindek Jesuh Khrih i a Khrihfabu cu cawisan in a um te hnga. Isaiah 2:3 nih hitin a chim, Bawipa tlang i a rami hna nih cun hitin an chim lai. "Amah nih a lam kha a kan chimh lai i, kannih nih amah lam in kan kal lai," (KJV). Pathian nih a lam a kan chimh lai. Salm 103:7 nak nih hitin a ti. Israel tefa le hna nih Pathian thil ti khawhnak le khuaruahhar a sermi kha an hmuh. Asinain Moses lawng nih a lam a theih. Kannih kan chan ah cun Zion kal a duhmi hna sinah a lam cu langhter in a um ko lai.

ZION PHUNG LE UPADIA LEENNAK HMUN

Isaiah 2:3 nih hitin a ti ve. "Cawnpiaknak phung cu Zion in a ra lai." Ram kip ka kalnak ah hin Bawipa nih hmanung bik ni ah cun a phung kha ka upat lai a ti. Kan hnulei kum tlawm te a si rihmi ah ram kip nih phung pakhat hnu pakhat in an ser. Cucu mibu sining kha nawlbia pahra he aa khatnak ah thlen le chiah an duh. Asinain hi hmanung bik ni ah hin pei, Pathian nih ram kip chungin le a Khrihfabu chungin a phung cu hlorh i umter kha a duh cu.

2 Siangpahrang 10:30 nak i kan hmuhmi ah, Jehu cu chiti an thuh ruangah Pathian rian a ùanmi ah a tlam a tling. Asinain cang 31 nak ah hitin kan rel. "Jesuh cu Bawipa phung kalpinak ah khan a ralring lo," tiah a ti. Nangmah cu Pathian nih chiti thuh khawh na si ko i a rian zong a tlam na tlinh khawh ko. Asinain Pathian phung kha na ral chan theo rih. Nangmah cu chiti thuh in na um i a rian ah tlamtlinnak na ngei. Asinain a liannganmi Pathian hmaiah cun cohlanmi na si rih lo! Hi hmanung bik ni ah hin Pathian phung ngaih kha a biapi tuk, zeicahtiah sualnak ngan pipi le hlennak kha a tong dingmi kan si. Salm 119:165 nih hitin tha a kan pek. "Na phung a dawmi hna nih cun daihnak an hmuh i zeihmanh nih a tlukrilhter hna lai lo," tiah a ti.

ZION I THANGHNAK A TLUNNAK HMUN

Isaiah 25:7 nak nih hitin a kan chimh, "Miphun vialte cungah minmei bangin a zaammi ngaihchiatnak kha a ùanter lai." Atu hrawng kum tam ial chungah hin, ram le khuapi kuate a uktu hna van thlak vancungmi kong kha kan theih hna. Mah hna ruangah cu hmun hna ahcun thawngtha bia kha zalawng tein an chim kho lo. Cuka hmun cu muih thawnnak nih a temtawn rih, asinain temtawnnak hri cu an chah cang. Cun chiti thuhnak le Pathian thil ti khawhnak cu a tlung ve. Cu ti a si caah Zion tlang i kan kai tikah cun hi vawlei cung ram kip a khuhtu puanzar kha na thleh khawh dih cang lai. Kan nunnak khuapi chung i uktu bawi a simi hna i thil ti khawhnak cu Pathian thawnnak in kan hrawh dih lai i Pathian Thlarau toihnak kha cu khuapi cungah a tlung lai. Cucu i thanghnak caah tawhfung a si i mah hi cu khuapi pakhat

asilole ram pakhat cungh puanzar thlehnak le hrawhpiaknak kha a si. Puanzar cu thlehbaoh a si dih tikah mi hna nih an i fiang lai i, i ðhanghnak cu hmun kipah a tlung lai.

Kan hnulei kum zabu ah khan Swedan ram pumpi ah i ðhanghnak a rak tlung i hi ti bantuk hin an rak um. Mi hna nih meng hra renglo pipi hmanh ke in an kal. Zeicahtiah inn i an sualnak ah khan an i fiang tuk. Aa hungmi Khrihfa kha an kawl. Cu hna cun Khrih he a khamhnak kong kha kan chim hna sehlaw cu nih cun kan sual kan palhnak chungin kan khamh seh ti kha an duh. Pathian nih khuapi pakhat kha a on tikah asilole ram pakhat Pathian Thiang Thlarau cu inn kipah a cuang ko!

Welsh i ðhanghnak zongah a cheu khuapi chungah i tonkhawmnak an ngeih tikah zu dawr i a ummi hna zong nih an mit benh hmanh laa manh loin an "beer" zu zong ding loin an um hna. Zeicahtiah Pathian Thiang Thlarau nih a tlak hna. Meeting lakpi hmanhah an sual khamhnak caah an ti i a vah in an vak. Pathian a zum ngai i i ðhanghnak chungah aa ðel vemi Pastor pakhat kha ka vung leng. Jesuh timi biathli kha a vun chim in cun Khrih a thlumnak rimhmui nih khan a khaan chungah a khat dih. Ka vung tlawng hna i an khua cu thiannak lawng tein a khat. Lampi i tlawlen tikah hin, khua dang khua hna he an i lo lo. An rak i ðhangh hlan i atu tiangah thiannak kha a um ðtheo rih. Kan kal ti lioah cun hitin a ka ti, "Mah innpi khi na hmu ko lo maw?" Hmu ee ka ti. Hitin a vun chim rih. "Mah khi khi zu dawr a rak si atu ah cun zu caw tu an um ti lo i, zu dawr a si ti lo." Zu dawr kha pakhat hnu pakhat in a sawh zu dawr hleih hnih tluk ah kan kal nain an khar dih cang, zeicahtiah Pathian Thlarau nih a thianhlimhpiakmi hna an si. Pastor pa zong nih hitin a ti rih. "Kan biakinn zongah minung kan i tlum ti lo i "biscope manager" pa zong nih a tawhfung kha a kan pek. Zeicahtiah lehmat cawtu a ngei ve ti lo. "Puanzar a tleh a baoh tikah cun thil ti khawh ðhawnnak a um, cuticun pei Pathian nih Zionah luhpi a kan duh cu!

Unau pa pakhat nih naite ah khan an ram i sualnak nganpi a tlaknak kong kha a chim. Cuka ah cun Siangpahrang fapa (bawi) pakhat nih a rak uk kha ka hmuh. Amah cu muihnak uktu van thlak vanmi kha a si. A caan a hung phak tikah cun Pathian nih a rain a dihter lai i mi hna kha

a luatter hna lai. David nih Zion tlang i a cawlcangh i a uk bantuk khan kanmah zong kan cawlcangh a herh ve. Ral a tuk paoh ah a tei i a sung bal lo. Voi khat zong a sung bal lo.

Deuteronomy 28:13 nak nih a kan chimhmi ah Khrihfabu cu lu a si awk a si i, mei cu a si awk a si lo a ti. Khrihfabu nih tling tein ro a co tikah, Khrihfabu co cawisan in a um lai. Mei ah a um ti lai lo i hi vawlei cungah a saduhthahmi kha a tling cang lai. Amah cu lu a si lai i cozah zong he khan an i pehtlai lai. President he zong i pehtlai lai i nawIngeitu vialte hna he zong an i pehtlai lai. Hi thil hi ram tampi ah a tlung cang. Cozah rianṭuan tampi hna nih biakinn ah an ra i hruai an herh. Zeicahtiah zei lam dah kan zulh ding a si timi kha an thei lo. Hmanung bik ni i ah cun mi tampi hna nih Khrihfabu sinin hruainak le lam hmuhsaknak kha an hmuh lai!

ZION TLANG I KAINAK LE UMNAK

Zion tlang kainak ah hin sining nih a tlinh le tlinh lo kha zoh a herh. Salm 24: 3 nih hitin a ti. "Bawipa tlang ah cun ahodah a kai lai? A tlang thiang ah cun ahodah a dir kho lai? Hi tlang cu Zion tlang kha a si. Cuka David puan deu ah biakamnak kong kha chiah a si cang. Cang linak ah sining ding hitin a um. Bawipa tlangah ahodah a kai kho lai? A biakinn thiang chungah ahodah a lut kho lai? "Uahnak le lungthin in a thiang i siasal kha a bia lo i hlennak biakam a tuah lomi kha an kai kho lai i an lut kho lai." Zion kainak dingah a tlingmi sining a herh bikmi cu dinfelnak kha a si ko.

"Hebrides Island" hi ti kulh i i ṭhanghnak ca i thla an rak cam lioah Pathian nih Salm 24 nak i ca cang kong kha a vun chimh. Bawipa hmaiah toidornak he an kun lioah hi Baibal ca cang hi an zulh i Bawipa nih a Thiang Thlarau kha a vun toih hna. Khua khat hnu khua khat ah Pathian Thiang Thlarau ah fiannak le i lunghmuihnak kha an ngei. A cheu Pathian mi thiangmi hna le bang cu Thlarau lei Zion tlang ah an phan cang.

Salm 15:1 nak ah hitin kan rel. "Bawipa ahodah na thlam ah cun a um lai? Na tlang thiang ah cun ahodah a um lai?" Hika Salm cauk

chungah hin Zion tlang um a duhmi hna i an sining fiantermi kha a um i, cucu ding felnak kha a si ko. Salm 24 nak nih Zion tlang ah cun nan kai kho ko lai a ti. Asinain cuka Tlang thiag i um awkah, kan sining ah tlin chin lengmang kan herh!

Kan thinlung kha Pathian Thiag Thlarau kan purhdahter lai i, i fiannak kha kan ngei lai. Hi dinhhmun phaknak caah a cheu hna nih cun hi ca hi rel i a hmanmi thimnak nan ngeih a herh. Khamh le khamh lo na fiannak ding caah khan cun a si lai lo. Zion tlang i na um khawhnak dingah na sining nih a tlinh le tlinh lotu kha a si lai. Pathian he thuk deuh le thiag deuh in a kal timi hna kha Zion tlang kai awkah cun sawm an si. Cu hna nih cun an i thimmi ah an sining nih a tlinh le tlinh lo kha an tuak lai. Zion tlang kainak ah an sining nih a tlinh lo ahcun, Zion tlang in thumh an si ko lai.

Atu hi biakhiahnak caan a si cang. Minung tampi hna cu biakhiahnak horkuang ah an i hel ko. A cheu hna cu cuai thlai cangmi an si. Zungzal na hmailei caah na thinlung nih a phi in pe ko seh. Pathian nih a tlingmi tinhnak an ngeihpiakmi ah khan na nunnak caah na kal lai maw kal lo dek. Asiloah nangmah duhmi hmun paoh ah khan dek na um lai. Dinfelnak tanhnak ca dingah biakhiahnak na ngeih cang bantukin Pathian nih cu ka hmun kal awkah a vel an pek lai. Amah Tlang Thiagah cun na um cang lai.

ZION TLANG A SEM LIOMI HNA

Salm 87:4-7 nih voi thum tiang Zion i a semmi hna kong kha a chim. Cuka ah cun hitin a um. "Hipa le khi pa hna khi cu Zion in a semmi an si," a ti. Bawipa nih kan chungah Thlarau lei Zion kan inn a simi kha kan chungah semter duh. Thlarau in kan umnak ding hmun hmuhnak ngeih awk le phak awkah a kan auh lengmang. Cucu kap hnih a simi kan nunnak ca le kan Khrihfabu hna caah khan a si.

Hi thil hna cu nan chungah a sem cang tiah ka zumh, zeicah Pathian nih cunglei in hmuhnak kha aho kan si zongah pek a kan duh. Kanmah le kanmah bia kan i hal dingmi cu, "Bawipa ka Thlarau khual tlawnnak ah hin khawika ah dah ka um?" timi hal a herh. Thinlung le biatak in

kan hal bantukin Pathian Thlarau nih lam a kan hmuhsak ko lai. Izipt in na luat cang maw? Israel mi hna bantukin Rili Sen ah tipilnak na ing cang maw? Thiang Thlarau in tipilnak na ing cang maw? Hebru 6:1 nak nih cun, hi thil hna a rak cangmi hin kan Khrihfa cawlcanghna ah hi a hrampi a simi ah hin kan kal a herh a ti. Cun tlinnak lam leiah khan kan kal lai! Ramcar chung i harnak tei awkah toidornak le nawl ngeihnak kha kan cawn a herh. Vailamtah nun kha kan cawlcanghpi a herh i cu hnuah Jordan tiva kha kan tan lai i kan roco dingmi co kha kan thawk lai. David nih a rak ngeihmi chiti thuhnak kha ngeih ve kan herh a donghna bik ral tei awkah kan kal tikah hin hi Thlarau lei Zion tlang ah hin kan kai lai i kan um lai. Asinain kan khual tlawnnak a khat cio lo caah Zion hmuhnak kha kan chungah Pathian nih a semter a herh. Thiang Thlarau nih hmuhsak kha na chungah a semter khawh. Cucu a ngan deuhmi na cawlcangh pi bal rih lomi hrinnak ding caah khan a si. Amah nih cun na thinlung chungah na duhna cu a tlinter khawh ko. Asinain Khrih tlinnak na phak hlan lo paoh ah khan cun na lung a tling lai lo! Mah cung lei hmuhnak cu kan chungah semter cio u sih law lungsaunak in tlik zuamnak chungah kan tli ve hnga. Cucu Zion tlang i Pathian hmaika kan phak hlan lo tiang tliknak ding kha a si (Salm 84:7). Cu i thanghna cu kan philh lai lo. Pathian thluachuahnak vialte hna he khan a si nain cucu kan i tinhmi phaknak hmun cu a si lo. Cu hna cu thil a donghna a phaktertu hna lawng kha an si. Khrih cu a donghna bik kan phak dingmi a si. Khrih na ngeih hlan lo tiang, kal tuah! Amah nih kan lung a thawhter lai. A sunparnak caah a kan hman lai i, i thanghna i thawnnak kha kan sinah a thlak lai cun ram vialte hna kha Khrih ah a merter dih hna lai. Amen.

A donghnak a phaw cuang

I thanghnak cu a ra cuahmah ko kan i tim cang hna maw?

I thanghnak kap hnih a simi Pathian thil ti khawh thawnnak le minung chamhbaunak kha a langhter. A luan ciami i, i thanghnak kong hi atu le atu in nolh le chim a si. Mah nih hin i timhlahm kha a kan fial. I thanghnak chungah thawnnak nganpi he luh lawng si loin, luanter lengmang i thiang ngaiin chiah ding a si.

Kan nun chungah hin Baibal lei in siseh, Thlarau lei in siseh chungkhar hna le Khrihfabu tiin ram kip i a tlung laimi i thanghnak ah khan thawng ngaiin khan dirnak ding kha hi cauk nih a langhter mi cu a si.

Pathian rianthuannak ah kum 150 renglo ram zakhat reng lo sinah Dr. Brian Bailey nih hruaitu sinak kha a ngei i vawlei cung i buu tampi sin hna zongah khan tharnak le i thanghnak kha Khrih pum in a tlunh. Amah hi a luan ciami i thanghnak ah siangngakchia a rak si. Atu lio Pathian cawlcanghnak ah le chim chungnak aw zongah khan hmanung bik ni i, vawlei cung pumpi ah tlamtling tein a tlung dingmi i thanghnak ah khan Khrihfabu kha timhlahmhnak a ngeihter hna.

Zion

Pathian rianthuannak